

© TERÜLET ÉS NÉPESSÉG ©

Veszetség elleni gyógykezelés a budapesti Pasteur-intézetben.

Traitement médical à l'Institut Pasteur de Budapest.

Résumé. Les tableaux Ier et II montrent la salubre activité de l'Institut Pasteur de Budapest. Le traitement y était si efficace que pendant les trois dernières années, 0.1% seulement des malades vaccinés est mort de rage.

A budapesti Pasteur-intézetben folyó gyógykezelés 1921—25. évi általános s 1925. évi részletes adatait foglaltuk össze a közölt táblázatokban. Az adatok az intézet áldásos és sikeres működését ékesszólóan bizonyítják.

I. Veszetség elleni gyógykezelés a budapesti Pasteur-intézetben.

I. Traitement médical à l'Institut Pasteur de Budapest.

Oltás és halálozás Vaccinations et décès	1921	1922	1923	1924	1925
Beoltott egyének száma — Nombre des personnes vaccinées	5147	5880	5079	3082	4240
Közülük veszettségben meghalt összesen — Dont mortes de rage au total	17	9	6	3	4
%-ban — En %	0.3	0.2	0.1	0.1	0.1

Az utolsó öt év közül 1922-ben végezte az intézet a legtöbb veszettség elleni oltást (5.880) s 1924-ben a legkevesebbet (3.082). Az I. sz. táblában közölt adatok kiegészítéseként megemlítjük, hogy a táblában kimutatott beoltott egyéneknek kívül vizsgálatra jött még és részben pár napig védőoltásban részesült 1921-ben 2.779, 1922-ben 4.212, 1923-ban 4.424, 1924-ben 4.066 és 1925-ben 4.542 egyén. A gyógykezelés igen eredményes voltát mutatja, hogy a beoltott egyének közül csupán 0.1—0.3% halt meg veszettségben. Ez az arányszám is javul azonban, ha figyelembe vesszük, hogy minden Pasteur-intézet csak a védőoltásokat követő 15 napon túl történt halálesetet tekinti olyannak, amely a védőoltás sikertelensége miatt következett be. Így a kezelt betegek között tulajdonképpen 1921-ben csak 6, 1922-ben csak 2 haláleset volt, az utolsó három évben pedig egyáltalában nem fordult elő haláleset.

Honosság szerint a gyógykezelték közül 1925-ben 4.198 volt magyarországi, 38 az

II. A budapesti Pasteur-intézet 1925. évi adatai.

II. Données de l'Institut Pasteur de Budapest pour 1925.

Korévek szerint Suivant l'âge	Gyógyítatott Ont été traités		Meghalt Sont morts	
	fi hommes	nő femmes	fi hommes	nő femmes
1—5 éves — an	259	198	1	—
6—10 " "	221	149	—	—
11—15 " "	453	226	2	—
16—20 " "	350	202	—	—
21—25 " "	366	159	—	—
26—30 " "	236	187	—	1
31—35 " "	178	122	—	—
36—40 " "	168	93	—	—
41—50 " "	193	168	—	—
51—60 " "	123	69	—	—
60-on túl — au-dessus de 60 ans	62	58	—	—
Összesen — Total	2.609	1.631	3	1

Foglalkozás szerint Suivant la profession	Gyógyítatott — Ont été traités	Meghalt Sont morts
Földbirtokos — Propriétaires fonciers	27	—
Földmives — Laboureurs	435	—
Cseléd (napszámos) — Domestiques (journaliers)	1.547	3
Iparos — Industriels	898	—
Kereskedő — Commerçants	220	—
Hivatalnok — Fonctionnaires publics	677	1
Vasúti alkalmazott — Employés de chemin de fer	159	—
Katona — Soldats	194	—
Magánzó — Personnes vivant du revenu de leur capital	37	—
Orvos — Médecins	46	—
Összesen — Total	4.240	4

A marás származása L'origine de la morsure	Gyógyítatott — Ont été traités	Meghalt Sont morts
Kutyától — Chien	3.584	4
Macskától — Chat	293	—
Egyéb marás — Autres	363	—
Összesen — Total	4.240	4
Ebből — Dont :		
Fejen, arcon — à la tête, au visage	171	1
Kézen — à la main	2.117	3
Lábon, törzsön — au pied, au tronc	1.952	—
Összesen — Total	4.240	4

elcsatolt részekről való, 4 pedig külföldi. A gyógykezelték Magyarország 919, az elcsatolt részek 26 községéből származtak.

Az 1925. évi adatok szerint a gyógykezelt férfiak száma csaknem 1000-rel volt több, mint a nőké. Életkor szerint legtöbb gyógykezelt a 11—15 éves korosztályba tartozott. Foglalkozás szerint a Pasteur-intézetbe került

egyének közül legtöbb (1.547) volt földműves-cseléd (napszámos), az összes kezelték csaknem egyharmada.

A marás legtöbb (3.584) esetben kutyától származott. Nagy még a macskától származott marások száma (293). A marások testrészek közül a legsűrűbben (50%) a kézen fordultak elő.

© SZOCIÁLIS STATISZTIKA ©

Ipari munkabérek az 1925. évben.

Salaires industriels en 1925.

Résumé. D'après la statistique de l'exploitation et de la production manufacturières, en 1924 on a payé 160·8 millions de couronnes-or de salaires à 194.066 ouvriers; donc le salaire quotidien moyen était de 3·22 couronnes-or, contre 1·78 en 1923.

Des résultats de la statistique de l'assurance sociale, il ressort que le dernier jour de 1925, il a été payé à 650 240 salariés assurés, 28.175 millions de couronnes-or de salaires à la journée. Quoique dans la population du mouvement de l'industrie, par suite de la crise économique, l'effectif des salariés assurés ait diminué de 39.751 (5·8%) en 1925, le salaire quotidien moyen est resté, au cours de toute l'année, de 2·99 couronnes-or. En raison de la baisse du coût de la vie, les salaires réels ont augmenté de 6·1%, par rapport à la fin de 1924.

Suivant le calcul des moyennes pondérées, les salaires à l'heure offerts par les Offices de placement, étaient les suivants: ouvriers de profession: à Budapest, 8.273; en province, 6.497; ouvriers enseignés: 7.105 et 6.500; ouvriers non enseignés: 6.259 et 5.019; ouvrières: 5.842 et 4.048; domestiques: 5.404 et 5.047. Dans la moyenne, relative à l'ensemble du pays, des ouvriers, la moyenne annuelle des salaires à l'heure était 4.728 couronnes en 1924, et 6.796 en 1925. Calculée en couronne-or, l'augmentation a été de 11·9%.

A Budapest et à ses environs, les industries du fer et des machines occupaient 30 695 ouvriers en janvier 1925, soit 4.374 (12·6%) de moins qu'en septembre 1924. En janvier 1926 le salaire réel moyen des ouvriers y employés était de 7.155 couronnes à l'heure. Depuis 1924, d'après les indices de M. Dál-

noki-Kováts, les salaires réels se sont élevés à 83—89, par rapport à ceux d'avant-guerre.

Si, malgré la grave situation économique, les salaires industriels ont pu se maintenir tout de même, c'est que le rendement de travail s'accroissait et que le coût de la vie diminuait quelque peu.

Az ipari munkabérek hullámozásáról a következő statisztikai forrásokból nyerhetünk adatokat: 1. a gyáripari, üzemi és termelési statisztika, 2. a társadalmi biztosítási statisztika, 3. a hatósági munkaközvetítők útján ajánlott munkabérek kimutatása, végül 4. a vas- és gépipari munkások tényleges átlagos keresetere vonatkozó érdekképviselési összeállítás.

1. A gyáripari statisztika béradatai.

A Szemle 1925. év 5—6. számában általában az 1924. évi munkabéradatokat ismertetve a gyáripari statisztika eredményei alapján még csak az 1923. évi munkabérviszonyokat jellemezhetjük. Ezúttal a már közzétett gyáripari kimutatások segítségével az 1924. évi munkabérátlagot számíthatjuk ki. Az 1925. évi adatok még feldolgozás alatt állanak. A munkások évi átlagos létszáma nem áll rendelkezésre, ezért régi tapasztalatok alapján az átlagos munkáslétszámot leginkább jellemző, ahhoz legközelebb álló október 1-én foglalkoztatott munkástörzset vesszük számításba. Az év folyamán tényleg kifizetett készpénz- és természetbeni járandóságok összege (a tisztviselők illetményeit nem számítva) 160·8 millió aranykorona volt. A kimutatott 707.104 üzemnapi véve tekintetbe, átlag minden gyári jellegű ipartelepre 257 munkanap esett s így a 194 066 munkás átlagos napi keresete 3·22 aranykoronára tehető. A névleges munkabérátlag az

1923. évi 1.78 aranykoronával szemben feltűnő mértékben emelkedett. Minthogy, mint alább látni fogjuk, az átlagos napibér az egész iparforgalmi népesség dolgozóira vonatkozólag más adatforrás alapján 1924. év végén 2.99 aranykorona volt, ha figyelembe vesszük még, hogy a gyáripárban a jobban fizetett szakmunka nagyobb arányban szerepelt, a fenti gyáripari átlag valószínű és használható adatnak látszik.

2. A társadalmi biztosítási statisztika béradatai.

A társadalmi biztosítási statisztika kimutatja a betegség esetére kötelezőleg biztosított alkalmazottak megoszlását nyolc napibérosztály szerint minden negyedév utolsó napján. Az 1924. évi munkabérviszonyok taglalásánál ezt a bő és becses adatforrást, melynek nagy értéke, hogy széles tömegekre terjed ki és sűrű időközönként rendszeresen ismétlődik, még nem mertük felhasználni, mert a VIII., a legmagasabb napibérosztályba, még az akkor rendelkezésre állt utolsó adat szerint 1924. évi március 31-én az alkalmazottaknak 38.8%-a tartozott s így az átlagszámítás bizonytalan alapon mozgott. Minthogy azonban a keretek emelése folytán a VIII. osztály átlaga azóta 295 aranyfillérről az 1925. év végéig 517 aranyfillérre emelkedett s ennek következtében az idetartozó alkalmazottak arányszáma 17.4%-ra szállt le s az év folyamán maximum 19.7% volt, az 1925. évi adatokat már jól felhasználhatjuk arra, hogy a tényleges munkabérek alakulására következtethessünk. Még inkább lehetővé teszi ezt a pénz stabilitása és az árszínmozgás lecsillapulása.

Ha az önként (önként tovább fizető) biztosított tagokat és a háztartási alkalmazottakat, mely utóbbiaknál a természetbeni járandóságok pénzegyenértékének kiszámításához nincs támaszpontunk, mellőzzük s a M. Á. V. biztosítóintézet tagjait 1925-ben figyelmen kívül hagyjuk, mert ez az intézet 1924-ben nem szolgáltatott adatokat, akkor a munkáslétszámra és a munkabérek alakulására vonatkozólag az alábbi adatokat kapjuk. Célszerűnek mutatkozott kiindulópontnak az 1924. év utolsó napját venni, mert a régebbi adatok még nem tükrözik vissza eléggé a való életet s a hullámzást félévenként kísérni figyelemmel.

Időpont	Biztosított alkalmazottak létszáma	A kifizetett napibér összege millió K	Átlagos napibér	
			papírkorona	aranykorona
1924 XII. 31.	690.491	30.309	43.894	2.99
1925 VI. 30.	661.012	28.359	42.903	2.99
1925 XII. 31.	650.740	28.175	43.298	2.99

Emez adatok rendkívül érdekes világot vetnek nemcsak a munkabérek egyévi alakulására, hanem az egész gazdasági helyzetre. Megtudjuk ugyanis belőlük, hogy az 1925. év végén a társadalmi biztosítási kötelezettség alá eső ipar-forgalmi népességből 39.751-gyel kevesebb egyén jutott alkalmazáshoz, mint az előző év végén, ami 5.8%-os létszámcsökke-

I. A) Közvetítések száma a budapesti hatósági munkaközvetítőnél az 1925. évben havonként.

I. A) *Nombre des placements effectués, en 1925, par l'Office de placement de Budapest, par mois.*

Időköz Période	Hetek száma Nombre de se- maines	N o m b r e	
		Összes de tous les pla- cements	A munkabérátlagok ki- számításánál felhasz- nált — des placements employés à calculer les moyennes de salaires
		közvetítések száma	
XII. 29.—I. 31.	5	1.169	487
II. 3.—II. 28.	4	950	430
III. 2.—III. 28.	4	974	363
III. 30.—V. 2.	5	1.521	572
V. 4.—V. 30.	4	1.590	636
VI. 2.—VI. 27.	4	1.540	639
VI. 30.—VIII. 1.	5	1.608	676
VIII. 3.—VIII. 29	4	1.746	851
VIII. 31.—X. 3.	5	2.804	1.579
X. 5.—X. 31.	4	2.172	1.315
XI. 2.—XI. 28.	4	1.407	799
XI. 30.—XII. 31.	5	1.409	795
Összesen : Total :	53	18.890	9.142

I. B) Közvetítések száma a vidéki hatósági munkaközvetítőknél az 1925. évben havonként

I. B) *Nombre des placements effectués, en 1925, par les Offices de placement de province, par mois.*

Időköz Période	Hetek száma Nombre de se- maines	N o m b r e	
		Összes de tous les pla- cements	A munkabérátlagok ki- számításánál felhasz- nált — des placements employés à calculer les moyennes de salaires
		közvetítések száma	
XII. 29.—I. 31.	5	1.496	265
II. 3.—II. 28.	4	1.258	327
III. 2.—III. 28.	4	943	218
III. 30.—V. 2.	5	1.523	344
V. 4.—V. 30.	4	1.333	336
VI. 2.—VI. 27.	4	1.586	447
VI. 29.—VIII. 1.	5	1.933	613
VIII. 3.—VIII. 29.	4	1.375	374
VIII. 31.—X. 3.	5	2.179	639
X. 5.—X. 31.	4	1.882	580
XI. 2.—XI. 28.	4	1.546	358
XI. 30.—XII. 24.	4	1.774	675
Összesen : Total :	52	18.828	5.176

II. A budapesti hatósági munkaközvetítő útján felajánlott munkabérek havi átlaga foglalkozás szerint 1925 január—december havában.
II. Moyenne mensuelle, par professions, des salaires offerts, en 1925, à l'Office de placement de Budapest.

Foglalkozás, nem Profession et sexe	A felajánlott órabérek havi átlaga koronákban ¹⁾ Moyenne mensuelle des salaires offerts à l'heure, en couronnes ¹⁾												Közvetítések száma Nombre des placements											
	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12												1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12											
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Férfi — Hommes²⁾	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Bádigos — Ferblantiers . . .	10245	11500	10400	9680	9298	9074	8554	9450	9381	8769	9218	9636	8	3	10	19	27	27	23	45	64	44	25	11
Bronzműves — Ouvriers en bronze . . .	—	—	—	—	10000	—	—	—	9000	8000	8750	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	1	2	—
Kovács — Forgerons . . .	7120	6013	8500	7400	6778	6319	6931	6608	6555	7338	6813	7445	5	8	2	10	19	30	31	20	26	29	20	8
Lakatos — Serruriers . . .	7273	7291	6967	7587	7303	7571	7237	6891	6874	7129	7164	7036	11	16	15	23	26	21	38	39	92	70	53	20
Egyéb fémipari munkás — Autres ouvriers métallurgistes . . .	8288	8077	8375	9158	9063	9185	8790	8850	12212	8524	7797	7236	25	43	20	30	24	27	40	45	102	67	52	18
Bognár — Charrons . . .	12000	9667	9000	8393	—	8149	8727	7667	8515	7500	8000	7000	1	9	1	18	—	12	11	3	22	14	1	1
Cserépkályharakó — Faiseurs de poêles de tuile . . .	—	—	—	11000	—	7000	—	10000	—	10000	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	1	—	—
Kőfaragó — Tailleurs de pierre . . .	—	—	—	11000	10000	12250	11000	—	10000	11000	11000	—	—	—	—	1	1	2	1	—	2	1	1	—
Asztalos — Menuisiers . . .	9414	7430	8993	7859	8215	8275	7919	7929	8323	8661	8318	7965	18	31	24	32	33	27	31	78	129	85	59	38
Faesztergályos — Tourneurs sur bois . . .	6750	9000	9375	8100	5750	8667	7700	8300	8000	7798	8409	8847	6	1	1	5	4	3	10	5	13	18	11	6
Kádár — Tonneliers . . .	10000	9250	—	—	8245	7712	10525	11347	12500	10702	12750	10750	1	4	—	—	7	10	10	6	7	26	8	2
Szűgyártó — Ouvriers en courroies . . .	10500	7250	—	7072	7646	9000	6289	7536	6563	—	8167	6750	3	4	—	4	2	2	8	7	8	—	6	2
Kárpitos — Tapisiers . . .	12075	11143	12250	10500	9500	8545	14000	10125	12396	10909	10188	9500	5	7	4	8	9	7	3	8	24	22	8	4
Kötélgyártó — Faiseurs de corde . . .	—	—	—	—	6500	—	—	6000	—	—	6500	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—
Fonó- és szövőm. — Ouvriers tex- tiles . . .	—	—	—	7639	—	—	11458	7326	8500	8482	11805	—	—	1	—	3	—	—	1	3	1	7	3	—
Cipész — Cordonniers . . .	—	8333	—	8333	6770	9375	—	6130	9583	6683	6510	—	—	—	—	3	2	1	—	13	2	6	4	—
Szabó — Tailleurs . . .	9725	9421	10045	9940	8662	9595	11213	9969	11083	9377	9136	8690	60	57	54	103	105	96	58	81	140	163	88	42
Sütő — Boulangers . . .	—	—	—	12000	9583	9375	4375	11979	11639	9948	10259	11458	—	—	—	1	5	2	2	4	26	10	7	2
Könyvkötő — Relieurs . . .	—	9375	—	—	—	—	—	—	8125	5750	—	10000	—	1	—	—	—	—	—	—	2	1	—	1
Nyomdász — Typographes . . .	10000	9167	—	—	14583	7812	13556	—	8750	12500	6770	9417	1	2	—	—	1	1	1	—	1	3	1	2
Éttermi alkalmazott — Employés de restaurants . . .	—	—	5210	—	—	—	—	6167	—	5833	4500	9064	—	—	2	—	—	—	—	10	—	2	2	2
Ács — Charpentiers . . .	10000	11600	—	10600	5950	8750	7500	10125	10600	10000	8500	10000	1	3	—	5	1	2	2	4	9	10	2	4
Betonmunkás — Ouvriers en béton . . .	—	8000	9500	—	9750	—	—	—	8500	8750	—	—	—	1	1	—	2	—	—	—	1	2	—	—
Cserepes (tetőfedő) — Couvreurs . . .	—	—	—	8000	12000	—	11000	—	12750	11550	13850	—	—	—	—	1	2	—	4	—	2	4	1	—

¹⁾ A felajánlott legkisebb és legnagyobb órabér átlaga azoknál a foglalkozásoknál, ahol egy hét alatt egy vagy több közvetítés történt. Napi-, heti- és havibér órabérre átszámítva. — Moyenne du minimum et du maximum des salaires à l'heure offerts dans les professions où il y avait un ou plusieurs placements par semaine. Les salaires à la journée, à la semaine et au mois sont exprimés en salaire à l'heure.

²⁾ Szórványosan előfordult közvetítések — Placements sporadiques. Kertész — Jardiniers. IV. 7031. VI. 9893. Kosárfonó — Vanniers. V. 6250. Borbély — Coiffeurs. IX. 8750. Kalapos — Chapeliers. IX. 8333. XI. 9000. Hentes — Charcutiers. XI. 7000. Szakács — Cuisiniers. VII. 8750. Aszfaltozó — Ouvr. en asphalte. I. 10.000. Állványozó — Faiseurs d'échafaud. I. 7400. Címfestő — Peintres en enseignes. III. 10.000. VI. 16.666. Kővezető — Paviseurs. III. 11.000. V. 14.500. Magántisztviselő — Employés privés. X. 11.000. Ügynök — Courtiers. VII. 12.500. Éjjeli őr — Veilleurs de nuit. IV. 7290. VII. 3584.

Kőműves — *Maçons* . . .
Szobafestő és mázoló — *Peintres en bâtimens* . . .
Üveges — *Vitriers* . . .
Fűszerkereskedősegéd — *Garçons épiciers* . . .
Kocsis — *Cochers* . . .
Kifutó — *Garçons à faire des commissions* . . .
Szolga — *Domestiques* . . .
Raktári munkás — *Ouvriers de magasin* . . .
Gyárimunkás — *Ouvriers de fabr.*
Segédmunkás — *Aides-ouvriers* .
Napszámos — *Journaliers* . .

Nő — Femmes³⁾

Galvanizálónő — *Femmes employées à la galvanisation* . . .
Vasgyári munkásnő — *Ouvrières d'usines à fer* . . .
Bútorfényezőnő — *Lustreuses en meubles* . . .
Szőnyegszövőnő — *Faiseuses de tapis* . . .
Cipőgyári m. — *Ouvrières de fabr. de chaussure* . . .
Mosónő — *Laveuses* . . .
Varrónő — *Couturières* . . .
Vasalónő — *Repasseuses* . . .
Elárústónő — *Vendeuses* . . .
Éttermi alkalmazott — *Employées de restaurant* . . .
Csomagolónő — *Emballeuses* .
Papír m. — *Ouvrières en papier*
Könyvkötőnő — *Relieuses* . . .
Nyomdai munkásnő — *Ouvrières d'imprimerie* . . .
Kifutólány — *Filles à faire des commissions* . . .
Szolganő — *Domestiques* . . .
Takarítónő — *Femmes de ménage*
Gyári m. — *Ouvrières de fabr.* .
Napszámosnő — *Journalières* . .

8500	9714	11000	10148	9000	11000	10250	9824	10189	9991	10388	8750	2	7	2	7	1	1	15	17	37	39	21	8
11041	9000	9667	10579	10231	10006	10130	11650	12211	10903	9780	9850	12	2	6	38	16	43	58	60	57	62	25	5
15250	8850	—	8000	9500	—	—	—	11000	12000	12500	—	2	1	—	1	2	—	—	—	1	1	8	—
—	—	—	—	8338	—	—	—	7813	12500	—	7292	—	—	—	—	1	—	—	—	2	1	—	2
6875	6458	6900	7165	6512	7161	6551	6702	6815	7747	6553	7141	11	5	4	5	9	8	9	15	23	16	11	23
3672	3290	3397	3218	3234	2983	3394	3441	3523	3534	3601	3483	27	24	35	30	39	33	48	32	91	60	48	37
5730	5618	5687	5626	5792	5607	6041	6226	6169	5918	5620	5404	16	14	12	10	13	15	15	13	28	16	14	16
7290	—	—	—	7395	7500	6280	—	6777	6678	6770	6646	1	—	—	—	1	2	7	—	16	17	2	2
4250	6660	7000	5083	—	5818	5346	5839	5783	5317	6000	—	3	1	2	3	—	8	13	14	38	26	2	—
4393	5881	4250	—	5089	5590	5625	5646	—	—	6393	4813	7	6	2	—	8	6	4	20	—	—	7	4
6612	6457	8066	7385	6407	6120	5833	5583	6303	6391	6074	6563	88	53	51	91	122	142	129	129	267	229	94	339
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4500	4500	6400	6167	6750	3500	6500	5033	5222	4750	7000	6000	—	1	5	3	2	2	2	5	9	8	1	2
4500	3000	3000	—	3969	3958	4677	3833	5281	4123	4423	4275	2	3	5	—	6	7	14	6	16	18	13	10
—	5266	5000	6500	5000	6000	5000	5389	6430	7000	7875	5660	—	5	1	2	1	2	2	9	8	9	4	4
3738	—	3359	—	—	5365	4829	5729	5208	3688	4974	—	38	—	4	—	—	2	5	2	2	4	—	—
6000	—	4916	3750	6111	—	3125	4284	—	—	2813	—	1	—	5	1	3	—	1	4	—	—	5	—
7500	—	—	5833	6875	4687	7188	5833	5729	10417	8125	5333	3	—	—	3	11	1	1	1	1	1	1	5
4893	4948	6648	7386	6535	5135	6464	4750	6174	6632	5472	4750	7	8	6	2	13	16	4	15	17	17	12	8
—	—	—	6770	9323	—	—	9750	—	—	7500	8750	—	—	—	1	2	—	—	1	—	—	1	3
6000	—	—	—	—	4500	—	—	—	5729	7500	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	2	1	—
4166	—	6250	—	—	4166	2292	18750	10000	7494	8750	15625	1	—	1	—	—	4	1	1	1	2	7	1
4087	4062	4166	4519	3645	4687	5542	4426	4223	4037	4663	4387	10	7	7	12	4	7	5	9	33	17	33	35
—	3958	—	—	5594	4166	2613	—	—	—	—	6000	—	4	—	—	8	1	2	—	—	—	—	2
—	—	—	3000	—	—	5729	6250	—	—	8333	4722	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	1	3
—	—	3125	—	7500	7500	—	—	2813	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—
—	—	3838	—	—	—	2500	2917	—	—	3438	3282	—	—	1	—	—	—	1	2	—	—	5	2
3854	—	4375	8504	6434	7737	—	—	5208	—	—	—	12	—	9	44	35	22	—	—	3	—	—	—
7660	6055	4777	—	—	—	8695	6752	8489	8095	8207	8228	45	36	3	—	—	—	17	44	143	76	38	39
4562	3645	5208	3785	3323	5229	3279	4061	3897	4274	3721	3840	6	9	2	11	13	4	8	13	46	23	29	19
5114	5772	5262	5043	5615	5316	5698	5271	5719	5690	4889	6163	41	53	63	34	42	32	35	54	57	86	56	61

³⁾ Szórványos közvetítések. — *Placements sporadiques*. Kerti m. — *Jardinières*. V. 3750. VI. 3437. Bádoggári m. — *Ouvrières de fabrique de fer blanc*. VIII. 5083. X. 4000. Aranyozónő — *Doreuses*. IX. 5000. Csizmolónő — *Polisseuses*. VIII. 3250. XII. 3750. Villanydrótkercselőnő — *Faiseuses de rouleaux de fils électr.* XII. 3000. Üvegcsizmolónő — *Polisseuses de verre*. VIII. 4500. Kefekötőnő — *Faiseuses de brosses*. VIII. 4167. Géphímzőnő — *Brodeuses à la machine*. IV. 3645. Diótörőnő — *Casseuses de noix*. V. 5625. Cukorgyári m. — *Ouvrières de fabr. de sucre*. I. 5208. Géprónő — *Dactylos*. IV. 5729. VIII. 4167.

III. A vidéki hatósági munkaközvetítők útján felajánlott munkabérek havi átlaga foglalkozás szerint 1925 január—december havában.

III. Moyenne mensuelle, par professions, des salaires offerts, en 1925, par l'intermédiaire des Offices de placement de province.

Foglalkozás Profession	A felajánlott órabérek havi átlaga koronákban ¹⁾ Moyenne mensuelle des salaires offerts à l'heure, en couronnes ¹⁾												Közvetítések száma — Nombre des placements											
	1 9 2 5												1 9 2 5											
	I. II. III. IV. V. VI. VII. VIII. IX. X. XI. XII.												I. II. III. IV. V. VI. VII. VIII. IX. X. XI. XII.											
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Férfi — Hommes²⁾																								
Kerti munkás — Ouvriers de jardin	—	7500	7813	2083	4583	4912	—	6562	5625	—	—	—	—	1	4	6	4	5	—	2	2	—	—	—
Bádigos — Ferblantiers	—	—	8167	7643	8000	7813	7000	7250	7269	9717	7357	6833	—	—	4	7	9	12	7	4	9	6	7	6
Kovács — Forgerons	6869	6159	6354	5992	6403	5360	5594	6928	5775	5633	6979	5529	7	16	8	11	11	19	29	7	18	10	8	17
Lakatos — Serruriers	5583	5500	8042	4900	5962	5763	5504	6068	5785	5710	5979	6095	15	1	3	5	13	19	45	22	33	31	16	19
Egyéb fémpipari munkás — Autres ouvriers métallurg.	6876	9611	6576	7861	6750	7250	6774	6837	8219	6003	7188	7408	11	3	11	12	2	6	14	15	6	16	9	5
Bognár — Charrons	7500	7067	7375	7970	6629	6279	6782	6970	6958	7028	6536	6250	5	15	5	7	5	13	35	37	9	6	7	1
Asztalos — Menuisiers	8418	8269	6747	6681	7002	6691	6498	6000	6849	7068	6876	6650	17	26	14	9	20	17	47	2	51	85	37	20
Faesztergályos — Tourneurs sur bois	6238	8500	8750	7000	5750	7000	6417	—	9000	6938	7974	7292	20	5	2	3	2	3	3	—	2	4	4	1
Kádár — Tonneliers	—	—	—	6000	—	—	9272	—	—	7938	6250	—	—	—	—	1	—	—	4	—	—	4	1	—
Szijgyártó — Faiseurs de courroies	—	7867	—	6500	—	—	—	6250	—	—	—	—	—	3	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—
Kárpitos — Tapissiers	11000	—	8000	—	9000	8000	5500	—	6450	6778	8500	—	2	—	2	—	2	3	1	—	5	3	2	—
Borbély — Coiffeurs	4166	4143	4791	1875	4297	4183	4514	4503	4167	5000	5500	4167	1	5	4	1	4	5	3	9	2	3	10	1
Cipész — Cordonniers	6780	6545	5560	6542	6153	7018	6134	5186	5326	5503	5411	5343	11	12	9	16	24	21	9	19	39	23	18	18
Szabó — Tailleurs	10366	6846	7583	7726	8129	7244	7580	7626	8039	7935	7539	7612	21	11	12	30	20	29	26	19	38	35	35	16
Hentes és mészáros — Charcutiers et bouchers	—	10416	—	—	—	—	—	—	8333	8334	—	8554	—	1	—	—	—	—	—	—	1	2	—	2
Molnár — Meuniers	—	—	—	7910	—	7500	5500	8500	6076	—	—	—	—	—	—	3	—	1	1	2	2	—	—	—
Sütő — Boulangers	12500	8333	7292	—	—	8333	11147	8854	9795	—	6771	9097	2	2	1	—	—	1	7	1	3	—	4	3

¹⁾ A felajánlott legkisebb és legnagyobb órabér átlaga azoknál a foglalkozásoknál, ahol egy hét alatt egy vagy több közvetítés történt. Napi-, heti, és havibér óraberre átszámítva. — Moyenne du minimum et du maximum des salaires à l'heure offerts dans les professions où il y avait un ou plusieurs placements par semaine. Les salaires à la journée, à la semaine et au mois sont exprimés en salaire à l'heure.

²⁾ Szórványosan előfordult közvetítések. — Placements sporadiques. — Köfaragó — Tailleurs de pierre. I. 10.000. Kőbánya m. — Ouvr. de carrières. VIII. 8750. Kefekötő — Faiseurs de brosse. VI. 6000. Timár vegyes — Mélier de tanneur. II. 6250. VII. 6515. Takács m. — Tisserands. I. 8187. VI. 7396. Posztófonó — Fileurs de draps. VI. 5500. IX. 9795. Könyvkötő — Relieurs. IX. 7750. XI. 5000. Allványozó — Faiseurs d'échafauds. V. 6000. Cement m. — Ouvriers en ciment. IX. 6500. Kövező — Paviers. IX. 8000. XI. 9250. Üveges — Verriers. IX. 8000. Úszómester — Maîtres de natation. IV. 7500. Raktárnok — Magasiniers. I. 6000. Raktári m. — Ouvriers de magasin. IV. 5200. Plakátragasztó. — Colleurs d'affiches. V. 6250.

Ács — Charpentiers	8667	—	—	12000	10000	9000	7813	8166	9067	10000	9500	—	3	—	—	—	1	2	6	8	3	15	1	4	—
Cserepes (palafedő) — Couvreurs	—	—	—	—	10000	—	14500	—	8000	—	10000	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	—	1	—
Kőműves — Maçons	—	12667	9600	9917	9091	9000	8000	9357	8613	8600	11250	9000	—	—	3	5	6	23	8	5	7	20	5	4	2
Szobafestő, mázoló — Peintres en bâtimens	—	10000	8000	7500	8700	9300	8583	7250	8000	8270	11250	9000	—	—	1	1	2	5	5	6	11	6	10	4	1
Magántisztviselő — Employés privés	5000	4375	—	—	—	—	—	—	5000	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Ápoló — Gardes-malades	—	—	4750	—	—	—	—	—	4000	5208	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Fuvaros — Camionneurs	8333	9375	6514	6500	7291	7812	7221	7397	6013	5881	5813	—	1	1	1	7	3	1	1	5	4	8	7	2	—
Gépkocsivezető — Conducteurs de véhicules à moteur	—	—	—	12500	10000	12500	—	—	9722	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	3	—	—	—
Kereskedő — Commerçants	—	—	7500	—	—	6250	—	5000	10000	—	9000	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	—	—	1	—
Kifutó — Garçons à faire des commissions	2739	2687	3958	1866	3632	2776	3177	2313	2458	3014	3444	2625	6	6	5	5	6	4	4	5	10	6	5	6	—
Szolga — Domestiques	2900	4809	4536	5033	4625	5304	4781	5557	5547	4628	5162	5047	5	7	4	10	4	7	18	4	6	11	8	7	—
Gyári munkás — Ouvriers de fabrique	4250	—	4667	2531	3188	4050	—	—	6250	4500	—	—	3	—	3	8	4	5	—	—	—	17	2	—	—
Napszámos — Journaliers	5353	5239	5141	5585	6304	5010	5435	4924	5609	5244	5687	5048	108	176	105	147	151	230	291	172	278	258	150	497	—
Nő — Femmes ³⁾																									
Kerti munkásnő — Ouvrières de jardin	—	—	—	3437	—	3750	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	3	—	—	—	—	—	—
Cipőtűzőnő — Piqueuses de bottines	—	—	—	—	7291	—	7292	—	5208	5729	—	5208	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	2	—	1
Mosónő — Laveuses	7500	—	6375	—	—	—	—	7500	—	7500	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Szabónő — Tailleuses	8333	—	—	4582	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Varrónő — Couturières	—	5208	—	—	3125	5000	3229	—	3333	4444	4267	—	—	—	2	—	—	1	1	2	—	3	7	—	—
Éttermi alkalmazott — Employées de restaurants	—	2812	—	8333	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Géplőnő — Dactylos	—	4000	—	—	—	2500	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Takarítónő — Femmes de ménage	5143	6363	6250	5825	—	5208	4530	6533	5276	6534	6250	5625	15	23	2	20	—	6	29	14	12	11	8	3	—
Gyári m. — Ouvrières de fabrique	2083	—	—	—	—	—	2000	—	3438	2898	—	—	2	—	—	—	—	—	—	3	—	2	15	—	—
Napszámosnő — Journalières	—	3750	10000	3178	4350	2706	4268	2878	4172	3494	2832	3928	—	1	1	14	15	9	7	10	26	14	7	49	—

¹⁾ L. a 488. lap 1. jegyzetét. — Voir page 488, remarque¹⁾.

³⁾ Szórványosan előfordult közvetítések. — Placements sporadiques. — Kötszövőnő. — Tricotouses-tisseuses. II. 6250. Pamutgombolyítólány — Filles à enrouler du coton. V. 1562. Elárúsítónő — Vendeuses. X. 3000. XI. 3500. Ruhatárosnő — Femmes de vestiaire. IX. 2250. Kifutólány — Filles à faire des commissions. V. 4062.

nést jelent. A válságos helyzet leginkább az év első felében érte el hatását, mert az év második felében már csak 1·55% visszaesés mutatkozott. Az átlagos munkabéradatok úgy számítottak ki, hogy a nyolc napibérosztály mindegyikében az alkalmazottak száma a hivatalos bérátlaggal szoroztatott be s a szorzatok összege az alkalmazottak összes számával elosztatott. Ily módon csak közel jutunk a valósághoz, mert különösen a legalacsonyabb és legmagasabb osztályokban a tényleges munkabérek az átlagostól elszoktak térni. Az eredmények szerint az átlagos napi munkabér aranykoronákban egy éven át teljesen változatlan maradt, ha azonban figyelembe vesszük a megélhetés csekély, de határozottan kimutatható olcsóbbodását, akkor a Dálnoki-Kováts-féle jelzőszámok alapján a *reálmunkabérnek* 6·08%-os emelkedését állapíthatjuk meg.

3. A hatósági munkaközvetítők béradatai.

Az eddigi adatforrásokból érdekes, de csak globális számadatokat nyertünk a munkabérek országos, átlagos színvonaláról. Ahhoz, hogy munkabérek alakulását ipari és kereskedelmi foglalkozások és foglalkozási árnyalatok szerint részletesen megvilágíthassuk, olyan adat-tömeghez kell nyulnunk, amelyet csak a hatósági munkaközvetítés szolgáltathat. *A hatósági munkaközvetítőknél a munkahelyek bejelentése alkalmával felajánlott munkabérek* adatai ugyan a munkabéreket csak a munkapiac mindenkori állapota szerint világítják meg, mert csak az újonnan felvett munkásoknak eleinte fizetendő bértételeket tartalmazzák s munkahelyükön hosszabb idő óta szolgáló munkások bérére nézve közvetlen felvilágosítást nem nyújtanak, mégis a munkabérek időnkinti hullámozásának és az egyes foglalkozások eltérő bérviszonyainak megítélésére széles alapot adnak.

Ami a hatósági munkaközvetítők által készséggel rendelkezésre bocsátott nyersanyag feldolgozásának módszerét illeti, a következőket kell előrebocsátanunk. Az 1923. évben mégcsak a legalább tíz, az 1924. évben a legalább két közvetítési esettel kapcsolatos adatokat használtuk fel, az 1925. évi anyag-nál már a minden egyes munkabérajánlattal összekötött közvetítési esetet figyelembe vettük, de csak ha a felajánlott munkabérek kizárólag készpénzben voltak kifejezve. A teljes ellátással, vagy csak élelmezéssel együttjáró bértételeket nem dolgoztuk fel, mert a pénzegyenérték kiszámítása az adatmegbízhatóság rovására ment volna. A heti adatokról havi átlagokat számítottunk, mégpedig a

mérlegelt átlagszámítás módszerének szigorú alkalmazásával (az idevonatkozó képletet l. a Szemle 1925. évi 5—6. szám 143. lapján). A havi, heti napibéreket órábérre számítottuk át, mert az adatok zöme órábérben volt kimutatva.

Minthogy a fentebb mondottak szerint a sikerült közvetítéseknek csak egy része volt a mi szempontunkból felhasználható, az I. táblában kimutatjuk az összes és a felhasznált közvetítések számát. Budapesten a közvetítéseknek 48·4%-a, a vidéken, ahol sok a természetbeni munkabér, 27·5%-a volt feldolgozható. A II. és III. tábla a közvetítések alkalmával felajánlott munkabérek havi átlagait *foglalkozás* szerint tartalmazza. A budapesti és a vidéki munkapiac adatait s mindkét területi csoportban a férfi- és nőmunkaerők órábéréit külön-külön tüntetjük fel a lényeges különbségek kidomborítása céljából. A székesfővárosban 35 férfi és 19 női, a vidéken 30 férfi és 10 női foglalkozás bérviszonyait sikerült felderíteni. A vidéki munkabéradatok a debreceni, győri, miskolci, pécsi, soproni, szegedi és szombathelyi hatósági munkaközvetítők adataiból vannak összevonva.

A hatósági munkaközvetítők nyilvántartásában a foglalkozási árnyalatok szerepelnek, vagyis egy foglalkozáson belül a szak- és segédmunka, az állandó és kisegítő munka, a nehéz és könnyű munka s a munkajelleg szerint további megkülönböztetés történik. Ezért Budapesten 338, a vidéken 212 foglalkozási árnyalat adatait kellett gondosan egy-nemű foglalkozásokba tömöríteni.

A foglalkozások szerint részletezett nyers munkabérátlagok áttekintésénél azt látjuk, hogy 1925. év folyamán a bértételek hullámozása szembetűnő kilengéseket, visszaeséseket, újra való emelkedéseket és a foglalkozások között jelentékeny eltéréseket mutat. Ezért a munkabérváltozások irányát és mértékét ezúttal csak az alkalmazás minősége szerint összevont adatoknál ismertethetjük, de a változások értelmezésénél már itt figyelembe kell vennünk két fontos szempontot. 1. A munkapiac adatai alapján nem az összes munkásokra és nem a tényleges keresetre vonatkozólag kapunk statisztikai képet, hanem csak az újonnan munkába álló alkalmazottaknak felajánlott munkabérekbe nyerhetünk betekintést, pedig az új közvetítési esetek tömegében évről évre változó és egyenlőtlen mértékben szerepelnek a jobban fizető gyáripari vagy szakmunkásoknak és a kisebb értékű munkát igénylő, tehát alacsonyabbbérrel díjazott kisipari vagy tanulatlan munkásoknak felajánlott órábérek. 2. Még az elmúlt években a név-

IV. A hatósági munkaközvetítők útján felajánlott munkabérek havi átlaga az alkalmazás minősége szerint 1925 január—december havában.

IV. Moyenne mensuelle des salaires offerts, en 1925, par les Offices de placement, suivant la qualité de l'emploi.

Terület, alkalmazás minősége Territoire, qualité de l'emploi	A felajánlott órabérek havi átlaga koronákban ¹⁾ Moyenne mensuelle des salaires offerts à l'heure, en couronnes ¹⁾												Közvetítések száma Nombres des placements											
	1												2											
	1												2											
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
Budapest																								
Szakmunkás — Ouvriers qualifiés	9689	8595	9426	9291	8621	8882	9125	9048	9876	9102	8658	8273	166	201	143	312	291	315	344	436	768	670	409	174
Betanított napszámos — Jour- naliers enseignés	5218	6186	5893	6954	5713	6616	6068	6273	6473	6206	6234	7105	22	12	7	11	21	26	39	56	83	69	28	32
Tanulatlan napszámos — Jour- naliers non-enseignés	5922	5470	6166	6360	5638	5529	5154	5178	5596	5798	5238	6259	115	77	86	122	161	175	179	161	358	289	142	376
Női munkás — Ouvrières	5345	5400	5032	6281	5694	5479	5718	5433	6509	6129	5386	5842	168	126	113	117	150	108	99	178	342	271	206	197
Szolga — Domestiques	5730	5618	5619	5626	5792	5607	6042	6089	6169	5918	5620	5404	16	14	14	10	13	15	15	20	28	16	14	16
Vidék — Province																								
Szakmunkás — Ouvriers qualifiés	8707	7387	7185	7310	7357	6958	6688	6890	7146	6917	6929	6497	104	107	83	119	145	175	257	164	273	249	173	112
Betanított napszámos — Jour- naliers enseignés	6014	6500	5298	3405	4009	4528	5500	6146	6093	5091	6500	—	23	2	16	22	9	11	1	4	27	5	3	—
Tanulatlan napszámos — Jour- naliers non-enseignés	5215	5155	5087	5462	6203	4972	5404	4851	5500	5194	5613	5019	114	182	110	152	158	234	295	177	288	264	155	503
Női munkás — Ouvrières	5113	5985	7050	4661	4268	3718	4310	5110	4359	4260	4533	4048	19	29	5	41	20	20	42	25	45	51	19	53
Szolga — Domestiques	2900	4809	4536	5033	4625	5304	4781	5557	5547	4628	5162	5047	5	7	4	10	4	7	18	4	6	11	8	7
Együtt — Ensemble																								
Szakmunkás — Ouvriers qualifiés	9311	8236	8603	8744	8201	8195	8083	8458	8874	8510	8144	7578	270	308	226	431	436	490	601	600	1041	919	582	286
Betanított napszámos — Jour- naliers enseignés	5625	6231	5479	4497	5202	5995	6054	6265	6380	6131	6257	—	45	14	23	33	30	37	40	60	110	74	31	—
Tanulatlan napszámos — Jour- naliers non-enseignés	5570	5249	5560	5679	5918	5088	5310	5056	5553	5510	5447	5549	229	259	196	274	319	409	474	338	646	553	297	879
Női munkás — Ouvrières	5321	5542	5118	5861	5526	5204	5299	5393	6347	5833	5314	5462	187	155	118	158	170	128	141	203	387	322	225	250
Szolga — Domestiques	5056	5348	5378	5330	5517	5511	5354	6000	6059	5318	5453	5295	21	21	18	20	17	22	33	24	34	27	22	23

¹⁾ L. 486. lap ¹⁾ jegyzetét. — Voir page 486., remarque ¹⁾.

V. A budapesti hatósági munkaközvetítő útján felajánlott munkabérek átlaga foglalkozási főcsoportok szerint 1925. I—IV. évnegyedében.

V. Moyennes des salaires offerts en 1925, par l'Office de placement de Budapest, par professions.

Foglalkozási főcsoport ¹⁾ Principaux groupes de profession ¹⁾	1 9 2 5							
	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.
	évnegyed — trimestre							
	átlagos órabér arany- fillérekben — moyenne du salaire à l'heure en fillers-or				közvetítések száma nombre des placements			
Férfi — Hommes								
Östermelés — Production du sol	—	32	—	—	—	3	—	—
Vas- és fémipar — Industrie du fer et des métaux	55	55	53	53	78	203	380	283
Gép- és vill.-ipar — Industr. des machines et de l'électr.	57	61	71	55	99	111	223	153
Kő-, agyag-, üvegipar — Industr. de la pierre, céramique, verreries	—	72	70	74	—	6	4	3
Fa- és csontipar — Industr. du bois et des os	57	55	56	61	87	122	289	253
Bőr-, sörte- és tollipar — Industr. du cuir, du poil, de la plume	59	43	47	54	7	8	23	8
Fonó- és szövőipar — Industr. textile	78	64	79	71	17	28	41	45
Ruházati ipar — Industr. du vêtement	67	65	73	63	171	310	296	305
Élelmezési ipar — Alimentation	—	63	80	64	—	8	34	28
Papírosipar — Industr. du papier	63	—	56	44	1	—	2	2
Építőipar — Bâtiment	70	67	75	70	46	124	267	175
Sokszorosító és műipar — Imprimeries, lithographies	65	77	77	73	3	2	2	6
Szálloda- és vendéglőipar — Hôtels et restaur.	36	—	43	45	2	—	10	6
Egyéb gyári munkás ²⁾ — Autres ouvriers de fabr. ²⁾	35	37	39	38	21	25	89	39
Kereskedelem — Commerce	25	27	31	30	129	144	253	216
Közlekedés — Communications	46	48	46	50	20	22	47	50
Napszámos ²⁾ — Journaliers ²⁾	48	45	41	45	192	356	527	662
Nő — Femmes								
Östermelés — Production du sol	—	25	—	—	—	10	—	—
Vas- és fémipar — Industr. du fer et des métaux	31	33	35	34	22	25	83	75
Fonó- és szövőipar — Industr. textile	25	33	35	30	42	3	10	8
Ruházati ipar — Industr. du vêtement	38	43	38	40	30	53	45	53
Élelmezési ipar — Alimentation	38	37	30	44	28	33	51	91
Papírosipar — Industr. du papier	28	32	—	31	2	6	—	3
Sokszorosító- és műipar — Imprimeries, lithographies	21	42	19	—	1	2	1	—
Szálloda- és vendéglőipar — Hôtels et restaur.	36	29	70	59	2	4	4	10
Egyéb gyári munkás ²⁾ — Autres ouvrières de fabr. ²⁾	28	26	27	27	17	28	67	71
Kereskedelem — Commerce	28	49	33	23	22	103	8	7
Napszámos ²⁾ — Journalières ²⁾	40	37	49	46	241	108	350	356

¹⁾ A föl nem sorolt főcsoportokban nem volt bérájánlattal egybekötött számításba vehető közvetítés. — *Dans les principaux groupes non énumérés, il n'y a pas eu de placement pouvant entrer en ligne de compte.* —

²⁾ Foglalkozási főcsoportok szerint nem részletezhető. — *Ne peuvent être détaillés par principaux groupes de professions.*

leges munkabérek az emelkedő drágaság miatt más-más alacsonyabb reálmunkabéreknek feleltek meg, addig az 1925. év folyamán már a nem nagy, de állandó árcsökkenés következtében a névleges munkabérek viszonylag mindig magasabb reálmunkabért jelentettek. Így, hogy csak egy példát említsünk, a bádogos-munkások névleges munkabére 1924. december havában 9.833, 1925. december 31-én csak 9.636 papírkorona volt, de a megélhetés olcsóbbodása folytán a reálmunkabér ugyanezen idő alatt 4·4%-kal emelkedett.

Vizsgáljuk most meg, hogy az egyes foglalkozások közt a legfrissebb adatok alapján, mindenütt az 1925. évi decemberi órabérátlagokat vevén figyelembe, milyen különbségek

mutakoznak. Budapesten a férfimunka terén a sütő 11.458, a kádárok 10.750, a könyvkötő 10.000 és az ácsok ugyancsak 10.000 K órabérrel vezetnek. Megjegyzendő azonban, hogy ezek az adatok elenyésző számú közvetítési eset alapján keletkeztek. Nagyszámú közvetítés történt a szabóiparban, hol a decemberi órabér 8.690 K, és az asztalosiparban, hol 7.965 K volt. A női munka terén az éttermi alkalmazottakat figyelmen kívül hagytuk, mert itt egy szakácsnőnek rendkívül magas munkabérrel való elhelyezése fordult csak elő. Legmagasabb munkabérrel a vasalónők (8.750 K) és a takarítónők (8.228 K) szerepeltek. Legkisebb munkabértételek fordultak elő Budapesten a férfimunka terén a kifutók-

VI. A vidéki hatósági munkaközvetítők útján felajánlott munkabérek átlaga foglalkozási főcsoportok szerint 1925 I—IV. évnegyedében.

VI. Moyennes, par groupes de profession, des salaires offerts, en 1925, par les Offices de placement de province.

F o g l a l k o z á s i f ő c s o p o r t ¹⁾ Principaux groupes de profession	1 9 2 5							
	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.
	évnegyed — trimestre							
	átlagos órabér arany- fillérekben — moyenne du salaire à l'heure en fillers-or				Közvetítések száma Nombre des placements			
F é r f i — H o m m e s								
Őstermelés — <i>Production du sol</i>	53	25	42	—	5	15	4	—
Vas- és fémipar — <i>Industrie du fer et des métaux</i>	44	43	41	43	54	106	174	120
Gép- és vill.-ipar — <i>Industr. des machines et de l'électricité</i>	49	49	48	46	50	45	116	44
Kő-, agyag- és üvegipar — <i>Industr. de la pierre, du verre, céramique</i>	68	—	53	—	2	—	4	—
Fa-, és csontipar — <i>Industr. du bois et des os</i>	52	47	47	48	84	55	109	156
Bőr-, sörte- és tollipar — <i>Industr. du cuir, du poil et des plumes</i>	49	43	44	—	5	2	3	—
Fonó- és szövőipar — <i>Industr. textile</i>	61	54	47	52	8	8	7	5
Ruházati ipar — <i>Industr. du vêtement</i>	50	48	45	46	86	150	164	159
Élelmezési ipar — <i>Alimentation</i>	68	55	65	56	6	5	17	11
Papirosipar — <i>Industr. du papier</i>	—	—	54	35	—	—	2	1
Építőipar — <i>Bâtiment</i>	67	63	58	63	14	61	85	33
Egyéb gyári munkás ²⁾ — <i>Autres ouvriers de fabrique²⁾</i>	31	22	43	31	6	17	17	2
Kereskedelem — <i>Commerce</i>	26	30	29	30	39	44	51	45
Közlekedés — <i>Communications</i>	48	60	49	41	9	8	20	9
Napszámos ²⁾ — <i>Journaliers²⁾</i>	36	38	30	36	389	530	741	905
N ő — F e m m e s								
Őstermelés — <i>Production du sol</i>	—	24	—	—	—	8	—	—
Ruházati ipar — <i>Industr. du vêtement</i>	44	30	30	34	7	5	9	14
Egyéb gyári munkás ²⁾ — <i>Autres ouvrières de fabr.²⁾</i>	14	—	22	20	2	—	5	15
Kereskedelem — <i>Commerce</i>	23	26	—	22	2	4	—	2
Napszámos ²⁾ — <i>Journalières²⁾</i>	41	30	32	31	42	64	98	92

¹⁾ A föl nem sorolt főcsoportokban nem volt bérájánlattal egybekötött számításba vehető közvetítés. — *Dans les principaux groupes non énumérés, il n'y a pas eu de placement pouvant entrer en ligne de compte.* —
²⁾ Foglalkozási főcsoportok szerint nem részletezhető. — *Ne peuvent être détaillées par principaux groupes de professions.*

nál (3.483 K), a segéd munkásoknál (4.813 K) és a szolgálknál (5.404 K); a női munka terén a kifutóleányoknál (3.282 K) és a gyári munkásnőknél (3.840 K). A vidéken a férfimunkások közül a sütők (9.097 K), a kőművesek, valamint a szobafestők és mázolóok egyenként 9.000 K órabért értek el, viszont a kifutók csak 2.625, a borbélyok 4.167 K órabérhez jutottak. A női munkában csak a napszámosnőkre vonatkozólag vannak használható vidéki adatok, akiknek órabére az év végén átlag 3.928 K-át tett.

A foglalkozások és foglalkozási árnyalatok tarka adattömege helyett áttekinthetőbb képet nyerünk az alkalmazások minősége szerint csoportosított munkabéradatok alapján (IV. tábla). Ezeknél az összevont adatoknál a nagymértékű különbségek és váltakozó irányú hullámzások, amelyek a foglalkozásonként kimutatott átlagértékeknél mutatkoztak,

jórészt elsimulnak s csak a munka minősége szerint módosuló bérkategóriák alakulnak ki. A legutolsó, az év utolsó hónapjában érvényben volt adatok szerint legmagasabb a szakmunkások átlagos órabére (Budapest 8.273 K, vidéken 6.497 K), második a betanított napszámosoké 7.105 K, illetőleg 6.500 (novemberi adat) K-val. A tanulatlan napszámosok Budapest 6.259, vidéken 5.019 K, a női munkások Budapest 5.842, vidéken 4.048 K átlagos órabérajánlatot kaptak. Végül a szolgálak díjazása Budapest 5.404, vidéken 5.047 korona volt óránként. A tanoncok, mint természetbeni ellátást élvező alkalmazottak, kimutatásunkban nem szerepelnek.

A mérlegelt átlagszámítás útján keletkezett munkabéradatok jelentősége a közvetítési forgalom nagyságának függvénye. Mentül élénkebb volt ez a forgalom, annál jellemzőbbek és megbízhatóbbak az átlagos órabérek, míg

VII. Munkabérek a vas- és gépiparban 1924—1925. és 1926. évben.

VII. Salaires payés, en 1924—1925 et en 1926, dans l'industrie du fer et des machines.

Alkalmazás minősége <i>Profession</i>	Átlagos kereset óránként — <i>Salaire moyen à l'heure</i>					
	1924	1 9 2 5				1926
	IX.	I.	IV.	VII.	X.	I.
a) Koronákban — a) <i>En couronnes</i>						
Szakmunkás — <i>Ouvriers qualifiés</i>	9.505	9.877	9.912	9.898	10.138	9.898
Betanított napszámos — <i>Journaliers enseignés</i>	7.712	7.625	7.787	7.909	8.095	7.791
Tanulatlan napszámos — <i>Journaliers non-enseignés</i>	5.077	5.271	5.149	5.245	5.349	7.206
Női munkás — <i>Ouvrières</i>	4.111	4.326	4.541	4.497	4.554	5.577
Tanonc — <i>Apprentis</i>	1.520	1.660	1.510	1.638	1.444	1.624
Ifjómunkás — <i>Jeunes ouvriers</i>	2.904	3.013	3.122	3.233	3.329	3.375
b) Jelzőszámokban 1914. = 1 b) <i>En nombres-indices. 1914 = 1</i>						
Szakmunkás — <i>Ouvriers qualifiés</i>	13.387	13.911	13.960	13.940	14.278	13.940
Betanított napszámos — <i>Journaliers enseignés</i>	13.071	12.923	13.198	13.405	13.720	13.025
Tanulatlan napszámos — <i>Journaliers non-enseignés</i>	13.721	14.245	13.916	14.175	14.456	14.070
Női munkás — <i>Ouvrières</i>	12.846	13.518	14.190	14.053	14.231	14.303
Tanonc — <i>Apprentis</i>	12.666	13.833	12.583	13.650	12.033	13.533
Ifjómunkás — <i>Jeunes ouvriers</i>	14.520	15.065	15.610	16.165	16.645	16.875
Munkások átlaga <i>Moyenne des ouvriers</i>	13.279	13.827	13.794	13.921	14.094	13.880

a csekélyebb forgalom megbízhatatlanabb és óvatosabban értelmezendő átlagokat eredményez. Az 1925. év folyamán a legnagyobb volt a közvetítések száma (6.190), a szakmunkásoknál, azután (4.873) a tanulatlan napszámosoknál; női munkást 2.444, betanított napszámost csak 497, szolgát csak 282 esetben közvetítettek.

A munkabérek változásának vizsgálatánál a havi adatok erős hullámzása miatt évi átlagokat kell használnunk. Ezek országos átlagban az alkalmazás minősége szerint a következők:

	Átlagos órabér K	
	1924.	1925.
	évi átlag	
Szakmunkás	6.873	8.441
Betanított napszámos	3.870	5.956
Tanulatlan napszámos	4.212	5.460
Női munkás	3.590	5.617
Szolga	3.615	5.493
Munkások átlaga	4.728	6.796

A névleges munkabérek tehát az összes munkanemeknél észrevehetően emelkedtek. Ha a munkások átlagánál az órabéreket aranykoronára számítjuk át, a két év különböző átlagos árfolyama szerint, akkor azt látjuk, hogy egy munkás átlag 1924-ben 42, 1925-ben 47 aranyfillér órabért kapott, a munkabér-

színvonal javulása tehát egy év alatt 11.9% volt. Az év utolsó két hónapjában azonban észrevehető visszaesés tapasztalható, ami a szánálási válság tetőpontjával esik össze s így a többi statisztikai forrás tanulságainak figyelembevételével azt állíthatjuk, hogy a reál munkabér másfél év alatt 5—10%-kal emelkedett.

Azok a statisztikai ágazatok, amelyek a munkaviszonyokra, tehát a munkabérekre is kiterjednek (pl. a gyári üzemi és termelési statisztika), az adatokat foglalkozási főcsoportok szerint részletezik. Ezért a hatósági munkaközvetítők útján felajánlott munkabérekre vonatkozó adatokat mi szintén nemcsak foglalkozások és az alkalmazás minősége szerint, hanem foglalkozási főcsoportonként is kimutatjuk (V., VI. tábla). Helyszűke miatt itt mellőzzük a havi adatokat s azokat negyedévenként vonjuk össze, továbbá az órabér-átlagokat nem papírkoronákban, hanem csak aranyfillérekben átszámítva tüntetjük fel. Megjegyzendő, hogy az egyéb gyári munkások és napszámosok csoportja, melynél különösen a női munka terén és általában a vidéken tömeges közvetítés történt, foglalkozási főcsoportok szerint ezúttal sem részletezhető. Kíváncsolvna, hogy az állami munkaközvetítőhivatal ezt a statisztikai hibaforrást kiküszöbölje.

VIII. Nagy-Budapest vas- és gépipari munkássága.

VIII. Ouvriers employés dans l'industrie du fer et des machines à Budapest (banlieue comprise).

Alkalmazás minősége <i>Profession</i>	1924	1 9 2 5					1926	Növ. (+) v. csökk. (—) az Accroissement (+) ou diminut. (—)	
	IX.	I.	IV.	VII.	X.	I.		1924 szept. havi létszám- mal szemben contre l'effectif de sept. 1924	1925 október havi létszám- mal szemben contre l'effectif d'oct. 1925
a) S z á m — N o m b r e									
Szakmunkás — <i>Ouvriers qualifiés</i>	13501	12923	12165	11577	12470	12150	—	1351	— 320
Betanított napszámos — <i>Journali- ers enseignés</i>	5398	5281	4680	4960	5553	5568	+	170	+ 15
Tanulatlan napszámos — <i>Journali- ers non-enseignés</i>	6694	6228	5272	5311	5721	5505	—	1189	— 216
Női munkás — <i>Ouvrières</i>	5765	5668	4818	4841	5351	4814	—	951	— 537
Tanonc — <i>Apprentis</i>	2696	223	2078	1948	2123	2097	—	599	— 26
Ifjómunkás — <i>Jeunes ouvriers</i>	675	630	400	398	532	561	—	114	+ 29
Összesen — <i>Total</i>	34729	33013	29413	29035	31750	30695	—	4374	— 1143
b) S z á z a l é k — E n %									
Szakmunkás — <i>Ouvriers qualifiés</i>	38.9	39.1	41.4	39.9	39.3	39.6	—	10.0	— 2.6
Betanított napszámos — <i>Journali- ers enseignés</i>	15.5	16.0	15.9	17.1	17.5	18.1	+	3.1	+ 0.3
Tanulatlan napszámos — <i>Journali- ers non-enseignés</i>	19.3	18.9	17.9	18.3	18.0	17.9	—	17.8	— 3.8
Női munkás — <i>Ouvrières</i>	16.6	17.2	16.4	16.6	16.8	15.7	—	16.5	— 10.0
Tanonc — <i>Apprentis</i>	7.8	6.9	7.1	6.7	6.7	6.9	—	22.2	— 1.2
Ifjómunkás — <i>Jeunes ouvriers</i>	1.9	1.9	1.3	1.4	1.7	1.8	—	16.8	+ 5.5
Összesen — <i>Total</i>	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	—	12.6	— 3.6

Ha az 1925. év negyedik negyedének béradatait foglalkozási főcsoportonként vizsgáljuk, azt látjuk, hogy Budapesten férfimunkások közül legtöbb munkabért a kő-, agyag- és üvegiparosok (74 a. f.) és a sokszorosító és műiparosok (73 a. f.), továbbá a fonó- és szövőiparosok (71 a. f.) kaptak; a női munka terén a szálloda- és vendéglősipar (59 a. f.) vezet. A vidéken az építőipar (63 a. f.) és a fonó-, szövőipar (52 a. f.) állnak első helyen a férfimunkanemek közül, míg a női munka terén a ruházati ipar emelkedik ki (34 a. f.). Legalacsonyabbak a munkabérátlagok Budapesten a férfimunkásokra nézve a kereskedelmi alkalmazottaknál (30 a. f.), a női munkásokra nézve szintén a kereskedelem (23 a. f.) és az egyéb gyári munkásoknál (27 a. f.). A vidéken alacsony munkabéreket találunk a férfialkalmazottaknál a kereskedelem (30 a. f.) és a papirosiparban (35 a. f.), a női munkásoknál az egyéb gyárimunka csoportjában (20 a. f.).

A foglalkozási főcsoportok aranykoronára átszámított munkabérátlagait összevonva megkapjuk területi megoszlásban a férfi- és női munka díjazásának hullámozását negyedévenként. Ezek szerint a globális adatok szerint Budapesten a férfimunkásoknál az átlagos órabér az első évnegyedben 52, a második-

ban 53, a harmadikban 55, a negyedikben 51 aranyfillér volt. A női munkásoknál a székesfővárosban az átlagszámítás évnegyedenként sorban 36, 40, 42, 42 aranyfillért eredményez. A vidéken a férfimunka terén a tárgyalt időközökben 42, 42, 38, 40 aranyfillér órabérátlagokat találunk. Végül a vidéki női munkások órabére a második negyedről kezdve 29, 31, 30 aranyfillért tett, az első évnegyed adatait a csekély közvetítési forralom és az adatok némi megbízhatlansága miatt nem vesszük számításba. Mindebből azt látjuk, hogy a) a munkabér a fővárosban körülbelül 30%-kal magasabb, mint a vidéken; b) a hullámozás az egész éven át nem volt nagymértékű, a maximális eltérés Budapesten a női munkásoknál 16% volt; c) a férfimunkások munkabére az év vége felé csekély mértékben csökkent, a női munkásoké valamivel emelkedett.

4. A vas- és gépipar béradatai.

Eddigi adataink a kiszámított vagy a felajánlott munkabérösszegekre vonatkoztak, a vas- és gépipari érdekképviselő által az első két ipari főcsoportba tartozó munkásokra vonatkozólag összeállított kimutatások a tényleges átlagos keresetet tüntetik fel. Ezeknek az adatoknak természeti jelentőségét és felhasználási módját már a Szemlében többször

IX. Névleges és reálmunkabérek a vas- és gépiparban 1926 január havában.

IX. Salaires nominaux et réels, en janvier 1926, dans l'industrie du fer et des machines

Alkalmazás minősége <i>Profession</i>	Átlagos kereset — <i>Salaire moyen</i>		Reálmunkabér <i>Salaire réel sur la base</i>		
	óránként K <i>à l'heure, en couronnes</i>	jelzőszámok- ban (1914. I. fele = 1.) <i>en nombres- indices (Ière semestre de 1914 = 1.)</i>	létfenntartási költségek alapján <i>du coût de la vie</i>	az élelmezési viszony- számok átlaga alapján <i>de la moyenne des nombres proport. d'alimentation</i>	a megélhetési viszony- számok alapján (Dál- noki Kováts I. szerint) <i>des nombres proport. du coût de la vie (selon M. I. Dálnoki Kováts)</i>
Alap — base = 100					
Szakmunkás — <i>Ouvriers qualifiés</i>	9.898	13.940	83	83	90
Betanított napszámos — <i>Journaliers en- seignés</i>	7.791	13.025	79	78	84
Tanulatlan napszámos — <i>Journaliers non- enseignés</i>	5.206	14 070	83	84	91
Női munkás — <i>Ouvrières</i>	4.577	14.303	84	85	92
Tanonc — <i>Apprentis</i>	1.624	13.533	80	81	87
Ifjú-munkás — <i>Jeunes ouvriers</i>	3.375	16 875	100	101	109
Munkások átlaga — <i>Moyenne des ouvriers</i> . .	7.155	13 880	82	83	89

ismertettük s így itt csak az újabb adatok rövid taglalásába bocsátkozhatunk. A VII. tábla az óránkénti átlagos kereset alakulását az alkalmazás minősége szerint 1924. szeptember óta azokról a hónapokról mutatja ki, amelyekben a munkabérek tekintetében változás történt. A legfrissebb adat már az 1926. év január havára vonatkozik. Az átlagos kereset 1924. szeptembertől 1925. októberig az alkalmazási minőség minden csoportjában, a tanoncokat kivéve, meglehetősen emelkedett, de a tartós vasipari válság miatt 1926. januárra a szakmunkások, betanított és tanulatlan napszámosok átlagos keresete észrevehetően lemorzsolódott, bár még mindig valamivel az 1924. szeptemberi színvonal fölött mozgott. A női munkásoknál és ifjúmunkásoknál az utolsó negyedévben stagnálás állott be, t. i. az emelkedés csak 1°/_o, vagy annál is kevesebb volt.

A VIII. tábla ugyanazon időközről, mint az előző, a nagy-budapesti vas- és gépipari munkások létszámának hullámozását tartalmazza. A válságos termelési viszonyokat ezek az adatok élénken megvilágítják. Az összes munkáslétszám 1924-ben 34.729 volt, 1926. január haváig 4.374-gyel (12,6%-kal) csökkent. Ebből az utolsó negyedévre 1.143 elbocsátott munkás (3,6%-os csökkenés) jut. Az alkalmazás minősége szerint a létszámcsökkenés aránylag a legerősebben sújtotta a tanoncokat (22,2%) és a tanulatlan napszámosokat (17,8%).

A IX. tábla a vas- és gépipari névleges és reálmunkabérek az 1926. év január haváról szemlélteti. Kedvező tünet, hogy a reálmunka-

bér, vagyis a munkabérek vásárlóereje az előző évi január óta, dacára az egész éven át végig húzódó súlyos vasipari válságnak, jelentékenyen emelkedett, bár még nem érte el a békebeli színvonalat. A munkások átlagában ugyanis a reálmunkabér jelzőszáma egy év alatt az élelmezési viszonyszámok átlaga alapján számítva, 62-ről 83-ra, az általános megélhetési viszonyszámok alapján pedig 83-ról 89-re emelkedett. A reálmunkabér az alkalmazás minősége szerint, ha eltekintünk az ifjúmunkásoktól, akik a többi csoporthoz képest alacsony létszámmal szerepelnek, nem mutat nagyobb kilengést. Még legalacsonyabb a betanított napszámosok reálmunkabére, melynek jelzőszáma, Dálnoki-Kováts szerint, 84 volt. A szakmunkások, tanulatlan napszámosok és női munkások jelzőszáma közel 91 körül mozgott.

Összefoglalva az elmondottakat, az 1925. év munkabérvizonyait a következő fővonásokban jellemezhetjük: 1. Miután a munkabérek az 1922. évi mélypontról az 1924. év végére mind névleges tételekben, mind a vásárlóerőt tekintve, lényegesen javultak, az 1925. év folyamán, ha ez az irányzat folytatódik a munkabérek átlagos színvonala a békebeli színvonalát elérhette volna. Ez azonban, sajnos, a súlyos gazdasági viszonyok miatt, melyeket az ország gazdasági és az állam pénzügyi helyreállítását célzó rendkívüli erőfeszítés idézett elő, még nem következett be. 2. A munkabérek, a részleteket tekintve, meglehetősen hullámozásnak, sőt ingadozásnak voltak kitéve, de színvonaluk nagy

átlagban nem igen változott. Annak a törekvésnek, hogy a munkás keresete a válság tartama alatt ne csökkenjen, sőt valamivel emelkedjék, csak két eszköz állt rendelkezésére. Az egyik a *munkateljesítmény fokozása*, mely a dolgozók emelkedő munkakedve és elszánt erőfeszítése folytán jelentékeny mértékben sikerült is. A másik a *megélhetés olcsóbbodása*, mely nem ugyan a kívánt mértékben, de az egész év folyamán fokozatosan bekövetkezett. 3. A különböző statisztikai források nagy adat-tömegének tanulása alapján állíthatjuk, hogy az átlagos napibér az iparforgalmi népesség körében 3—3.5 aranykorona körül mozgott. Az alacsonyabb átlagokat a társadalmi biztosítási statisztika széles tömegekre vonatkozó adatai mutatják, míg a magasabb átlagok a

közvetítés alkalmával történt munkabérajánlatok és a vas- és gépipar adatai alapján kerülnek ki. A gyáripár termelési statisztikai átlagai középen foglalnak helyet. A *reál-munkabér a békebeli munkabérek 80—90%-ára tehető*.

A szociális statisztikus ténymegállapító munkáját befejezve, nem hallgathatjuk el azt a kívánságunkat, hogy a jobb gazdasági konjunktúra hajnalodásánál tüstént gondoskodás történjék a szellemi és fizikai munkások életstandardjának emeléséről. A háború előtt Magyarország a nyugati államokhoz hasonlítva, az alacsonyabb munkabérek hazája volt, az akkori színvonalat tehát legalább is mielőbb el kell érni.

Kovács Norbert dr.

A hatósági munkaközvetítők 1925. évi működése.

Activité des Offices de placement en 1925.

Résumé. Le tableau ci-dessous fait connaître les résultats principaux pour les quatre dernières années, montrant qu'à plusieurs égards, la situation s'est formée de la même manière au marché du travail. Généralement, en 1925 aussi, le mouvement a diminué de nouveau et d'une façon notable. Pour la gravité de la situation économique, il est particulièrement caractéristique que depuis trois ans déjà, le nombre des offres d'emploi décroît de plus en plus aux Offices de placement. En 1925 la diminution a été de 30% par rapport à 1924. Cette diminution considérable des offres d'emploi fut générale, mais la crise frappa Budapest encore plus que la province.

Relativement à 1924, le nombre des demandes d'emploi a baissé de 7%. A l'Office de placement de Budapest, cette proportion montait à 11%, tandis qu'aux Offices de province, le nombre total des demandes dépassait légèrement, de 2%, celui de l'année précédente. On peut donc établir, des données incomplètes même dont on dispose sur la base des relevés fournis par les Offices de placement, que sous l'influence de la grave situation du marché du travail, l'émigration à l'intérieur — et en partie, à l'extérieur — des sans-travail de Budapest a continué en 1925.

A m. kir. állami munkaközvetítő hivatal 1925. évi jelentése változatlanul nyolc hatósági munkaközvetítő tevékenységéről számol be. Budapesten kívül Debrecen, Győr, Miskolc, Pécs, Sopron, Szeged és Szombathely városokban működtek az ipari és kereskedelmi munka közvetítésére hatósági intézetek.

A főeredményeket négy évre visszamenően ismertető táblázatunk a munkapiac terén sok tekintetben egyenes irányú alakulást mutat. Általában az 1925. évben is a forgalomnak újabb és pedig jelentős csökkenését látjuk. A nyomasztó közgazdasági viszonyokra különösen jellemző, hogy a közvetítő Intézetek immár harmadik éve mind kevesebb munkahelyet tartanak nyilván. 1925-ben a csökkenés az előző évhez viszonyítva kereken 30 százalékot tett. A munkahelyek számának ez a nagymérvű csökkenése általános volt. A válság azonban Budapestet még fokozottabban súlytotta, mint a vidéket.

A munkakeresők száma az előző évvel szemben 7%-kal fogyott. Ez az arány a budapesti intézetnél 11%-ra rúgott, míg a vidéki intézeteket együttevén valamivel (2%-kal) több munkakereső látogatta, mint 1924-ben. A hatósági munkaközvetítők adatszolgáltatása alapján rendelkezésünkre álló hiányos adatokból is megállapítható tehát, hogy a nyomasztó munkapiac viszonyok hatása alatt a fővárosi munkanélkülieknek vidékre, részben külföldre való vándorlása a tárgyalt évben is folytatódott.

¹⁾ L. a m. kir. állami munkaközvetítő hivatal 1925. évi jelentése. — Voyez le Rapport de l'Office roy. hongr. de placement pour 1925.

A hatósági munkaközvetítők forgalmi adatai 1921—1925.

Données des Offices de placement pour 1921—1925.

Év — Année	Munkahely Offres d'emploi						Munkakereső Demandes d'emploi						Közvetítés Placements						100 munka- helyre esik Proportion pour 100 offres d'emploi		100 munka- keresőre esik Proportion pour 100 de- mandes	
	Összesen számszerint Total	Férfi Hommes		Nő Femmes		Tanonc Apprent.	Összesen szám szerint Total	Férfi Hommes		Nő Femmes		Tanonc Apprent.	Összesen szám szerint Total	Férfi Hommes		Nő Femmes		Tanonc Apprent.	munka- kereső des deman- des d'empl.	közvetítés des place- ments	munkahely des offres d'empl.	közvetítés des place- ments
		fiú garçons	leány j. filles	fiú garçons	leány j. filles	fiú garçons		leány j. filles	fiú garçons	leány j. filles	fiú garçons	leány j. filles										
%						%						%										
1922	103.012	65.9	30.8	3.2	0.1	115.860	70.9	27.5	1.5	0.1	60.402	65.2	33.7	1.0	0.1	112	59	89	52			
1923	80.331	60.6	35.8	3.5	0.1	104.579	69.0	29.7	1.3	0.0	51.588	61.0	37.7	1.3	0.0	130	64	77	49			
1924	78.249	56.3	39.5	4.0	0.2	105.314	66.6	31.9	1.4	0.1	49.494	57.0	41.5	1.4	0.1	135	63	74	47			
1925	54.467	52.7	42.4	4.8	0.1	98.340	66.1	32.3	1.5	0.1	39.451	51.2	46.7	2.0	0.1	181	72	55	40			

A munkahelyek apadásával kapcsolatban a közvetítések száma is leszállt.

A munkakereslet és kínálat adatainak egybevetése igen kifejezően jelzik a piac fokozatos leromlását. Míg 1922-ben 100 munkahelyre mindössze 112 munkakereső esett, addig a lefolyt évben ez utóbbiak száma fokozatosan növekedve már 181-re emelkedett. Ez arányszám megromlását csak részben tudta ellensúlyozni a sikeres közvetítések % ának növekedése. Míg ugyanis 1922-ben a munkakeresők több mint fele nyert elhelyezést a lefolyt évben már alig 40%-uk jutott álláshoz.

A férfiak és nők elhelyezkedési viszonyait elkülönítve vizsgálva kitűnik, hogy a piac fokozatos rosszabbodása jóval nagyobb arányú volt a férfiaknál, mint a nőknél. 1922-ben 100 férfi munkakeresőre 83, az 1925. évben pedig már csak 44 munkahely kínálkozott. Ezzel szemben a munkátkereső nők száma 1922-ben majdnem egyezett a részükre felkínálott állások számával a még 1925-ben is 100 női munkásra 73 munkahely jutott.

A bejelentett munkahelyeknek 38%-a (Budapest 49%-a) volt szakmunka; a munkakeresők között pedig a szakmunkások országos viszonylatban 46, Budapest 53%-kal voltak képviselve.

Eredmények a munkakeresők főcsoportja szerint:

	100 munkahelyre esett munkakereső	
	1925-ben	1924-ben
Férfi szakmunka	258	185
Női szakmunka	127	88
Tanoncmunka	60	49
Szakmunka általában	217	157
Férfi segédmunka	187	133
Női segédmunka	138	111
Segédmunka általában	157	121

A munkapiac tehát különösen a férfi szakmunkások szempontjából volt feltűnően rossz.

S kivételt ez általános irányzat alól csak a tanoncmunka terén láttunk, ahol — bár az előző évinél valamivel több tanoncjelölt volt — még mindig erős hiánnyal kellett küzdeni.

A forgalmasabb foglalkozási főcsoportokat tekintve, igen rossz volt a munkapiac a férfimunka terén a gépek és eszközök gyártásánál (100 munkahelyre 481), az élelmezési (100:323), a vas- és fém- (100:311), a bőr- és sörte- (288), a szállodai és éttermi (275), a ruházati (210) és az építőiparban (209). Egyes szakmák piaca még nyomasztóbb volt. Itt a géplakatosipar vezet, melynél 100 munkahelyre 666, Budapesten még ennél is több: 786 munkakereső esett. Ezt követi a műszerész- (100:518), majd a mészáros- (492), a lakatos- (384), a villanyszerelő- (360), az ács- (342), a kőműves- (340) stb. ipar. A gyári segédmunkások piacát szintén erős munkahiány jellemzi (309). A kereskedelem 545 jelzőszámmal szerepel e statisztikában.

A nőmunka terén egyes, a hatósági munkaközvetítők forgalmában gyengén képviselt foglalkozási főcsoportoknál munkaerői hiány mutatkozott. Így a fonó- és szövőiparban (35), az élelmezési iparban (51), a papír- és papíráru-gyártásnál (53). Ezzel szemben az erősen képviselt foglalkozású főcsoportok piaca nyomott volt. A nagyforgalmú szállodai és éttermi iparban 100 munkahelyre 166, Budapesten 168 munkakereső jutott. A ruházati iparban 130, a faiparban 125, illetőleg 128. A gyári segédmunkásnők és napszámosnők munkahiányát 216 arányszám jelzi. Az állandó háztartási alkalmazottak piaca meglehetősen egyensúlyban volt, kisegítő alkalmazottakban ellenben nagy felesleg (297) jelentkezett.

A munkapiac állandó lanyhasága dacára ez évben is meglepő nagy mértékben kisibbedett statisztikánknak az az adata, mely a napszámos munkára alkalmazott szakmunká-

sok számát jelzi. A budapesti közvetítő 1925-ben már csak mindössze 281 ily deklasszifikált munkásról tud (1924:1218). A közvetítő-intézet jelentése szerint ezt azonban korántsem az okozza, mintha szakmunkásainkban a nem szakmabeli munka vállalása iránti készség megcsappant volna, hanem tisztán azzal magyarázható, hogy a könnyebb elhelyezkedés reményében szakmunkások napszámos munkakönyvvvel pályáznak segédmunkákra s így a statisztika ily irányú megfigyelése alól kisiklanak. Száz munkakereső szakmunkás közül egyébként

1922-ben	5·9%
1923-ban	4·6%
1924-ben	4·2%
1925-ben	1·0%

vállalt napszámos munkát.

A hatósági munkaközvetítőknél 1925-ben összesen 2689 tanonchelyet jelentettek be. 100 tanonchelyre 60 helykereső esett (1924-ben 49). Az utánpótlás szempontjából tehát az arány javult, de azért tanoncokban még mindig érzékeny hiány mutatkozott.

Munkanélküliség és munkapiac.

Chômage et marché du travail.

Résumé. En Hongrie il y avait 25.539 chômeurs en juillet 1926; donc leur nombre était de 5·6% inférieur à celui du mois précédent. 16.995 chômeurs habitaient Budapest, et 8.544 la province. Sur l'ensemble des personnes sans-travail, il y avait 11·3% de femmes.

En juillet les Offices de placement ont enregistré 6.964 offres d'emploi, 12.802 demandes et 4.196 placements réussis. Pour les offres d'emploi, l'amélioration a été de 19·9%; pour les placements, de 26·3%.

Magyarországon 1926 július havában a szociáldemokrata és keresztényszocialista szakszervezetek 25.539 munkanélkülit mutatnak ki, ami a hónapok óta tartó lassú javulás folytatásaként 5·6%-os csökkenést jelent az előző hónap adataival szemben. Bár a válság enyhülése igen kismértű, mégis az előző év ugyanezen hónapjához mérten 22·7%-kal esett a munkanélküliek száma.

Az országos mérleget ismét a vidéki munkapiac erőteljesebb javulása befolyásolta, hol 9·8%-kal kevesebb a munkanélkül maradt egyének száma, mint a megelőző hónapban.

A munkanélküliek összes számából 16.995 (66·5%) Budapesten, 8.544 (33·5%) pedig vidéken tartózkodott.

A nők arányszáma az előző havi 10·8%-ról 11·3%-ra emelkedett.

A foglalkozási ágak közül az építőiparnál és a famunkásoknál találunk említésre méltó javulást, hol 18·4, illetőleg 14·8%-kal kevesebb munkanélkülit tartottak nyilván, mint az előző hónapban, ami az idényszerű mun-

kákra vezethető vissza. A vasiparnál és a szellemi munkásoknál stagnálás állott be, mégis avval a különbséggel, hogy míg a vasipari munkanélküliek száma 0·4%-kal apadt, addig a szellemi munkások körében 0·7%-os növekedést találunk.

A fővárosi és vidéki hatósági munkaközvetítők adatai szerint a munkások iránti kereslet nagymértékben emelkedett. Július hóban az egész országban 6.964 munkahelyet és 12.802 munkakeresőt tartottak nyilván. Közvetítés 4.196 esetben sikerült.

Bár kismértékben (4·3%) a munkakeresők száma is emelkedett az előző hónap-hoz viszonyítva, mégis a munkapiac javulása elég erőteljes, amennyiben a munkaalkalmak számánál 19·9, a közvetítésekénél pedig 23·6%-os emelkedést találunk.

Lényegesen javult a száz munkahelyre eső munkakeresők és közvetítések arányszáma is. Július hóban száz munkahelyre 13·2%-kal kevesebb munkakereső (184) esett, mint az előző hónapban (212).

A száz munkahelyre eső közvetítések aránya 58·5-ről 60·3-re emelkedett.

A munkapiac kedvezőbb alakulására mutat az a tény is, hogy míg a munkakeresők közül júniusban csak 27·7% volt elhelyezhető, júliusban ez az arányszám már 32·8%-ra emelkedett.

Területi szempontból tekintve, mint azt már a munkanélküliség alakulásánál is említettük, a vidéken jóval előnyösebbek a viszonyok. Míg a székesfővárosban száz munkahelyre 230, a vidéken csak 136 munkakereső esett s a munkához jutott munkakeresők arányszáma Budapesten 25·0, ellenben a vidéken 46·3% volt.

I. A magyarországi szociáldemokrata szakszervezetek által kimutatott munkanélküliek számának megoszlása foglalkozás szerint 1925 és 1926 július havában.

I. Nombre et répartition par profession des chômeurs relevés, par les syndicats professionnels socialistes-démocrates de Hongrie, en juillet 1925 et 1926.

Foglalkozás <i>Profession</i>	1925	1 9 2 6			
	július — juillet				Össz. Total
	Össz. Total	Férfi Hommes	Nő Femmes	Össz. Total	
Aranyműves <i>Orfèvres</i>	81	182	42	224	
Borbély <i>Coiffeurs</i>	19	10	7	17	
Bőrmunkás <i>Ouvriers en cuir</i> . .	119	64	86	150	
Bőröndös <i>Faiseurs de malles</i> .	94	105	15	120	
Cipész <i>Cordonniers</i>	1173	421	134	555	
Élelmezési munkás <i>Ouvr. d'alimentation</i>	522	688	3	691	
Építőmunkás <i>Ouvr. en bâtiment</i> .	8147	3886	—	3886	
Famunkás <i>Ouvriers en bois</i> . .	2865	2379	84	2463	
Fényképész <i>Photographes</i> . . .	9	14	12	26	
Grafikus <i>Ouvriers graphiques</i>	49	74	66	140	
Húsipari munkás <i>Ouvr. d'ind. de la viande</i>	850	654	—	654	
Kalapos <i>Chapeliers</i>	84	43	18	61	
Kereskedelmi alk. <i>Empl. de commerce</i>	306	187	34	221	
Keztyűs <i>Gantiers</i>	—	8	1	9	
Könyvkötő <i>Relieurs</i>	433	178	340	518	
Magántisztviselő <i>Employés privés</i> . .	1206	807	528	1335	
Mintakészítő <i>Faiseurs de modèles</i>	118	90	—	90	
Nyomdász <i>Typographes</i>	534	404	126	530	
Pénzügyi tisztvis. <i>Empl. d'établ. de crédit</i>	4036	1720	837	2557	
Pénzügyi segéd. <i>Ouvr. auxil. d'établ. de crédit</i>	156	70	—	70	
Segédmunkás <i>Ouvriers auxiliaires</i>	128	12	—	12	
Szabó <i>Tailleurs</i>	187	238	65	303	
Szállítási munkás <i>Ouvriers de transport</i>	185	185	—	185	
Szállodai, éttermi m. <i>Ouvr. d'hôtel et de restaur.</i>	688	501	107	608	
Szobrász <i>Sculpteurs</i>	114	51	—	51	
Textilmunkás <i>Ouvr. d'industr. textile</i>	17	7	12	19	
Üveges <i>Vitriers</i>	104	54	—	54	
Vasmunkás <i>Ouvriers en fer</i> . . .	9557	8081	80	8161	
Vegyész <i>Chimistes</i>	231	256	54	310	
Zenész <i>Musiciens</i>	29	19	2	21	
Összesen — Total:	32041	21388	2653	24041	
Ebből Budapest Dont à Budapest:	20201	—	—	15497	

II. A keresztényszocialista szakszervezetek országos szövetsége által kimutatott munkanélküliek száma foglalkozás szerint Budapesten 1925 és 1926 július havában.

II. Nombre et répartition par profession des chômeurs de Budapest relevés, en juillet 1925 et 1926, par l'Association nationale des syndicats socialistes-chrétiens.

Foglalkozás <i>Profession</i>	1925	1 9 2 6			
	július — juillet				Összesen Total
	Összesen Total	Férfi Hommes	Nő Femmes	Összesen Total	
Cipészek és bőrmunkások — <i>Cordonniers et ouvriers en cuir</i>	17	14	3	17	
Egészségügyi alkalmazottak — <i>Employés d'hygiène</i>	105	15	60	75	
Élelmezési munkások — <i>Ouvriers d'alimentation</i>	8	21	—	21	
Építőmunkások — <i>Ouvriers en bâtiment</i>	61	4	—	4	
Éttermi alkalmazottak — <i>Employés de restaurant</i>	242	55	10	65	
Famunkások — <i>Ouvr. en bois</i>	25	30	1	31	
Festőmunkások — <i>Peintres en bâtiment</i>	2	3	—	3	
Húsipari munkások — <i>Ouvriers d'industrie de la viande</i> . .	29	9	—	9	
Kereskedelmi alkalmazottak — <i>Employés de commerce</i> . . .	52	74	16	90	
Könyvkötőmunkások — <i>Ouvriers relieurs</i>	52	22	24	46	
Magántisztv. — <i>Employés priv.</i>	165	141	88	229	
Molnárak és malommunkások — <i>Meuniers et ouv. de moulin</i>	2	3	—	3	
Pénzügyi tisztvis. — <i>Garçons de bureau d'établiss. de créd.</i>	—	484	—	484	
Segédmunkások — <i>Ouvriers auxiliaires</i>	19	8	3	11	
Szabómunk. — <i>Ouvr. tailleurs</i>	31	24	13	37	
Textilmunkások — <i>Ouvriers d'industr. textile</i>	3	2	7	9	
Vas- és fémmunkások — <i>Ouvr. en fer et en métaux</i>	182	364	—	364	
Összesen — Total . . .	995	1273	225	1498	

A vidéki városok közül még mindig Sopronban a legkedvezőtlenebb a helyzet, hol száz munkahelyre 211 munkakereső jutott, holott a többi városok közül a vidéki átlagot is csak két város lépi át és pedig Szeged (156) és Miskolc (142). A legalacsonyabb arányszámot ezúttal Debrecennél találjuk (110).

A magyar munkaadók központjában tömörült vállalatok július havában 153.222 munkást foglalkoztattak, 0,3%-kal többet, mint az előző hónapban.

F. Z. dr.

MEZŐGAZDASÁG

Magyarország takarmánytermelése 1925-ben.

Production de fourrage de la Hongrie en 1925.

Résumé. En faisant connaître, dans le premier numéro de 1926 de la Revue, l'effectif du bétail de la Hongrie, nous avons établi qu'il se rapprochait de plus en plus du niveau d'avant-guerre. Nous exposons ci-dessous la situation des stocks de fourrages, bien importante pour les animaux de ferme. Afin d'établir les stocks de foin, il faut connaître avant tout l'étendue des prairies. Par suite du démembrement de la Hongrie, le pays a perdu 67·1% de sa superficie totale. Pour la superficie de prairies, la perte a été encore plus grande (74·6%); elle est considérable pour les pâturages aussi (69·5%). Sur un arpent cadastral de prairie, on recueillait en moyenne 20 q de foin avant la guerre, et 19·3 q en 1925; dans ces conditions, c'est par la production de fourrages artificiels que les cultivateurs doivent combler la lacune produite dans la récolte de foin, par la diminution (11·2%) de la superficie de prairies.

Quant au rendement moyen par arp. cad. de l'orge et de l'avoine, il est tout à fait au niveau du temps normal; seule l'étendue de la superficie moissonnée est inférieure à celle d'avant-guerre. Quant aux autres fourrages, tandis qu'à l'exception du maïs, la superficie moissonnée dépasse celle d'autrefois, le rendement moyen reste au-dessous de celui d'avant-guerre. En ce qui concerne le maïs, en 1925 la superficie moissonnée dépassait de 25%, et la récolte moyenne par arp. cad. de 18·8%, les moyennes respectives des années 1911—1915. L'augmentation de la superficie moissonnée montre que, pour suppléer à la diminution résultant du démembrement du pays, du rendement des prairies et des pâturages, les agriculteurs cultivaient fort les espèces de fourrages artificiels. A température normale, l'approvisionnement en fourrages indigènes du bétail peut déjà être considéré comme à-peu-près assuré. On espère sûrement que si les rendements moyens s'amélioraient, on aurait bientôt un excédent à exporter.

A „Magyar Statisztikai Szemle“ folyó évi első száma közli a mai Magyarország állatállományára vonatkozó számadatokat. A cikk az adatokból megállapítja, hogy az utóbbi években állatlétszámunk fokozatosan gyara-

podik. Végeredményként megállapítja azt is, hogy állatlétszámunk a békebeli arányokat már nagyon megközelíti, amennyiben az 1911. évi állatszámolás vonatkozó és Magyarország mai területére átszámított adataihoz viszonyítva lóállományunk ma 97·7%-a, a szarvasmarhák száma 89·3%-a, a sertések száma 79·2%-a és a juhállomány 78·6%-a az 1911. évi létszámnak. A haszonállatok létszámának ismerete után az első kérdés az, hogy az állatok eltartására szükséges takarmánymennyiség termelése hogyan viszonylik a békeévek takarmánytermeléséhez. A haszonállatok el látásában legfontosabb a megfelelő mennyiségű széna termelése, vegyük tehát legelsősorban figyelembe a rét- és a legelőterület mostani alakulását.

Az adatok kétségtelenül bebizonyítják, hogy úgy rét-, mint legelőterületünk az ország megcsonkítása következtében az összterületnél jóval nagyobb arányban csökkent, százalékban kifejezve a rét 11·2%-kal, a legelő 3·6%-kal nagyobb arányban csökkent, mint az ország egész területe.

Az utolsó békeesztendőben 1913-ban Magyarország rétterületéről 101,755,074 q szénát gyűjtöttek, ez viszonyítva a rétterülethez 20·0 q k. holdankinti átlagnak felel meg.

A rétek szénahozama 1925-ben.

Rendement de foin des prairies en 1925.

O r s z á g r é s z R é g i o n	A rétterület kat. holdakban — Superficie de prairies, arp. cad.	A begyűjtött széna mennyisége q-ban Foin recueilli, q	Kat. holdankinti átlagtermés q-ban — Rendement moyen par arpents cad, q
Dunántúli dombosvidék — Transdanubie	517.201	11,068.101	21·4
Alföld — Alföld . .	468.087	8,565.992	18·3
Északi dombosvidék — Nord	167.533	2,647.021	15·8
Magyarország össz. — Hongrie entière . .	1,152.821	22,281.114	19·3

A szénatermés átlaga — mint látható — erősen megközelíti a békeévek arányát, a

Magyarország összes területe kat. holdakban		Terület- csökkenés %-ban kifejezve	Magyarország rétterülete kat. holdakban		Terület- csökkenés %-ban kifejezve	Magyarország legelőterülete kat holdakban		Terület- csökkenés %-ban kifejezve
1913	1923		1913	1923		1913	1923	
é v b e n			é v b e n			é v b e n		
49,051.576	16,148.314	67.1	4,537.068	1,152.821	74.6	5,774.480	1,761.331	69.5

gazdáknak tehát a mesterséges takarmány-félék termelésével főképen azt a különbözetet kell behozni, amit a szénatermésben a rétterület 11·2%-os csökkenése okozott. Az alább felsorolt adatok bizonyítják, hogy gazdáink évről évre szebb eredményt érnek el az állatállomány eltartásához nélkülözhetetlen takarmányfélék termelésében.

A két kalászos takarmány, az árpa és a zab termelése — mint a vonatkozó adatokból is látható — teljesen eléri a békeévek termelésének színvonalát.

Az árpa és a zab learatott területének nagysága szempontjából ugyan még valamelyes visszaesés tapasztalható, az árpánál a csökkenés 21·4%-os, a zabnál 15·8%-os, a kat. holdankinti átlagtermés azonban jóformán teljesen egyezik a békeévek termésátlagával.

A learatott terület összehasonlításánál legszembetűnőbb a tengeriterület erős növekedése. Az 1911—1915. évek átlaga a mai megcsonkított Magyarországra átszámított átlag, már pedig az tudvalevő, hogy a mai Magyarország területén termelték a legkevesebb tengerit. Legnagyobb tengeritermő vidékeink részint jugoszláv, részint román megszállás alá kerültek, a hazai sertésállományunk megfelelő ellátása érdekében gazdáink tehát a megmaradt részeken igen erősen fel kellett hogy karolják a tengeritermelést. Tárgyalásunk anyagát képező 1925-ös évben a tengeri learatott területe már nem kevesebb mint 25%-kal nagyobb volt, mint a mai területen 1911—1915. években learatott tengeri területe. Ez a látható igyekezet nemcsak a learatott terület nagyságának erős emelkedésével tűnik fel, hanem a kataszteri holdankinti termésátlagnál is észrevehető. Az igen jó tengeriter-

mést hozott 1925. év átlaga ugyanis 18·8%-kal nagyobb, mint az összehasonlítás anyagát képező ötéves átlag. Ezt a termésátlag-növekedést külön ki kell emelni, mert ha egyes takarmányféléknél a békeévekhez viszonyítva nőtt is a learatott terület nagysága, az 1925. évi termésátlag egyiknél sem bírta elérni azt az ötévi átlagot, melyben a két utolsó év már háborús esztendő volt, s mint ilyen bizonyára nem kedvezően hatott az ötévi átlag nagyságának kialakulására. A herefélék learatott területe ugyan, mint az a fenti összeállításból kitűnik, 34·4%-kal, a lucernáé 39·1 %-kal, a baltacimé nem kevesebb mint 92·1%-kal, a muharé 39·2%-kal emelkedett, ezzel szemben a felsorolt takarmányfélék termésátlagai mind az ötévi átlag alatt vannak. Legnagyobb a termésátlag csökkenése a lucernánál, itt az 1925. évi átlag 16·4% kal kisebb, mint az összehasonlítás tárgyát képező ötéves átlag, utána jön a takarmányrépa, melynek átlaga 14·7%-kal csökkent. A herefélék átlaga 9·4%-kal, a bükkönyféléké 9·2%-kal, a muharé 5·4%-kal kisebb, mint az ötéves átlag. Legérdekesebb, hogy a baltacimnek (melynek learatott területe 92·1%-kal nagyobb, mint az ötéves átlagban kimutatott baltacimterület) termésátlaga alig tér el az ötéves átlagtól, annál mindössze csak 1·2%-kal kisebb.

A felsorolt adatok világosan rámutatnak arra, hogy a mai Magyarországon folyó gazdálkodás a takarmányfélék termelésére milyen nagy súlyt helyez. A learatott területnek elég nagy növekedése a legerősebb bizonyítéka annak, hogy a gazdák állatállományuk ellátására a hiányzó rét és legelő hozamának pótlása céljából milyen nagy fontosságot tulajdonítanak a mesterséges takarmányfélék

Kalászos takarmánytermelés 1925-ben.

Production de céréales fourragères en 1925.

A termény megnevezése <i>Désignation du produit</i>	Az 1911—1915. évek átlagában — <i>Dans la moyenne des années 1911—1915</i>			1925. évben — <i>En 1925</i>		
	learatott terület kat hold — <i>su- perficie mois- sonnée, arp. cad.</i>	termésmennyi- ség q-ban — <i>rendement, q</i>	termé-átlag kat. holdankint q-ban — <i>rende- ment moyen par arp. cad., q</i>	learatott terület kat. hold — <i>su- perficie mois- sonnée, arp. cad.</i>	termésmennyi- ség q-ban — <i>rendement, q</i>	termésátlag kat. holdankint q-ban — <i>rende- ment moyen par arp. cad., q</i>
Árpa — <i>Orge</i> . . .	911.902	7,127.741	7·8	716.680	5,536.820	7·7
Zab — <i>Avoine</i> . . .	598.967	4,398.383	7·3	504.280	3,705.931	7·4

Takarmányfélék termelése 1925-ben.

Production des espèces de fourrage en 1925.

A termény megnevezése <i>Désignation du produit</i>	Az 1911–1915. évek átlagában — <i>Dans la moyenne des années 1911–1915</i>			1925. évben — <i>En 1925</i>		
	learatott terület kat. hold — su- perficie mois- sonnée, arp. cad.	termésmennyi- ség q-ban — rendement, q	termésátlag kat. holdankint q-ban — rende- ment moyen par arp. cad., q	learatott terület kat. hold — su- perficie mois- sonnée, arp. cad.	termésmennyi- ség q-ban — rendement, q	termésátlag kat. holdankint q-ban — rende- ment moyen par arp. cad., q
Tengeri — <i>Maïs</i> . . .	1,493.298	15,053.805	10·1	1,867.061	22,345.481	12·0
Takarmányrépa — <i>Bet- terave fourrag.</i> . . .	207.840	35,589.134	171·2	176.961	25,847.808	146·1
Csalamádé — <i>Maïs fourrag.</i>	nincs átszámított adat — <i>Il n'y a pas de donnée calculée</i>			134.709	20,677.050	153·5
Őszi búkköny — <i>Vesce d'automne</i>	21.422	466.799	21·8	15.844	262.520	16·6
Őszi borsó és rozs — <i>Pois d'automne et seigle</i> . . .				21.719	426.442	19·6
Zabos búkköny — <i>Vesce semée avec de l'avoine</i>	371.200	7,176.127	19·3	266.338	4,774.636	17·9
Tavaszi búkköny — <i>Vesce de print.</i>				62.780	1,034.350	16·2
Búkkönyfél. össz. — <i>Es- pèces de vesce ensemble</i>	392.622	7,642.926	19·5	367.681	6,497.948	17·7
Lóhere — <i>Trèfle</i> . . .	191.680	4,057.759	21·2	222.894	4,330.415	19·4
Bíborhere — <i>Trèfle in- carnat</i>	nincs adat — <i>Il n'y a pas de donnée</i>			34.788	610.887	17·6
Herefélék össz. — <i>Es- pèces de trèfle ensemble</i>	191.680	4,057.759	21·2	257.682	4,941.302	19·2
Lucerna — <i>Luzerne</i> . .	228.039	6,270.481	27·5	317.217	7,295.966	23·0
Baltacim — <i>Sainfoin</i> . .	33.767	559.967	16·6	64.877	1,062.516	16·4
Muhar — <i>Moha</i>	32.357	599.307	18·5	44.722	780.992	17·5

termelésének. Ha az 1925. év idevonatkozó adatai szerint még nem is sikerült elérniök a békeévek rendes hozamát, minden jel arra mutat, hogy gazdasági szempontból egy félig-meddig normálisnak mondható esztendő takarmánytermése is már annyira biztosítja az állatállomány fenntartására szükséges takarmánymennyiség termelését, hogy ezekből a cikkekből külföldi behozatalra nem leszünk ráutalva. Ez annál inkább remélhető, mert — mint a felsorolt adatok is bizonyítják. — a takarmányfélékből 1925-ben erős kiviteli többletünk volt.

Láthatjuk tehát, hogy a mezőgazdasági téren igen erős visszaesést okozó forradalmi évek, továbbá az idegen csapatok megszállása által szenvedett gazdasági károk dacára úgy az állatállomány létszáma, valamint az állatállomány ellátására szükséges természetes és mesterséges takarmányneműek termelése szempontjából néhány év alatt sikerült a rendes

Fontosabb takarmányfélék külkereskedelmi forgalma 1925-ben.

Mouvement du commerce extérieur des principales espèces de fourrages en 1925.

	Behozatal q-ák- ban — <i>Importation, q</i>	Kivitel q-ákban <i>Exportation, q</i>
Árpa Orge	29.409	415.943
Zab — Avoine	41.305	348.185
Tengeri — <i>Maïs</i> . . .	30.373	1,763.255
Takarmányrépa — <i>Bet- terave fourrag.</i> . . .	70	963
Búkkönyfélék — <i>Es- pèces de vesce</i>	3.687	13.193
Széna — <i>Foin</i>	3.850	70.138

méreteket erősen megközelíteni, úgyhogy remélhetőleg a kivitelben is rövidesen el fogjuk érni a békebeli színvonalat.

Sajóhelyi István.

A Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet távirati jelentései.

Renseignements télégraphiques de l'Institut International d'Agriculture.

Kanada keleti részén augusztus elején a búza vetéshelyzete általában kedvező. Közép-Monitobában a rozsda nem okozott kárt. Saskatchewanban az időjárás meleg és száraz, esőre lenne szükség. Albertában a terméskilátások jók, mint az előző évben. (VIII. 5.)

Olaszország búzatermése előzetes becslés szerint 55.870 ezer q. (VIII. 5.)

Kanadában búza 86.264, rozs 3.349, árpa 19.878, zab 63.062, lenmag 1.635, burgonya 11.507 ezer q

Egyesült-Államokban téli búza 170.503, téli rozs 10.643 ezer q. (VIII. 11.)

Anglia és Wales búzatermése 14.529, árpa 9.409, zab 14.824 ezer q. (VIII. 13.)

Romániában a második becslés szerint várható termés: búza 30, rozs 25, árpa 16, zab 10 millió q. (VIII. 16.)

Argentina vetésterülete: búza 7.700, lenmag 2.550, zab 1.250, árpa 365, rozs 200 ezer ha. (VII. 21.)

© I P A R ©

Magyarország érc- és kohótermelése.

Production de minerais et des hauts fourneaux de la Hongrie.

Résumé. Le tableau ci-contre présente les données de la production hongroise de minerais et des hauts fourneaux; les chiffres de 1913 se rapportent au territoire actuel, fixé par le traité de Trianon.

Ce territoire étant pauvre en minerais, la production n'a pu remonter, en général, au niveau d'avant-guerre. Toutefois, déjà, on voit une certaine amélioration par rapport aux années qui ont immédiatement suivi la guerre. C'est l'année 1923 qui fut la meilleure pour la production de fer et d'acier; elle a légèrement diminué depuis. Le manque de fer touche sensiblement l'industrie hongroise. La Hongrie qui, avant la guerre, sur une production de 20 millions de q par an, avait un excédent d'exportation annuel de près de 5 millions de q, n'a plus que la mine de fer de Rudabánya, d'une moindre teneur en fer.

Táblázatunk Magyarország érc- és kohótermelésének adatait mutatja be; az 1913. évi adatok a mai országterületre vonatkoznak.

Az adatokból kitetszőleg az ércekben szegény trianoni határok közti területen a háború előtti termelés színvonalát általában nem sikerült elérni. A háborút közvetlenül követő évekhez képest azonban már javulás mutatkozik. A vas- és acéltermelést illetően 1923 volt a legjobb év, azóta némi visszaesés mutatkozik. A vashiány a magyar ipart érzéke-

Magyarország érc- és kohótermelése.

Production de minerais et des hauts fourneaux de la Hongrie.

Év — Année	Bauxit Bauxite	Kénkövand Pyrite	Mangánérc Mineral de manganèse	Rézérc — Mine- rai de cuivre	Vasérc Mineral de fer	Nyersvas Fer brut	Acél ¹⁾ Acier
m é t e r m á z s á k b a n — q							
1913	—	—	—	—	3949626	1904436	4432140
1919	—	—	1000	450	1125255	—	324114
1920	—	—	11000	520	1016655	—	615513
1921	—	—	—	—	360150	713870	1661370
1922	—	—	—	350	459090	979975	2573057
1923	—	—	—	520	1381230	1244416	2830455
1924	1920	—	12173	1200	1017495	1155019	2385361
1925	1500	1512	62830	104	708822	931295	2311402

¹⁾ A Magyar Statisztikai Szemle 1925. évi 8. számában közölt nyersacéltermelési adatok csupán a gyárakból kereskedelmi forgalomba került (az előállító vállalatnál további feldolgozásra nem került) nyersacélmennyiségét tüntetik fel. Magyarország össztermelése a régi területen 1913-ban: 808.538 tonna volt, a mai Magyarország termelését táblázatunk tartalmazza.

nyen érinti: a háború előtti 20 millió q össztermelésből évente közel 5 millió q kiviteli többletet felmutató országnak csak a gyengébb vastartalmú rudabányái vasércbányája maradt meg.

A világ széntermelése.

Production mondiale du charbon.

A világ kőszéntermelése.

Production mondiale de la houille.

Országok — Pays	1924	1925	1925 %
	1 000 t o n n a 1000 tonnes		
Nagybritannia . . .	271.405	251.533	21.1
Németország . . .	118.769	132.729	11.1
Saarvidék . . .	14.032	12.990	1.1
Franciaország . . .	44.011	47.047	4.0
Belgium . . .	23.360	23.133	1.9
Hollandia . . .	5.882	6.848	0.6
Ausztria . . .	172	145	0.0
Magyarország . . .	816	705	0.1
Cseh-Szlovákia . . .	14.359	12.553	1.1
Oroszország . . .	16.199	17.004	1.4
Lengyelország . . .	32.225	29.062	2.4
Spanyolország . . .	6.128	5.865	0.5
Svédország . . .	438	264	0.1
Spitzbergák . . .	447	550	
Románia . . .	297	313	
Egyéb államok . . .	210	202	
Európa . . .	548.750	540.943	45.4
Egyesült-Államok . .	520.265	530.779	44.5
Kanada . . .	9.138	8.528	0.7
Chile . . .	1.513	1.473	0.1
Egyéb államok . . .	1.838	1.838	0.2
Amerika . . .	532.754	542.618	45.5
Japán . . .	30.111	28.700	2.4
India . . .	21.516	20.152	1.7
Kína . . .	20.524	20.524	1.7
Indokína . . .	1.235	1.235	0.1
Holland-India . . .	1.470	1.470	0.1
Egyéb államok . . .	8.409	8.409	0.7
Ázsia . . .	83.265	80.490	6.7
Újzeland . . .	1.102	1.102	0.1
Ausztráliai államszöv. .	14.075	14.075	1.2
Ausztrália . . .	15.177	15.177	1.3
Délafrikai Unió . . .	11.332	11.800	1.0
Rodézia . . .	592	689	0.1
Afrika . . .	11.924	12.489	1.1
Világtermelés . . .	1,191.870	1,191.717	100.0

A világ széntermelése 1925-ben az 1924. évi színvonalon mozgott. A világ szénkereskedelmében az utóbbi években általában némi krízis észlelhető s ennek következménye a termelés csökkenése. A krízis azonban csak a kőszénbányászat terén jelentkezett. A kőszénfogyasztás leszorulását részben az általános gazdasági helyzet okozza, részben pedig az a körülmény, hogy a kőszén pótlására újabban nagyobb mértékben léptek előtérbe más erőforrások (motorikus olajok és a villamos áram távolbaszállítása).

A világ barnaszéntermelése.

Production mondiale du lignite.

Országok — Pays	1924	1925	1925 %
	1 000 t o n n a 1000 tonnes		
Németország . . .	124.637	139.792	76.6
Ausztria . . .	2.786	3.059	1.7
Magyarország . . .	5.751	5.037	2.8
Cseh Szlovákia . . .	20.507	18.789	10.3
Sz. H. Sz. állam . . .	4.159	4.158	2.3
Franciaország . . .	944	987	0.5
Hollandia . . .	192	208	0.1
Spanyolország . . .	412	386	0.2
Olaszország . . .	1.036	1.153	0.6
Görögország . . .	111	111	0.1
Bulgária . . .	1.152	1.157	0.6
Románia . . .	2.479	2.615	1.4
Lengyelország . . .	88	63	0.0
Egyéb államok . . .	15	15	0.0
Európa . . .	164.269	177.530	97.2
Amerika (Kanada) . .	3.234	3.285	1.8
Újzeland . . .	1.014	1.014	0.5
Ausztráliai államszöv. .	125	125	0.1
Ausztrália . . .	1.139	1.139	0.6
Ázsia . . .	351	351	0.2
Afrika . . .	274	290	0.2
Világtermelés . . .	169.267	182.595	100.0

A kőszénbányászat válsága elsősorban Európában érezhető, ahol az 1913. évi 605 millió tonna helyett 1925-ben csak 541 millió tonna kőszént termeltek ki. Amerikában ellenben a termelés a háború előtti állapothoz képest némileg emelkedett: míg 1913-ban 533 millió tonna volt, 1925-ben 543 millió tonnát tett ki. Jelentékenyen emelkedett Ázsia kőszéntermelése (58 millió tonnáról 80 millió tonnára) és Afrika termelése (8 millió tonnáról 12 millió tonnára). Ausztrália háború előtti termelése szintén növekedett (13.8 millióról 15 millióra). Végeredményben a világ kőszéntermelése a szóbanforgó 12 éves periodus alatt 1.218 millió tonnáról 1.192 millió tonnára csökkent.

A kőszénkrízis elsősorban a kőszéntermelés európai főországát, Nagybritanniát sújtja. Ennek az országnak a termelése az utolsó három évben fokozatosan esett s 1925-ben már több mint 40 millió tonnával volt kevesebb, mint 1913-ban.

A barnaszénbányászat emelkedő tendenciát mutat. Míg 1913-ban a termelés 128 millió tonnát tett ki, az utolsó három év produkciója a következő volt: 160, 169, 183 millió tonna.

Magyarország külkereskedelmi forgalma az 1926. év első felében.

Commerce extérieur de la Hongrie pendant les six premiers mois de 1926.

Résumé. La crise économique européenne n'ayant pas diminué dans la mesure attendue, influençait défavorablement l'échange international. Il n'y a guère de pays en Europe qui aurait pu augmenter son exportation dans les six premiers mois de 1926; et la Hongrie ne pouvait pas non plus se soustraire aux conséquences de la crise économique générale. La minoterie, ainsi que les industries du fer et des machines, ont eu de graves difficultés pour maintenir l'exportation au niveau antérieur. Toutefois, la Hongrie a réussi à développer son exportation, en augmentant celle des produits agricoles.

Ainsi, dans les six premiers mois de 1926, le mouvement du commerce extérieur de la Hongrie se formait assez favorablement. Par rapport à la période correspondante de l'année dernière, les importations se sont élevées de 332·3 millions de couronnes-or à 366·9, et les exportations de 272·5 millions de couronnes-or à 299·0, de sorte que relativement à la dite époque, tant à l'importation qu'à l'exportation, le développement a été de 10⁰/₀. — L'excédent d'importation de la balance du commerce extérieur des six premiers mois de 1926 étant de 67·9 millions de couronnes-or, contre 59·8 millions en 1925, le passif dépassait de 8·1 millions de couronnes-or celui de la première moitié de 1925. Comme l'accroissement n'a pas de grandes proportions, on ne pourrait pas en conclure à l'aggravation de la situation économique.

Dans l'importation, au point de vue de la valeur, ce sont les bois bruts et ouvrés qui tiennent la première place. Les importations de bois de construction se sont particulièrement accrues. — Par rapport à la période correspondante de 1925, les importations de tissus de coton ont fléchi de 10 millions de couronnes-or; celles de tissus de laine ont aussi diminué. Les importations de charbon, de fils bruts à tisser, de tabac brut, de papier, d'huile minérale, et particulièrement, celles d'huile brute, de riz, d'automobiles, de métaux bruts et d'articles électrotechniques, ont augmenté. Les importations de machines, d'appareils et d'articles en fer restaient au niveau de l'année dernière.

Les données de l'exportation montrent les graves difficultés de la minoterie de Hongrie. Pour la valeur, les exportations de farine sont tombées au troisième rang. Tandis que dans le premier semestre de l'année dernière, la farine représentait plus de deux tiers de l'exportation hongroise de grains panifiables et de farine, cette année on n'a pu placer, comme mouture, pas même le tiers de la quantité exportée. — Particulièrement dans le deuxième trimestre de l'année en cours, l'exportation de froment et de seigle s'est vivement accrue. Tandis que l'exportation de blé à fourrage, ainsi que celle des animaux de boucherie, des oeufs et de la volaille augmentait, l'exportation de plumes et de sucre décroissait. — Les données des industries du fer et des machines, n'offrent pas un tableau uniforme. L'industrie électrotechnique a augmenté d'un tiers ses exportations.

Le traité tarifaire de commerce austro-hongrois, qui a été mis en vigueur le 14 août, contribuera au développement du commerce extérieur du pays, et donnera un nouvel essor à l'exportation des produits agricoles hongrois. — D'après de récents rapports, la production de froment sera cette année assez abondante en Hongrie. Quant à l'exportation des objets fabriqués, elle a été facilitée par l'arrêté mis en vigueur le 1er août et relatif au remboursement de la taxe sur le chiffre d'affaires.

Az európai általános gazdasági válság enyhülése ebben az évben nem következett be a várt mértékben. A nemzetközi vérkeringés megszakadt útjait egyengető kereskedelmi, tarifális és szállítási megállapodások mellett a burkolt és nyílt gazdasági küzdelemnek is jutott szerep. A krízis tartóssága és lassú javulása természetesen a nemzetközi árucserét is károsan befolyásolta. Ezért alig volt az 1926. év első felében állam Európában, amely kivitelét fokozni tudta volna. Magyarországnak, amely külkereskedelmi forgalmának közel felét Ausztriával és Cseh-Szlovákiával bonyolítja le, evvel a két országgal az év első felében nem volt tarifális kereskedelmi szerződése. Az ország nagy iparágai, a malomipar, vas- és gépipar nehéz küzdelmet folytattak azért, hogy exportjukat legalább a régi kere-

I. A külkereskedelmi forgalom hónapok szerint.

Résultats du commerce extérieur par mois.

H ó n a p Mois	1 9 2 5			1 9 2 6		
	Behozatal Importations	Kivitel Exportations	Behozatali (—) v. kiviteli (+) többlet Excédents des importations (—), respectiv. des exportations (+)	Behozatal Importations	Kivitel Exportations	Behozatali (—) v. kiviteli (+) többlet Excédents des importations (—), respectiv. des exportations (+)
	millió aranykorona — millions de couronnes-or					
Január — Janvier .	63·4	35·2	— 28·2	53·3	53·5	+ 0·2
Február — Février .	58·8	39·9	— 18·9	62·7	50·3	— 12·4
Március — Mars .	57·7	52·2	— 5·5	70·5	49·1	— 21·4
Április — Avril .	52·6	46·6	— 6·0	61·9	43·5	— 18·4
Május — Mai .	52·4	52·5	+ 0·1	58·4	49·5	— 8·9
Június — Juin .	47·4	46·1	— 1·3	60·1	53·1	— 7·0
Jan.—jún. együtt — Janvier— juin ensemble .	332·3	272·5	— 59·8	366·9	299·0	— 67·9

tekben fenntarthassák, ha már a nyomasztó gazdasági viszonyok miatt fejleszteni nem tudták. Ez a törekvés nem járt sikerrel. Magyarország a kivitelt mégis fejlesztette néhány fontosabb mezőgazdasági cikk fokozott exportjával. Igaz, hogy egyidejűleg a behozatal is emelkedett.

Az 1926. év első felének külkereskedelmi forgalma tehát elég kedvezően alakult. A behozatal a múlt év hasonló időszakával szembeállítva, 332·3 millió aranykoronáról 366·9 millió aranykoronára, a kivitel pedig 272·5 millió aranykoronáról 299·0 millió aranykoronára növekedett. A fejlődés az 1925. év első feléhez viszonyítva, úgy a behozatalnál mint a kivitelnél 10 százalékot tett. A külkereskedelmi mérleg félévi behozatali többlete a tavalyi 59·8 millió aranykoronával szemben az idén 67·9 millió aranykorona volt. A passzívum tehát 8·1 millió aranykoronával volt nagyobb, mint a múlt év első felében. Ez azonban aggodalomra nem ad okot, mert a passzívum emelkedése nem volt oly nagyarányú, hogy abból a gazdasági helyzet romlására lehetne következtetni.

A forgalom megoszlása havonta.

A külkereskedelmi forgalom hónapok szerinti megoszlásáról az I. sz. tábla tájékoztat. A forgalom a múlt év megfelelő hó-

napjaival összehasonlítva, megváltozott. A behozatal tavaly január hónapban volt a legerősebb és fokozatosan csökkenve, júniusban érte el a legalacsonyabb pontot. A múlt év első két hónapjában ugyanis még észrevehető az a hatás, amit a behozatali korlátozásoknak 1924 októberben történt majdnem teljes felfüggesztése idézett elő. Az idén az import az egyes hónapokban egészen szabálytalanul alakult. A kivitel a múlt évben január és február hónapokban záródott a legkisebb értékkel. Azután a kivitel értéke jóval magasabb volt. A folyó évben január és június hónapokban volt a kivitel a legélénkebb. Az év első felében az egyes hónapok forgalmában mutatkozó eltolódás megszokott jelensége külföldi árucserénknak. A folyó évben ezt még a liszt kivitel hullámozása is elősegítette. Biztató jel azonban az, hogy a passzívum, amely március és április hónapokban már fenyegető volt, a félév utolsó két hónapjában erősen csökkent.

A behozatal árúk és árucsoportok szerint.

A legfontosabb árúk és árucsoportok részesedését a behozatalban és kivitelen a II. és III. sz. táblák tüntetik fel. A behozatalban a múlt év hasonló időszakával szemben, érték szerint a nyers- és megmunkált fa csoportja foglalja el az első helyet. A fabehozatal értéke az egész import értékében az 1925. első félévi 9·2 százalékról 10·2 százalékra emelkedett. A növekedés 1·3 millió métermázsa, értékben 6·6 millió aranykorona. A növekedésnek jelentékeny része a megindult építkezésekhez érkezett épületfára jutott. Növekedett a tűzifa, feltűnően csökkent a vasúti talpfa importja.

A pamutszövetbehozatal értéke az egész behozatal értékének 10 százalékát tette. A visszaesés értékben közel 10 millió aranykorona volt, mennyiségben pedig 10.000 métermázsa ráugrott. A hanyatlás azonban majdnem teljesen az év első negyedére esik. Az összehasonlításnál tehát nem szabad megfélekezni arról, hogy az 1925. év első két hónapjában a belföldi kereskedelem a textiliákat a normálnál nagyobb mértékben vásárolta. Igazolja ezt az is, hogy a továbbfeldolgozásra szolgáló nyersszövetek behozatala alig változott. A gyapjuszövetbehozatal csökkenése szintén az előbb említett okra vezethető vissza.

A textilipari félgyártmányok behozatalánál a nyers szövőfonalak importjának emelkedése érdemel említést. A textilipari nyersanyagok közül a nyers pamut behozatala ugyanannyi volt, mint a múlt év első felében. A gyapjú-

II. Magyarország külkereskedelmi forgalma az 1925. és 1926. év első felében.

Commerce extérieur de la Hongrie dans le premier semestre de 1925 et de 1926.

A) Behozatal — Importations

Az áruk, illetőleg árucsoportok megnevezése <i>Désignation des marchandises, respectivement des groupes de marchandises</i>	Egység—Unité	Mennyiség méter- mázsákban, dara- bokban v. párokban <i>Quantités en q., en pièces ou en paires</i>		Érték ezer arany- koronákban <i>Valeur en milliers de couronnes-or</i>		Az összérték %-ában <i>Pourcent. de la valeur totale</i>	
		1925	1926	1925	1926	1925	1926
Nyers- és megmunkált fa — <i>Bois brut et ouvré.</i>	q	8920501	10173843	30610	37273	9.21	10.16
Pamutszövet — <i>Tissus de coton</i>	"	54445	43757	46482	36990	13.99	10.07
Szén — <i>Charbon</i>	"	4215869	5217990	17481	22100	5.26	6.02
Gyapjúsövet — <i>Tissus de laine</i>	"	12686	8944	24518	19504	7.38	5.32
Nyersdohány — <i>Tabac brut</i>	"	15631	38830	7111	17099	2.14	4.66
Pamutfonál és -céna — <i>Fils de coton et fils retors</i>	"	26056	31075	13573	16113	4.08	4.39
Papiros és papirosárúk — <i>Papier et articles en papier</i>	"	197415	265883	9125	13753	2.75	3.75
Gépek és készülékek — <i>Machines et appareils</i>	"	59581	59914	12294	12497	3.70	3.41
Nyersfémek — <i>Métaux bruts</i>	"	45270	77376	6359	11069	1.91	3.02
Ásványolaj — <i>Huiles minérales</i>	"	220145	473861	3670	7355	1.10	2.00
Kikészített bőr — <i>Cuir préparés</i>	"	5459	5886	6407	7130	1.93	1.94
Vasárúk — <i>Articles en fer</i>	"	50746	46823	7182	6566	2.16	1.79
Selyem- és félselyemszövet — <i>Tissus de soie et de mi-soie</i>	"	551	709	4324	5079	1.32	1.38
Gyapjúfonál — <i>Fils de laine</i>	"	10992	10357	5106	4961	1.53	1.35
Nyerspamut — <i>Coton brut</i>	"	21682	21353	5340	4690	1.60	1.28
Gaze, kreppszövet tiszta selyemből — <i>Gazes, tissus de soie façon crêpe</i>	"	111	529	1059	4506	0.32	1.23
Villamosgépek és készülékek — <i>Machines et appa- reils électriques</i>	"	4411	6018	2301	4290	0.69	1.17
Kötött áruk, pamutból — <i>Articles tricotés en coton</i>	"	1764	1346	5414	4205	1.63	1.15
Üveg és üvegárúk — <i>Verres, verreries</i>	"	69162	72054	3935	3741	1.18	1.02
Nyerskávé — <i>Café brut</i>	"	10536	13165	3088	3452	0.93	0.94
Nyersrizs — <i>Riz brut</i>	"	30859	75281	1032	3150	0.31	0.86
Vasfélgyarmányok — <i>Produits mi-fabriqués en fer</i>	"	40793	84397	2059	2992	0.62	0.81
Vasérc — <i>Minerais de fer</i>	"	310204	1780638	334	2951	0.10	0.80
Nyersbőr — <i>Peaux brutes</i>	"	18751	13678	5209	2739	1.57	0.75
Gyapjú — <i>Laine</i>	"	3093	4989	1767	2704	0.53	0.74
Déligyümölcs — <i>Fruits du Midi</i>	"	128019	101662	3953	2679	1.19	0.73
Nyersvas — <i>Fer brut</i>	"	137711	228545	2164	2562	0.65	0.70
Összesen — <i>Total</i>	q	14612443	18858903	231897	262150	69.78	71.44
Egyéb áruk — <i>Autres marchandises</i>	drb	341628	295684	100406	104783	30.22	28.56
	pièces	406725	571659				
	pár paires q	2838330	4224696				
Behozatal összesen — <i>Importations totales</i>	drb	341628	295684	332303	366933	100.00	100.00
	pièces	406725	571659				
	pár paires q	17450773	23083599				

import jelentékenyen megnőtt, a nyers juta importja azonban összezsugorodott.

A külföldi szén versenye ez év második negyedében vesztett erejéből. A nyersdohány-importnál jelentkező többlet is még az év első negyedére nyúlik vissza.

A papiros és papirosárúk behozatala mind a hat hónapban magasabb volt, mint az előző évben. Növekedést észlelhetünk minden papirosfajtánál. Az emelkedés azonban nem egyforma. Legnagyobb arányban nőtt a nem rotációs nyomdapapiros és az írópapiros behozatala, de megelégnünk a közönséges csomagolópapiros és rotációs papiros importja

is. A világpiaci áremelkedés folytán az értéknél aránylag nagyobb a növekedés.

A gépek és készülékek behozatala a tavalyi keretek között mozgott. A vasárúk importja szintén alig változott. Nagyobb emelkedést látunk azonban a villamosgépek és készülékek csoportjában. A növekedés megszlik a különféle villamoskészülékek között s a rádióberendezések fokozódó importjával is összefügg. A nehézipari nyersanyagoknak az év első negyedében fellendült behozatala tovább élénkült. A nyersfémek közül különösen az ólom és vörösréz érkezeti jóval nagyobb mennyiségben, mint a múlt év első felében.

III B) Kivitel. — B) Exportations

Az áruk, illetőleg árucsoportok megnevezése <i>Désignation des marchandises, respectivement des groupes de marchandises</i>	Egység — <i>Unité</i>	Mennyiség métermázsokban, darabokban v. párokban <i>Quantités en quintaux, en pièces ou en paires</i>		Érték ezer aranykoronákban <i>Valeur en milliers de couronnes-or</i>		Az összérték %-ában <i>Pourcent. de la valeur totale</i>	
		1925	1926	1925	1926	1925	1926
Vágó- és igásállatok — <i>Animaux de boucherie et de trait</i>	drb <i>pièces</i>	129801	149840	40241	42364	14.77	14.17
Búza — <i>Froment</i>	q	283806	1089349	11151	33391	4.09	11.17
Liszt — <i>Farine</i>	"	848469	530134	47648	26535	17.49	8.87
Tojás — <i>Oeufs</i>	"	103753	120310	13133	18588	4.82	6.22
Disznósír, szalonna — <i>Saindoux, lard</i>	"	27348	85794	4911	15913	1.80	5.32
Tengeri — <i>Maïs</i>	"	542668	1002477	11280	14614	4.14	4.89
Rosz — <i>Seigle</i>	"	252619	527859	8653	10308	3.18	3.45
Friss és elkészített hús, kolbász — <i>V viande fraîche et préparée, saucisse</i>	"	22929	51578	4326	8954	1.59	2.99
Cukor — <i>Sucre</i>	"	309836	252586	11129	8496	4.08	2.84
Villamosgépek és készülékek — <i>Machines et appareils électriques</i>	"	15093	20781	5742	7640	2.11	2.55
Gépek és készülékek — <i>Machines et appareils</i>	"	72063	48895	10387	6987	3.81	2.34
Gyapjú — <i>Laine</i>	"	25124	260.8	6947	6474	2.55	2.17
Köszén — <i>Houille</i>	"	1449448	1658322	4047	5970	1.48	2.00
Leölt baromfi — <i>Volaille morte</i>	"	23204	21115	4832	5359	1.77	1.79
Toll — <i>Plumes</i>	"	10032	9426	6213	5089	2.28	1.70
Vasárúk — <i>Articles en fer</i>	"	51460	65326	4512	4465	1.66	1.49
Zab — <i>Avoine</i>	"	9777	214091	259	3924	0.09	1.31
Vasfélgyártmányok — <i>Produits mi-fabriqués en fer</i>	"	144068	178239	3518	3701	1.29	1.24
Élő baromfi — <i>Volaille vivante</i>	"	11162	16970	1787	3439	0.66	1.15
Vasúti kocsik — <i>Voitures de chemin de fer</i>	"	27496	27117	3013	3203	1.11	1.07
Pamutszövet — <i>Tissus de coton</i>	"	3818	3094	3998	2889	1.47	0.97
Nyersbőr — <i>Peaux brutes</i>	"	8075	9681	2663	2762	0.98	0.92
Lóhere- és lucernamag — <i>Grains de trèfle et de luzerne</i>	"	14765	12810	2709	2292	0.99	0.77
Árpa — <i>Orge</i>	"	11157	88203	335	1939	0.12	0.65
Olajosmagvak — <i>Graines oléagineuses</i>	"	63253	53126	1970	1912	0.73	0.64
Friss főzelék — <i>Légumes frais</i>	"	71877	131886	1988	1719	0.73	0.57
Összesen — <i>Total</i>	drb <i>pièces</i> q	129801 4403300	149840 6245267	217392	248927	79.79	83.25
Egyéb áruk — <i>Autres marchandises</i>	drb <i>pièces</i> pár <i>paires</i> q	2600 8773 3521171	1862 21538 2886046	55069	50085	20.21	16.75
Kivitel összesen — <i>Exportations totales</i>	drb <i>pièces</i> pár <i>paires</i> q	132401 8773 7924471	151702 21538 9131313	272461	299012	100.00	100.00

Személyszállító-automobilból 551 darabot szereztünk be külföldről. Itt természetesen az olasz és francia kereskedelmi szerződések hatása is érvényesült.

Az ásványolajimport megkétszereződött. Az ásványolajtermékek behozatalának növekedése mellett is szembeűnő, hogy a nyersásványolaj a múltévi nem egészen 56 ezer métermázsáról 211 ezer métermázsára szökött fel. Az élelmezési és élvezeti cikkek közül a nyersrizsimport megkétszereződése érdemel említést. A rizsárak emelkedése okozta, hogy értékben a növekedés a háromszorost is meghaladta.

A kivitel áruk és árucsoportok szerint.

Malomiparunk közismert súlyos küzdelme tükröződik vissza a lisztkivitel adataiban. A lisztkivitel, mely hosszú idő óta az első helyet foglalta el exportunkban, a legfontosabb kiviteli cikkek között a harmadik helyre esett vissza. A visszaesés meghaladta a 300.000 métermázsát s értékben 21 millió aranykorona volt. A múlt év első felében kenyérmag- és lisztkivitelünknek több mint kétharmadrészét vette át a külföld tőlünk liszt alakjában, az idén azonban még a kivitt mennyiség egyharmadrészét sem tudtuk mint örleményt elhelyezni. Az 1924. évben és az 1925. év

V. Külkereskedelmi forgalom gazdasági ágak és rendeltetés szerint az 1925. és 1926. évek január—június hónapjaiban.

Commerce extérieur suivant les branches économiques et la destination, au cours de janvier—juin 1925 et 1926.

A nyersanyagok, félgyártmányok, gyártmányok megnevezése <i>Désignation des matières premières, des produits mi-ouvrés et des articles manufacturés</i>	Behozatal — <i>Importations</i>				Kivitel — <i>Exportations</i>			
	1925		1926		1925		1926	
	január—június hónapjaiban — <i>pendant les mois de janv.—juin</i>							
	Érték ezer arany K-ban <i>Valeur en milliers de couronnes-or</i>	Az összérték %-ában <i>En % de la valeur totale</i>	Érték ezer arany K-ban <i>Valeur en milliers de couronnes-or</i>	Az összérték %-ában <i>En % de la valeur totale</i>	Érték ezer arany K-ban <i>Valeur en milliers de couronnes-or</i>	Az összérték %-ában <i>En % de la valeur totale</i>	Érték ezer arany K-ban <i>Valeur en milliers de couronnes-or</i>	Az összérték %-ában <i>En % de la valeur totale</i>
I. Elelmezési és élvezeti cikkek — <i>Articles alimentaires</i>	35.928	10·81	40.188	10·95	124.167	45·57	145.951	48·81
II. Elő állatok — <i>Animaux sur pied</i>	374	0·12	317	0·09	42.178	15·48	46.015	15·39
III. A mezőgazdaság és ipar segédanyagai — <i>Matières auxiliaires de l'agriculture et de l'industrie</i>	33.968	10·22	43.006	11·72	26.049	9·56	32.428	10·85
IV. Ipar — <i>Industrie</i>	262.033	78·85	283.422	77·24	80.067	29·39	74.618	24·95
Összes árúforgalom — <i>Mouvement total des marchandises</i> .	332.303	100·00	366.933	100·00	272.461	100·00	299.012	100·00
Ebből — <i>Dont</i> :								
Nyersanyagok — <i>Matières premières</i>	99.221	29·86	118.397	32·27	148.122	54·36	202.670	67·78
Félgyártmányok — <i>Produits mi-ouvrés</i>	63.751	19·18	80.456	21·93	17.755	6·52	14.015	4·69
Gyártmányok — <i>Articles manufacturés</i>	169.331	50·96	168.080	45·80	106.584	39·12	82.327	27·53

első felében a liszt kivitelre egész kivitelünk értékének 17·5 százaléka jutott, az 1926. év első felében pedig a részesedés aránya a 9 százalék alá zuhant. Ha a külföldre eladott búzát és rozsot a tavalyi arányban értékesíthettük volna liszt alakjában, akkor a külkereskedelmi mérleg behozatali többlete csak egész jelentéktelen összeggel haladta volna meg az 1925. év első felének passzívumát.

A liszt kivitel ellanyhulása természetesen a búza- és rozskivitel megduzzadásával járt. A kenyérmagexport különösen az év második negyedében vett nagy lendületet. Az év első negyedében eladott 6.340 vagónnal szemben az év második negyedében 9.830 vagónt helyeztünk el külföldön. Az exportnak az utolsó hónapokban való megerősödése bizonyítja azt is, hogy az országban még jelentékenyek a készletek. A világpiaci áralakulás kedvezőtlenül befolyásolta gabona- és liszt-exportunkat. Az értékesítés jóval a tavalyi árakon alul történt, kivált a rozsnál és rozsliszténél feltűnő az árak csökkenése. A rozsfogyasztás ugyanis azokon a piacokon, amelyek Magyarország szempontjából szóba jöhetnek, főleg Ausztriában visszafejlődik. A rozsárak esését legjobban megvilágítja, ha azt egybe-

vetjük a másik kenyérmag, a búza árával. 1913-ban egy métermázsza rozs 17·83 korona volt, a 76 kg-os tiszavidéki búza métermázsánkénti ára 22·04 aranykoronát tett. 1926 június végén a rozs ára 238.750, a búzáé 428.750 korona volt. 1913-ban tehát egy métermázsza rozsért 81 kg búzát lehetett vásárolni, 1926 június végén pedig csak 56 kg-ot.

A vágó- és igásállatok kivitele 20 ezer darabbal emelkedett. Az érték növekedése azonban nem követte a mennyiség emelkedését, mert a szarvasmarha- és ló kivitel visszafejlődése mellett, a sertés- és juhexport nagyobbodott. Ugrásszerűleg emelkedett a disznósír, zsírszalonna és húsfélék exportja. A múlt év első felében 9·2 millió aranykoronányi kivitellel szemben az idén 24·7 millió aranykorona volt a kivitel értéke. A takarmányozásra szolgáló gabonaneműeknél szintén felszökött a kivitel mennyisége.

A baromfi és baromfitermékek közül a tojás- és baromfikivitel erős ütemben emelkedett, a tollkivitel ellenben némileg visszaesett. Cukorból kevesebbet szállítottunk külföldre s a cukorárak is kedvezőtlenek voltak. A gyapjú-, lóhere- és lucernamagkivitel a

V. Magyarország külkereskedelmi forgalmának megoszlása országok szerint az 1925. és 1926. év első felében.

Répartition du commerce extérieur de la Hongrie dans le premier semestre de 1925 et de 1926.

Származási, illetőleg rendeltetési országok <i>Pays de provenance, respec- tivement de destination</i>	Behozatal — <i>Importations</i>				Kivitel — <i>Exportations</i>				Behozatali (—) v. kiviteli (+) többslet <i>Excédents des importations (—) ou des export. (+)</i>	
	1925		1926		1925		1926		1925	1926
	Millió arany K-ban <i>En millions de couronnes-or</i>	Az érték %-ában <i>En % de la valeur</i>	Millió arany K-ban <i>En millions de couronnes-or</i>	Az érték %-ában <i>En % de la valeur</i>	Millió arany K-ban <i>En millions de couronnes-or</i>	Az érték %-ában <i>En % de la valeur</i>	Millió arany K-ban <i>En millions de couronnes-or</i>	Az érték %-ában <i>En % de la valeur</i>	millió arany K-ban <i>En millions de couronnes-or</i>	
Ausztria — <i>Autriche</i>	76.6	23.06	73.7	20.08	77.4	28.42	107.5	35.96	+ 0.8	+ 33.8
Cseh-Szlovákia — <i>Tchéco-Slov.</i>	79.6	23.94	80.3	21.88	56.0	20.55	60.1	20.12	— 23.6	— 20.2
Románia — <i>Roumanie</i>	24.0	7.24	28.0	7.62	12.6	4.62	13.5	4.50	— 11.4	— 14.5
Sz. H. Sz. áll. — <i>Royaume S. C. S.</i>	12.5	3.76	13.2	3.59	27.1	9.95	19.6	6.55	+ 14.6	+ 6.4
Németország — <i>Allemagne</i> . .	49.7	14.96	57.1	15.56	26.0	9.53	32.8	10.96	— 23.7	— 24.3
Svájc — <i>Suisse</i>	12.9	3.87	14.9	4.07	6.0	2.21	11.7	3.91	— 6.9	— 3.2
Olaszország — <i>Italie</i>	16.5	4.97	18.1	4.93	18.8	6.92	23.1	7.72	+ 2.3	+ 5.0
Franciaország — <i>France</i> . . .	6.0	1.81	10.6	2.89	1.4	0.51	2.5	0.83	— 4.6	— 8.1
Belgium — <i>Belgique</i>	¹⁾	¹⁾	1.1	0.30	¹⁾	¹⁾	0.8	0.27	¹⁾	— 0.3
Hollandia — <i>Pays-Bas</i>	4.7	1.40	5.5	1.51	0.6	0.21	0.8	0.28	— 4.1	— 4.7
Nagy-Britannia — <i>Gr.-Bretagne</i>	9.7	2.91	10.7	2.92	2.6	0.95	2.5	0.83	— 7.1	— 8.2
Lengyelország — <i>Pologne</i> . . .	13.0	3.93	20.0	5.45	29.1	10.67	2.9	0.96	+ 16.1	— 17.1
Bulgária — <i>Bulgarie</i>	¹⁾	¹⁾	7.7	2.10	¹⁾	¹⁾	2.8	0.95	¹⁾	— 4.9
Görögország — <i>Grèce</i>	¹⁾	¹⁾	2.3	0.63	¹⁾	¹⁾	3.4	1.12	¹⁾	+ 1.1
Törökország — <i>Turquie</i> . . .	¹⁾	¹⁾	7.0	1.91	¹⁾	¹⁾	1.4	0.48	¹⁾	— 5.6
Amerikai Egyesült-Államok — <i>États-Unis d'Amérique</i> . . .	7.6	2.28	8.0	2.18	1.1	0.39	1.4	0.47	— 6.5	— 6.6
Egyéb országok — <i>Autres pays</i>	19.5	5.87	8.7	2.38	13.8	5.07	12.2	4.09	— 5.7	+ 3.5
Összesen — <i>Au total</i>	332.3	100.00	366.9	100.00	272.5	100.00	299.0	100.00	— 59.8	— 67.9

¹⁾ Nincs külön kimutatva. — *Non indiqué spécialement.*

tavalyi keretek között maradt, friss főzelék-félékből azonban jóval többet vásárolt a külföld.

A vas- és gépipar kiviteli adatai nem mutatnak egyöntetű képet. A gépek és készülékek exportja, különösen a lokomobilok, tüzelőberendezések és hűtőkészülékek, valamint egyes mezőgazdasági gépek (vetőgép, szecskavágógép) exportjának hanyatlása folytán 72 ezer métermázsáról 49 ezer métermázsára esett. A vasuti kocsikból külföldön elhelyezett mennyiség megfelelt az előző év első felében kiszállított mennyiségnek. Vasfélgépművek-ből és vasárúkból azonban többet adtunk el külföldre, mint a múlt év hasonló időszakában. Elektrotechnikai iparunk is sikerrel vette fel a versenyt, közel egyharmaddal fokozta exportját. A pamutszövetexportban mutatkozó esökkenés a kikészítő ipar vesztesége.

A forgalom nyersanyagok, félgépművek és gépművek szerint.

Az 1926. év első félévi külkereskedelmi forgalmának a múlt év első felének külföldi árúcserejével szemben mutatkozó és már vázolt

eltérései megváltoztatták természetesen a forgalomnak nyersanyagok, félgépművek és gépművek szerinti tagozódását is. (Lásd a IV. sz. táblát.) A behozatalban a gépművek részesedése 51 százalékról 46 százalékra esett vissza, a csökkenés egyformán növelte a nyersanyagok és félgépművek részesedési arányát az importban. A gépművek részese-désének visszaesését mondhatni egyedül a textilipari gépművek importjának hanyatlása idézte elő. A behozatalban nagyobb értéket képviselő ipari gépművek között emelkedett a papírosipar és elektrotechnikai ipar jelentősége. A kisebb jelentőségű cikkek-nél megcsappant a vasipar, műszer- és hangszeripar, konfekciós ipar részesedése, növekedett a kaucsuk-, bőr és ásványolajipar aránya s a növekvő automobil behozatal folytán a járó-műipar részesedése.

A kivitelben még nagyobbak a különbségek a múlt év első felének forgalmához viszonyítva, mint a behozatalnál. Az ipari krízis nemcsak a kivitt gépművek, hanem a félgépművek részesedési arányát is vissza-szorította. A visszafejlődésnek legfőbb oko-

VI. A forgalom jellege forgalomnemek szerint.

Caractère du commerce extérieur.

A forgalom megnevezése <i>Désignation du mouvement commercial</i>	Behozatal <i>Im- portations</i>	Kivitel <i>Ex- portations</i>	Behozatali (-) ill. kiv. (+) többlet — <i>Ex- cédents des import. (-), respectiv. des export. (+)</i>
	1926 január - június — <i>janvier - juin 1926</i>		
	millió aranykorona — <i>en millions de couronnes-or</i>		
Teljes forgalom — <i>Commerce gé- néral</i>	366·9	299·0	— 67·9
Ebből — <i>Dont :</i> Tulajdonképeni forgalom — <i>Com- merce spécial . .</i>	342·8	267·3	— 75·5
Kikészítési for- galom — <i>Trafic de perfectionne- ment.</i>	22·8	29·7	+ 6·9
Javítási forga- lom — <i>Trafic de réparations . . .</i>	1·3	2·0	+ 0·7

zója természetesen a liszt kivitel hanyatlása. A nyersanyagoknál a magas részesedési arány jóformán teljesen a búza- és rozskivitel emelkedésének a következménye.

A forgalom származási és rendeltetési országok szerint

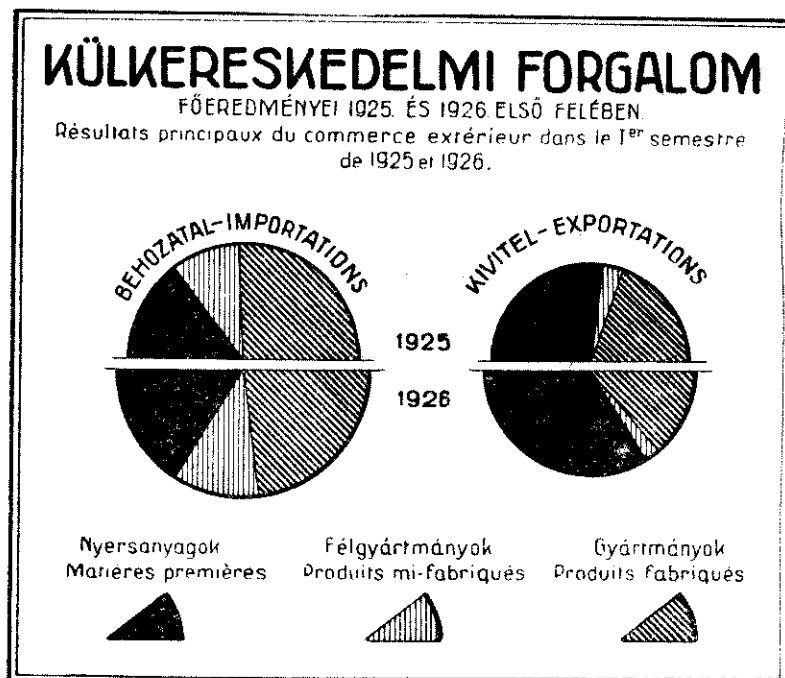
Magyarország külkereskedelmi forgalmának országok szerinti alakulását az V. sz. tábla tartalmazza. A múlt év első félévi eredményekhez viszonyítva legelőször az tűnik fel, hogy az Ausztriába irányuló kivitel több mint 30 millió aranykoronával emelkedett, úgyhogy Ausztria részesedési aránya Magyarország kivitelében majdnem eléri a 36 százalékot, azt a magasságot, amelyet 1924 ben és az azt megelőző években foglalt el. Az emelkedésből az oroszánrész a búzára, majdnem 15 millió és a búzalisztre, közel 7 millió aranykorona jutott, de jelentékenyen emelkedett a zsír és tojás kivitele is. Feltűnő a csökkenés a pamutszövet kivitelénél. Az osztrák behozatal némileg visszaesett. A visszaesés főleg a textilipari termékek importjának csökkenésével magyarázható, amely közel 5 millió aranykoronával hanyatlott. Említésreméltó emelkedést látunk a papirosipar, valamint a vas- és fémipar termékeinél.

Behozatalunkban majdnem 22 százalékkal Cseh-Szlovákia foglalja el az első helyet, s kivitelünknek pedig több mint egyötöd része irányult oda. A behozatal Cseh-Szlovákiából 79·6 millióról 80·3 millióra, az oda kiszállított árúk értéke pedig 56·0 millióról 60·1

millióra emelkedett. A forgalom növekedése azért feltűnő, mert Cseh-Szlovákiából Magyarország az év első felében 7 millió aranykoronával kevesebb textilipari terméket vásárolt, mint a múlt év első felében, Magyarország pedig szintén közel 7 millió koronát vesztett a lisztexport visszaesése folytán. A behozatalt az emelkedő fa-, szén- és papirosimport egyenlítette ki, a kivitelnél pedig a gabona- és gyapjúexporton kívül elsősorban az élőállatkivitel fellendülése járult ahhoz, hogy az export értéke növekedett.

A behozatal a többi államokkal szemben kisebb-nagyobb mértékben emelkedett. Romániánál az emelkedés legnagyobb része az erdőgazdaság termékeire és az ásványolajra jut, Németországból a vas- és fémipar, valamint a gép- és elektrotechnikai ipar gyártmányait említhetjük, Svájcban a pamutszövetek bírnak jelentőséggel, Olaszországnál a rizs és az autók behozatala emelkedett. A francia szerződés életbelépte folytán 60 millióról 10·6 millióra nőtt a franciaországi behozatal értéke. A francia szerződés hatása különösen a textiliáknál, bőr- és kaucsukárúknál és az autókban érvényesült. A kiviteli korlátozás enyhülése folytán újra megjelent a lengyel nyersolaj, s a lengyelországi behozatal növekedését az ólom, cink és fűrészelt fenyőfa importja is elősegítette. Bulgáriából, Görögországból és Törökországból nyersdohányt hoztunk be.

Romániai kivitelünkben a vas- és fémipar és a textilipar gyártmányainak emelkedése tűnik fel. A Szerb-Horvát-Szlovén államba irányuló export jelentékenyen visszaesett. A javított mozdonyok és vasúti kocsik száma összezsugorodott, de ezenkívül sem talált nehézipari termelésünk piacra abban a mértékben, mint a múlt év első hat hónapjában.

VII. Kikészítési forgalom a fontosabb árúk, illetve árucsoportok feltüntetésével 1926. év január—június hónapjaiban.

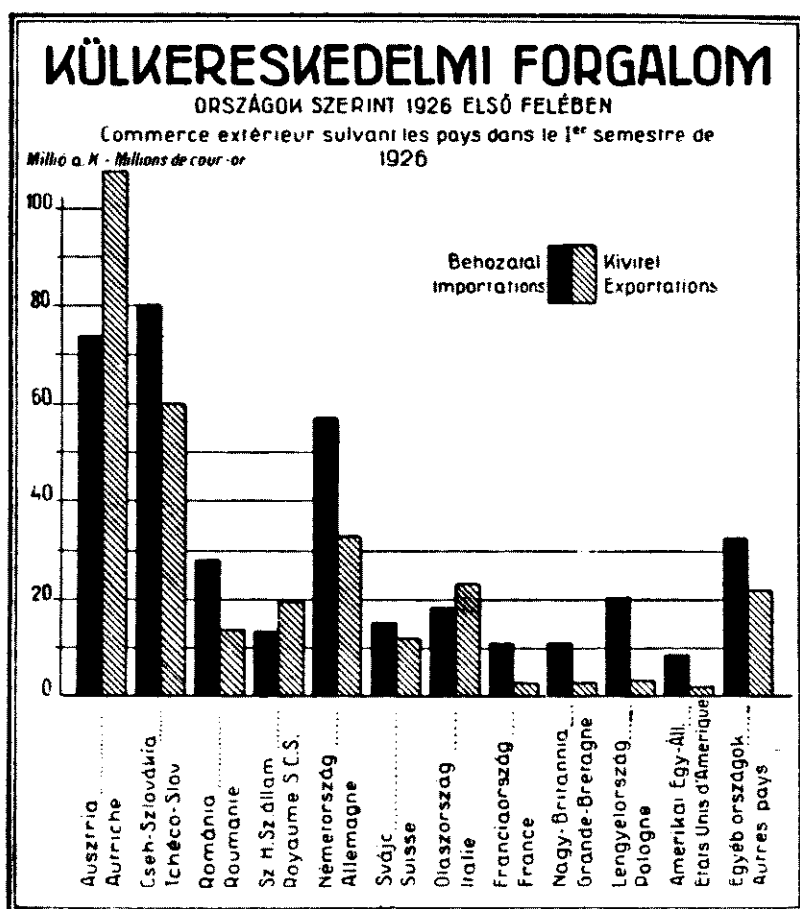
Trafic de perfectionnement avec spécification des principales marchandises, respectivement des groupes de marchandises en janvier—juin 1926.

Az áru megnevezése <i>Désignation des marchandises</i>	Mennyiség méter- mázsákban — <i>Quantité en q</i>	Érték ezer arany- koronákban — <i>Valeur en mil- liers de cour. or</i>	Az összérték szá- zalekában — <i>Pour 100 de la valeur totale</i>
A) Behozatal — Importations			
Pamutszövet — <i>Tissus de coton</i>	18.283	12.976	56·82
Gaze és kreppszoet selyemből — <i>Gaze et crêpe de soie</i>	172	1.426	6·25
Vasfélgyártmányok — <i>Produits mi-fabriqués en fer</i>	51.383	1.357	5·94
Selyem- és félselyem-szövet — <i>Tissus de soie et de mi-soie</i>	164	1.245	5·45
Lóhere- és lucernamag — <i>Grains de trèfle et de luzerne</i>	7.417	1.042	4·56
Pamutfonál és cérna — <i>Fils de coton et fils retors</i>	2.398	1.008	4·42
Fémfélgyártmányok — <i>Articles mi-fabriqués en métaux</i>	1.238	443	1·94
Üveg- és üvegárúk — <i>Verres, verreries</i>	2.507	359	1·57
Bél és hólyag — <i>Vessies et boyaux</i>	1.112	297	1·30
Gyapjuszövet — <i>Tissus de laine</i>	133	252	1·10
Villamosgépek és készülékek — <i>Machines et appareils électriq.</i>	281	206	0·90
Vasárúk — <i>Ouvrages en fer</i>	3.206	204	0·89
Nyersfémek — <i>Métaux bruts</i>	348	177	0·78
Papiros és papirosárúk — <i>Papier et articles de papier</i>	2.147	175	0·77
Kötöttárúk selyemből és félselyemből — <i>Articles tricotés en soie et mi-soie</i>	136	168	0·74
Összesen — Total	90.925	21.335	93·43
Egyéb árúk — <i>Autres marchandises:</i>			
pár — <i>paires</i>	19.110	1.501	6·57
q	12.482		
Behozatal összesen — Importations totales:			
pár — <i>paires</i>	19.110	22.836	100 00
q	103.407		

VIII. Kikészítési forgalom a fontosabb árúk, illetve árucsoportok feltüntetésével 1926. év január—június hónapjaiban.

Trafic de perfectionnement avec spécification des principales marchandises, respectivement des groupes de marchandises, en janvier—juin 1926.

Az áru megnevezése <i>Désignation des marchandises</i>	Mennyiség méter- mázsákban — <i>Quantité en q</i>	Érték ezer arany- koronákban — <i>Valeur en mil- liers de cour.-or</i>	Az összérték szá- zalekában — <i>Pour 100 de la valeur totale</i>
B) Kivitel — Exportations			
Villamosgépek és készülékek — <i>Machines et appareils électriques</i>	16.908	6.604	22·26
Vasfélgyártmányok — <i>Produits mi-fabriqués en fer</i>	174.221	3.552	11·97
Pamutszövet — <i>Tissus de coton</i>	3.033	2.845	9·59
Gépek és készülékek — <i>Machines et appareils</i>	18.651	2.661	8·97
Vasárúk — <i>Articles en fer</i>	33.208	2.167	7·30
Vasúti kocsik — <i>Wagons pour chemins de fer</i>	14.558	1.579	5·32
Gaze, kreppszoet, selyemből — <i>Gaze et crêpe de soie</i>	175	1.317	4·44
Selyem- és félselyem-szövet — <i>Tissus de soie et de mi-soie</i>	182	1.263	4·25
Lóhere- és lucernamag — <i>Grains de trèfle et de luzerne</i>	6.509	1.163	3·92
Műselyem — <i>Soie artificielle</i>	868	896	3·02
Szalámi — <i>Salami</i>	2.297	889	3·00
Félgyártmányok rézből — <i>Produits mi-fabriqués de cuivre</i>	3.045	626	2·11
Női- és leányruha — <i>Vêtements pour dames et j. filles</i>	106	521	1·76
Gyapjuszövet — <i>Tissus de laine</i>	242	512	1·72
Kaucsukárúk — <i>Articles en caoutchouc</i>	1.000	437	1·47
Összesen — Total	275.003	27.032	91 10
Egyéb árúk — <i>Autres marchandises:</i>			
darab — <i>pièces</i>	797	2.640	8·90
pár — <i>paires</i>	20.743		
q	26.031		
Behozatal összesen — Importations totales:			
darab — <i>pièces</i>	797	29.672	100·0
pár — <i>paires</i>	20.743		
q	301.034		

Németországi kivitelünket a sertéshús, baromfi és baromfitermékek emelkedő exportja fejlesztette. Svájcánál az élőállatkivitel növekedett jelentékenyebben s a kivitel értékét emeli a festésre kiszállított selyemszövetek értéke is, Olaszországban újra piacra talált a magyar búza és liszt, Franciaországban elektrotechnikai iparunk hódított tért. A lengyelországi kivitelnél mutatókozó zuhanást a liszt-kivitel megszűnése és a gabonakivitel hanyatlása okozta. Bulgáriába, Görögországba és Törökországba a vas- és fém-, gép- és elektrotechnikai iparunk szállított, Görögországban kisebb mennyiségben elhelyezésre talált a liszt is.

Magyarország külkereskedelme az év első felében kiviteli többletet mutat Ausztriával, az Sz. H. Sz. állammal, Olaszországgal és Görögországgal, a többi országokkal a külkereskedelmi mérleg passzív volt.

Kikészítési és javítási forgalom, az előjegyzési raktárak forgalma.

A kikészítőipar exporttevékenysége visszafejlődött. Kitűnik ez abból, ha a külkereskedelmi forgalmat forgalomnemek szerint vizsgáljuk (l. a VI. VII. VIII. sz. táblákat).

Míg tehát a kikészítési eljárás az 1925. év első felében 20·3 millió aktívumot jelentett, a folyó év első felében az aktívum csak 7·6 millió koronát tett.

A kikészítésre érkezett cikkek között a pamutszövet foglalja el az első helyet. A textilipari gyártmányok között nagyobb ér-

téssel szerepelnek még a selyem- és fél-selyemszövetek, valamint a festésre küldött tiszta selyemgaze- és kreppszövetek. A gyapjuszövetek és pamutfonalak jelentősége csökkent. Az őrlési forgalom megszűnése folytán búzát ebben az évben nem vámkezelték a kikészítési eljárásban. A bél és hólyag nagyrészt belföldön történt feldolgozás után külföldre szállítottuk, de a szalámigyárak is résztvettek az importált mennyiségben. A vas- és fémárúk, valamint a nyersfémek a vas-, gép- és elektrotechnikai ipar foglalkoztatására szolgáltak. A kikészítési eljárásban kezelt kivitelnek több, mint a fele a nehéziparra jut. Emelkedett a villamosgépek és készülékek, vasfélgyművek, vasúti kocsik mennyisége, visszaesést látunk a gépeknél és vasárúknál. Jelentékenyen megcsappant a pamutszövet-kikészítőipar exporttevékenysége. A többi cikkek közül a tisztítás és osztályozás után kikészített lóhere- és lucernamag, a műselyem és a szalámi érdemel említést. A szalámi azonban csak vámtechnikai okokból szerepel a kikészítési forgalomban, mert külföldről csak a bél és némely fűszer érkezett, a felhasznált hús hazai termék volt.

A javítási forgalom is veszített jelentőségéből, a javítás után kivitt vasúti kocsik és egyéb gépek értéke a múlt év első felében kiszállított küldemények értékének még a felét sem érte el. Az előjegyzési raktárak forgalma megelégnék. A forgalomban azonban nincs nagyobb változás. Úgy a behozatal, mint a kivitel zöme textilipari termék volt.

Magyarország külföldi árucseréjének első félévi alakulása nem váltotta be teljesen azokat a reményeket, amelyeket a tavalyi jó termés ébresztett, mert az általános európai gazdasági válság következményei alól Magyarország sem vonhatta ki magát. Az ország azonban a gazdasági krízis közepette is fokozta külkereskedelmi forgalmát. Az Ausztriával kötött és augusztus 14-én életbelépett kereskedelmi szerződés utat nyit külföldi árucserénk további fejlődésének s újabb lendületet ad a mezőgazdasági exportnak. A gabona-termés a legutóbbi jelentések szerint meghaladja az eddigi becslések adatait s a múlt évi termésből még az országban levő készletek is ösztönzőleg fognak hatni az exportra. Az ipari gyártmányok kivitelénél pedig a forgalmi adó visszatérítése jelent megkönnyeb-
bülést a világpiaci versenyben.

Kádas Károly dr.

Magyarország külkereskedelmi forgalma 1926. év június havában.

Commerce extérieur de la Hongrie au mois de juin 1926.

Az áruk, illetőleg árucsoportok megnevezése <i>Désignation des marchandises, respectivement des groupes de marchandises</i>	1925	1926	1925	1926	Az érték 1926 június havában több (+), v. kevesebb (—) ezer ar.-k — Excédent (+) ou dimi- nution (—) de la valeur en juin 1926, en milliers de cour.-or		Az 1926. évi június havi össz- érték %-ában — En % de la valeur totale du mois de juin 1926.
	június hónapjában — au mois de juin						
	Mennyiség méter- mázsákban <i>Quantité en quin- taux métr.</i>	Érték ezer arany- koronákban <i>Valeur en milliers de couronnes-or</i>					
A) Behozatal. — A) Importation.							
Nyers és megmunkált fa — <i>Bois brut et ouvré</i>	1,874.339	1,951.627	5.765·5	7.553·1	+ 1.787·6	12·57	
Pamutszövet — <i>Tissus de coton</i>	5.850	5.690	4.937·8	4.623·9	— 313·9	7·69	
Szén — <i>Charbon</i>	819.692	828.326	3.048·3	3.637·3	+ 589·0	6·05	
Gyapjúsövet — <i>Tissus de laine</i>	1.041	1.275	1.634·4	2.317·6	+ 683·2	3·86	
Gépek és készülékek — <i>Machines et appareils</i>	10.805	10.915	2.198·2	2.288·3	+ 90·1	3·81	
Papiros és papirosárúk — <i>Papier et art. en pap.</i>	36.132	43.534	1.755·7	2.232·4	+ 476·7	3·71	
Pamutfonal és -cérna — <i>Fils de coton et fils retors</i>	3.097	4.315	1.551·7	2.098·3	+ 546·6	3·49	
Nyersfémek — <i>Métaux bruts</i>	8.214	16.362	1.111·9	2.056·8	+ 944·9	3·42	
Nyers rizs — <i>Riz brut</i>	2.550	35.932	81·6	1.509·1	+ 1.427·5	2·51	
Kikészített bőr — <i>Cuirs préparés</i>	1.321	1.298	1.375·6	1.267·2	— 108·4	2·11	
Gyapjúfonal — <i>Fils de laine</i>	1.684	2.643	702·7	1.219·8	+ 517·1	2·03	
Gaze, kreppszövet, tiszta selyemből — <i>Gaze, tis- sus de crêpe, en soie pure</i>	37	136	376·0	1.164·7	+ 788·7	1·94	
Ásványolaj — <i>Huiles minérales</i>	86.693	66.570	1.366·0	1.120·5	— 245·5	1·86	
Nyersdohány — <i>Tabacs bruts</i>	550	2.558	233·8	1.111·4	+ 877·6	1·85	
Vasárúk — <i>Articles en fer</i>	6.709	8.200	870·8	992·6	+ 121·8	1·65	
Prémhör, kikészített — <i>Pelletteries apprêtées</i>	154	156	530·0	812·4	+ 282·4	1·35	
Nyersbőr — <i>Peaux brutes</i>	983	4.288	378·3	806·3	+ 428·0	1·34	
Egyéb áruk — <i>Autres marchandises</i>	db — <i>pièce</i>	32.668	29.430	19.419·4	23.288·4	+ 3.869·0	38·76
	pár — <i>paire</i>	74.634	120.560				
	q — <i>q</i>	682.861	1,222.507				
Behozatal összesen — <i>Impor. totale</i>	db — <i>pièce</i>	32.668	29.430	47.337·7	60.100·1	+ 12.762·4	100·00
	pár — <i>paire</i>	74.634	120.560				
	q — <i>q</i>	3,542.712	4,206.332				
B) Kivitel. — B) Exportation.							
Vágó-ésigásáll. — <i>Anim. de boucherie et de trait¹⁾</i>	25.590	29.414	7.438·6	7.631·3	+ 192·7	14·38	
Búza — <i>Froment</i>	44.021	203.888	1.716·8	6.777·4	+ 5.060·6	12·77	
Liszt — <i>Farines</i>	149.328	95.056	8.496·0	4.770·4	— 3.725·6	8·99	
Gyapjú — <i>Laine</i>	14.710	15.133	3.156·9	3.519·1	+ 362·2	6·63	
Rozs — <i>Seigle</i>	25.649	157.740	872·1	3.312·5	+ 2.440·4	6·24	
Disznósír, szalonna — <i>Saindoux, lard</i>	8.082	15.417	1.454·8	2.869·2	+ 1.414·4	5·41	
Gépek és készülékek — <i>Machines et appareils</i>	20.881	14.963	2.720·3	2.373·1	— 347·2	4·47	
Tojás — <i>Oeufs</i>	11.254	12.871	1.463·0	1.750·5	+ 287·5	3·30	
Villamosgépek és készül. — <i>Mach. et appar. électr.</i>	2.892	3.470	922·6	1.535·2	+ 612·6	2·89	
Friss és elkészített hús, kolbász — <i>Viandes fraîches et préparées, saucisses</i>	5.218	6.837	970·3	1.199·4	+ 229·1	2·26	
Köszén — <i>Houille</i>	241.801	281.650	653·0	1.013·9	+ 360·9	1·91	
Toll — <i>Plumes</i>	892	1.705	576·4	890·4	+ 314·0	1·68	
Élő baromfi — <i>Volaille vivante</i>	2.707	4.081	485·7	879·0	+ 393·3	1·66	
Leölt baromfi — <i>Volaille morte</i>	2.041	3.263	428·6	835·5	+ 406·9	1·57	
Vasárúk — <i>Articles en fer</i>	8.599	10.615	637·9	828·1	+ 190·2	1·56	
Tengeri — <i>Maïs</i>	61.696	43.716	1.233·9	699·5	— 534·4	1·32	
Cukor — <i>Sucre</i>	34.866	17.536	1.262·1	631·3	— 630·8	1·19	
Egyéb áruk — <i>Autres marchandises</i>	db — <i>pièce</i>	277	312	11.642·9	11.507·1	— 135·8	21·77
	pár — <i>paire</i>	908	2.615				
	q — <i>q</i>	731.556	626.889				
Kivitel össz. — <i>Exportation totale</i>	db — <i>pièce</i>	25.867	29.726	46.131·9	53.022·9	+ 6.891·0	100·00
	pár — <i>paire</i>	908	2.615				
	q — <i>q</i>	1,366.193	1,514.830				

¹⁾ A mennyiség darabokban van kimutatva. — La quantité est indiquée en têtes.

A magyar rádiótávíró és távbeszélő forgalma.

Mouvement radiotélégraphique et radiotéléphonique en Hongrie.

Résumé. Depuis le début de 1924, la Hongrie avait cinq installations émettrices de radiotélégrammes et douze installations réceptrices. Toutes les émissions et réceptions se font, par une conduite métallique, en un même lieu, à la Centrale d'exploitation de radio.

Celle-ci est en relations régulières avec les stations de radio de Barcelone, de Berlin, de Cracovie, de Fiume, de Londres, de Paris, de Pise et de Sofia; en outre elle reçoit et transmet, les bulletins du service international de météorologie. En général, le mouvement s'y développe de plus en plus; en 1925, le nombre des télégrammes dépassait de 82·4% et le nombre des mots de 48·3, celui de 1924. Les trois tableaux ci-dessous présentent pour 1924 et 1925, le mouvement radiotélégraphique et téléphonique de la poste hongroise.

A magyar posta mindig éber figyelemmel kísérte a fémvezetéknélküli távíró állandó tökéletesedését s amennyire nehéz gazdasági viszonyaink engedték, a rádiótechnika újabb vívmányait mindenkör igyekezett szolgálatába állítani. Ezt a törekvést mutatják azok a mélyreható változások, melyeket a magyar rádiószolgálatnál az 1924. és 1925. év folyamán eszközöltek.

Magyarország folyton növekvő rádióforgalmát régi berendezéseivel már igen nehezen tudta lebonyolítani és ezért már régebben tervbe volt véve egy nagyobb teljesítményű adó- és vevőberendezés létesítése. Megfelelő előtanulmányok után az új adóállomást Székesfehérvárról, az új vevőállomást pedig Tárnokon állították fel, melyeket az 1924. év folyamán üzembe is helyeztek. Székesfehérváron és Tárnokon azonban csak a műszaki berendezések vannak elhelyezve, míg az adás és vétel a központi távirdán berendezett ú. n. Rádió Üzemközpont helyiségéből fémvezetéken át, távbillentyűzéssel történik. A Rádió Üzemközpont az új állomások üzembehelyezése, 1924. év eleje óta van működésben. Felállítását az a körülmény tette szükségessé, hogy legyen egy központi szerv, ahonnan az ország rádióforgalmának egységes irányítása történik, mely egyben gondoskodik az adó- és vevőállomások üzemének gazdaságos kihasználásáról is. A Rádió Üzemközpont berendezésénél már a modern gyorstávíró-rendszerek is alkalmazást nyertek. Ez évtől kezdve tehát Magyarországnak összesen öt adóberendezése volt, melyek közül három a csepeli régi, kettő pedig az újonnan felállított székesfehérvári állomáson volt elhelyezve. A vevőberendezések a következőképen oszlottak meg: a budapesti vevőállomáson öt, Tárnokon négy, a Rádió Üzemközpontban két és a mátyásföldi repülő-

téren levő postahivatalnál egy vevőberendezés szolgált a forgalom lebonyolítására.

Az Üzemközpont állandó összeköttetést tart fenn Barcelona, Berlin, Fiume, Krakkó, London, Párizs, Pisa és Szófia rádiótávíró-állomásaival. Ezek közül Krakkóval 1924. év májusában, Fiumével 1924. év júliusában, Pisával 1924. év novemberében vette fel az állandó kapcsolatot, míg a többiekkel az év eleje óta állandó táviratváltásban állott. Ezenkívül pontosan meghatározott időben meteorológiai jelentéseket vesz fel időszerinti sorrendben Szófia, Bern, Berlin, Tallin, Lyngby, Belgrád, Karlsberg, Prága, Stavanger, London, Varsó, Párizs, Bécs, Róma, Bukarest, Szentpétervár és Athén állomásaitól. Viszont az Üzemközpont adja le naponta 9 óra 35 perckor körözüvény alakjában a Magyarországra vonatkozó időjárési jelentést, valamint ezenkívül naponta még kétszer külön a Budapest és környékére vonatkozó meteorológiai jelentéseket. Az Üzemközpont 1924 április hó 1-től a Magyar Távíratíroda részére újsághireket is vett fel. Az egyes államok állomásai ugyanis híreket adtak körözüvény alakjában, melyeket az előfizetők voltak jogosítva felvenni. 1925 június 3-ával a M. T. I. a hírek vételére előfizetését beszüntette s azóta ez a szolgálat megszűnt.

A Rádió Üzemközpont 1924. és 1925. évi forgalmát az 1. sz. táblázat szemlélteti. E táblázatból láthatjuk, hogy a műszaki berendezések tökéletesítése folytán Magyarország rádiótávíróforgalma az egy év leforgása alatt csaknem megkétszereződött, amennyiben a táviratok darabszáma 82·4%-kal, a bennük foglalt szavak száma 48·3%-kal növekedett. A táviratadásnál nagyobb arányú emelkedés mutatkozik, a darabszám 82·2%-kal, a szószám pedig 64·6%-kal múlja felül az előző évit. A táviratvételnél ez az arány 82·6%, illetőleg 32·5%.

Az egyes államokat tekintve Szófiának adott távirataink száma az előző évhez képest csaknem tizenötszörösére emelkedett, mert az 1924-ben fémvezetéken Belgrádon keresztül továbbított bulgáriai görög és törökországi rendeltetésű táviratokat a következő évben a szófiai állomásnak rádió útján adtuk le. Az ugyanezen állomástól vett táviratok száma viszont majdnem egyharmadára csökkent, amennyiben Szófia hozzánk irányított táviratainak nagyobb részét drótvezetéken adja le. Pisának az előző évihez viszonyított, több mint 16-szorosára növekedett forgalma abban leli magyarázatát, hogy — mint említettük — ezzel az állomással a rendszeres kapcsolatot csak az 1924. év végén vettük fel s az 1924. év adatai csak két hónap forgalmát adják. Az összes rádiótávíratok számát tekintve Berlin 89·8%-os, London 40·5%-os és Fiume 121·2%-os forgalom emelkedését a gyors

1. A m. kir. központi táviróhivatal rádióüzemközpontjának 1924. és 1925. évi forgalma.

Mouvement de la centrale de radio du Bureau télégraphique central royal hongrois, en 1924 et 1925.

Megnevezés <i>Désignation</i>	Év — <i>Année</i>	<i>Mouvement radiotélégraphique avec</i>								<i>Meteorológiai jelentések — Rapports météorologiques</i>	<i>Hírlapi hírszolgálat Service de presse</i>	<i>Az összes forgalom Mouvement total</i>
		Barcelona	Berlin	Fiume	Krakow	London	Paris	Pisa	Sofia			
		rádióállomásával váltott távirat										
I. Az adott táviratok — <i>Télégrammes expédiés :</i>												
a) darabszáma	1924	312	42246	947	2402	7652	28390	2062	346	464	—	84821
a) <i>nombre</i>	1925	123	73735	1933	3027	10461	25277	34419	5166	443	—	154584
b) szószáma	1924	4153	635798	13564	40471	120159	482940	31924	13225	27478	—	1369712
b) <i>nombre de mots</i>	1925	2624	1021727	27305	47672	147143	397522	503405	89397	17437	—	2254232
II. A vett táviratok — <i>Télégrammes reçus :</i>												
a) darabszáma	1924	332	14880	632	3099	2406	12310	1607	965	2391	3604	42226
a) <i>nombre</i>	1925	296	34684	1559	1802	3674	2697	24418	361	4558	3065	77114
b) szószáma	1924	4855	210217	8910	46306	36209	205491	26173	35775	223400	618489	1415825
b) <i>nombre de mots</i>	1925	4467	495715	20249	27981	50591	38093	363610	7230	372569	495589	1876094
III. Az összes távirati forgalom — <i>Mouvement télégraphique total :</i>												
a) darabszáma	1924	644	57126	1579	5501	10058	40700	3669	1311	2855	3604	127047
a) <i>nombre</i>	1925	419	108419	3492	4829	14135	27974	58837	5527	5001	3065	231698
b) szószáma	1924	9008	846015	22474	86777	156368	688431	58097	49000	250878	618489	2785537
b) <i>nombre de mots</i>	1925	7091	1517442	47554	75653	197734	435615	867015	96627	390006	495589	4130326

2. A rádióhírszolgálati hivatal 1924. és 1925. évi forgalma.

Mouvement du Bureau d'informations de radio en 1924 et 1925.

É v Année	Radiotélégrammes reçus de								A vett rádiótávira- tok összes Radiotélégrammes reçus :		A rádiótelefonon beszélgetett periódusok — <i>Communi- cations radiotélé- phoniques :</i>	
	Angliától <i>Angleterre</i>		Franciaországtól — <i>France</i>		Németországtól <i>Allemagne</i>		Svájctól <i>Suisse</i>					
	vett rádiótáviratok											
	darab- száma <i>nombre</i>	szó- száma <i>nombre de mots</i>	darab- száma <i>nombre</i>	szó- száma <i>nombre de mots</i>	darab- száma <i>nombre</i>	szó- száma <i>nombre de mots</i>	darab- száma <i>nombre</i>	szó- száma <i>nombre de mots</i>	darab- száma <i>nombre</i>	szószáma <i>nombre de mots</i>	száma <i>nombre</i>	időtartama órákban <i>durée en heures</i>
1924 . . .	2326	32920	719	4618	6975	101585	80	1676	10100	140799	4226	1230·1
1925 . . .	5593	56254	1381	8542	—	—	673	14795	7647	79591	4313	1460·8

táviróüzem, illetőleg az állandó táviróperiodusok bevezetése idézte elő. Két állomással, Párizssal és Barcelonával való forgalmunknál általában csökkenést találunk, az előbbi állomásnál 31·3%-kal, az utóbbi-
nál 34·9%-kal marad alatta a forgalom az előző
évinek. Párizsnál különösen a vett táviratok száma
csappant meg alaposan, (78·1%), amennyiben ez az
állomás a felénk irányított anyag nagyobb részét
más vonalon, vezetékes távirón és távbeszélőn jut-
tatja el hozzánk. Barcelona rádióállomásával pedig

kapcsolatunk igen szűk keretek közé szorult s vele
naponta csak pár percig tartó periódusban voltunk
érintkezésben.

A Rádió Üzemközpont 1925-ben rádiótávíró-
lebonyolított forgalmának csaknem a fele (46·8%)
Berlinre esett. Intenzív volt még az érintkezésünk
Pisa (25·4%), Párizs (12·1%) és London (6·1%) szikra-
távíróállomásaival.

A Magyar Távirati Iroda részére érkező köz-
gazdasági táviratok (a világpiaci árfolyamok, valuta

3. A mátyásföld-repülőtéri időszakos rádiótávíró-állomás forgalma 1924 és 1925-ben.

Mouvement de la station périodique de radiotélégraphie de Mátyásföld (champ d'aviation) en 1924 et 1925.

É v Année	Mouvement radiotélégr. avec				A vett mete- orológiai je- lentések — Rapports mé- téorol. reçus		Az egész forgalom — Mouvement total	
	Bécs Vienne		Pancsova Pancsova					
	állomásával lebonyo- lott távirati forgalom							
	darabszáma nombre	szószáma nombre de mots	darabszáma nombre	szószáma nombre de mots	darabszáma nombre	szószáma nombre de mots	darabszáma nombre	szószáma nombre de mots
1924	1824	23027	1081	11699	576	63528	3481	98254
1925	1642	22382	1179	14013	1025	104711	3846	141106

és devizazárlatok stb.) vételét az 1924. és 1925. évben is a főpostán elhelyezett Rádió Hírszolgálati

Hivatal végezte. Ugyancsak innen kerültek rádiótávbeszélőn leadásra a Magyar Távirati Iroda vidéki fiókjainak és kirendeltségeinek szóló közgazdasági és egyéb hírek is. E célból rendszeres összeköttetésben vagyunk 1924. évi július óta Angliával és Franciaországgal s ugyanez év októbere óta Svájjal is. Viszont az 1924. és 1925. években Németország hírszolgálatát a Magyar Távirati Iroda csak 1924. évi januártól júliusig vette igénybe, azóta innen a Hírszolgálati Hivatal híreket nem vesz fel. A Hírszolgálati Hivatal 1924. és 1925. évi forgalmát a 2. sz. tábla mutatja.

Végül a 3. sz. kimutatásban összefoglaltuk a Mátyásföld-repülőtéri időszakos rádióállomás forgalmára vonatkozó adatokat. Az állomás 1924-ben március 18-tól november 30-ig, 1925-ben április 26-tól az év végéig volt üzemben. Az állomás különösen a repülőjáratokra nézve rendkívül fontos meteorológiai jelentéseket vette fel, emellett a légijáratok indítására és érkezésére vonatkozó jelentések leadására is felhasználták.

Magyarország gépjárműállománya.

Effectif des automobiles de la Hongrie.

Résumé. Au mois de juillet dernier, on a mis en circulation 573 nouveaux véhicules à moteur et on en a retiré 130, de sorte que l'accroissement était de 443 (288 autos et 155 motocyclettes). Ainsi le nombre des voitures à moteur circulant en Hongrie s'est élevé à 10.460 (7.990 autos et 2.470 motocyclettes.) Le nombre proportionnel total de l'accroissement était de 4·4% en juillet; l'effectif d'autos a augmenté de 3·7%, et celui de motocyclettes de 6·4%. De l'accroissement de juillet, 62·1% revenaient à la province et 37·9% seulement à Budapest. Par rapport aux mois précédents, un écart considérable se présente ainsi au profit de la province; malgré cela, la plupart des voitures (66·4%) marchaient toujours à Budapest et seulement 33·6% dans le reste de la Hongrie.

Magyarország területén július hó folyamán összesen 573 új géperejű járművet helyeztek forgalomba, 130 régit pedig forgalmon kívül helyeztek, úgyhogy a tiszta gyarapodás 443 volt. Ezzel az ország területén közlekedő motoros járművek összes száma 10.460-ra emelkedett. Ebben az összegben úgy az autók, mint a motoros kerékpárok bentfoglaltatnak, az előbbiek száma július végén 7.990 volt, az utóbbiaké pedig 2.470.

A növekedés arányszáma júliusban 4·4% volt, valamivel magasabb az előző havinál,

amikor csak 4·1%-ot ért el. Autóbilt összesen 395-öt helyeztek forgalomba, viszont 107 kikerült a forgalomból, úgyhogy július végén 288-al (3·7%) több közlekedett, mint az előző hónapban. A motorbiciklik száma nagyobb arányban emelkedett: forgalomba helyeztek 178 újat, kivontak a forgalomból 23 régit, úgyhogy a tiszta szaporulat 155-re rúgott, ami 6·4%-nak felel meg. Az összes állományból július hó végén 76·3% esett az autókra és 23·7% a motorkerékpárokra. Ezek az arányszámok a múlt hónaphoz képest csak igen kevésbé változtak.

A gépjárműveknek mintegy kétharmad része közlekedik Budapesten, az ország többi részére alig jut egy harmadrész. Az utóbbi hónapokban azonban a vidék figyelemreméltó előretörése észlelhető. Esett ugyanis a havi szaporulatból:

	Budapestre	Vidékre
Májusban . .	73·7%	26·3%
Júniusban . .	55·5%	44·5%
Júliusban . .	37·9%	62·1%

A júliusi szaporulatnak tehát nagyobb fele, még pedig közel $\frac{2}{3}$ része már a vidékre esett és ez abban is megnyilvánult, hogy míg Budapesten az autók száma csak 1·9%-kal, a motoros kerékpárok száma 6·4% kal növekedett, addig a vidéken az előbbiek 7·6%-os,

Magyarország gépjárműállományában az 1926. évi július hó folyamán beállott változások.
Changement de l'effectif des automobiles en Hongrie en juillet 1926.

Területi megoszlás <i>Répartition territoriale</i>	A géperejű járművek közül <i>Nombres des automobiles</i>													Géperejű járművek összes száma — <i>Nombre total des véhic. autom.</i>
	a személykocsik <i>à personnes</i>	a teherkocsik — <i>camions</i>	az autóbuszok — <i>autobus</i>	a bérautók — <i>de louage</i>	a bete-szállító — p.	a köztisztasági	a tartány — à récipient	a tűzoltó — à pompiers	a vontató — tracteurs	az egyéb rendeltetésű	a gépkocsik összes — auto- <i>mobiles au total</i>	<i>moto-</i> <i>cyclettes</i>		
					<i>transport. des malades</i>	<i>d'hygiène publique</i>						a mellékülés	mellékülés nél-	
												<i>à deux sièges</i>	küli — à un	
												<i>siège</i>		
					k o c s i k							motor- kerékpárok		
s z á m a														
1. Budapest.														
Állomány VII. 1-én — <i>Effectif au 1er juillet</i>	3.259	1.056	55	541	24	24	5	18	24	196	5.202	107	1.466	6.775
Forgalomba került — <i>Mis en circulation</i>	117	39	6	20	—	2	—	—	1	—	185	10	83	278
Forgalomból kikerült — <i>Retirés de la circulation</i>	72	9	2	—	—	—	—	—	—	5	88	—	22	110
Állomány VIII. 1-én — <i>Effectif au 1er août</i>	3.304	1.086	59	561	24	26	5	18	25	191	5.299	117	1.527	6.943
2. Vidék. — Province.														
Állomány VII. 1-én — <i>Effectif au 1er juillet</i>	1.709	555	69	113	10	7	6	16	12	3	2.500	52	690	3.242
Forgalomba került — <i>Mis en circulation</i>	138	24	17	25	—	4	—	—	2	—	210	15	70	295
Forgalomból kikerült — <i>Retirés de la circulation</i>	15	4	—	—	—	—	—	—	—	—	19	—	1	20
Állomány VIII. 1-én — <i>Effectif au 1er août</i>	1.832	575	86	138	10	11	6	16	14	3	2.691	67	759	3.517
3. Magyarország. — Hongrie.														
Állomány VII. 1-én — <i>Effectif au 1er juillet</i>	4.968	1.611	124	654	34	31	11	34	36	199	7.702	159	2.156	10.017
Forgalomba került — <i>Mis en circulation</i>	255	63	23	45	—	6	—	—	3	—	395	25	153	573
Forgalomból kikerült — <i>Retirés de la circulation</i>	87	13	2	—	—	—	—	—	—	5	107	—	23	130
Állomány VIII. 1-én — <i>Effectif au 1er août</i>	5.136	1.661	145	699	34	37	11	34	39	194*	7.990	184	2.286	10.460

* Ebből 9 műhelykocsi, 147 postakocsi, 5 rabszállító és 12 hullaszállító. — Dont 9 autos d'atelier, 147 autos postaux, 5 à transporter des prisonniers et 12 à transporter des cadavres.

az utóbbiak pedig 11·3%-os emelkedést tudtak felmutatni. Különösen az utóbbi arányszám érdekesen jelzi a motorbicikliknek vidéken való erős térhódítását.

A július havi változások után az ország gépjárműállományának 66·4%-a esett a fővárosra (májusban 68·7%), 33·6% pedig a vidékre (májusban 31·9%).

© ÁRSTATISZTIKA ÉS PÉNZÜGY ©

Nagykereskedelmi árak.

Prix de gros.

Résumé. Au mois de juillet dernier, le nombre-indice des **prix de gros** de Hongrie s'est élevé à 17.750 contre 17.612 au mois précédent, donc l'augmentation n'a été que de 0.8%. La hausse a affecté surtout l'indice moyen des vivres et des produits agricoles; mais celui des matières et des produits de l'industrie a aussi augmenté, quoique dans une moindre mesure. — Tandis que le prix du blé, du coton brut, de la superphosphate et du papier à journal a baissé, le maïs, la pomme de terre, le lait, les oeufs, les cuirs etc., ont augmenté.

Calculé en couronne-or, le 31 juillet 1926 l'indice des prix de gros montait à 1.23, contre 1.22 en juin dernier.

Július hó folyamán a magyar nagykereskedelmi árak index-száma emelkedést mutat. Az emelkedés nem nagyarányú, mindössze 0.8%-ot tesz ki s maga az index-szám a júniusi 17.612-ről 17.750-re emelkedett. Az emelkedés úgy az élelmiszerek és mezőgazdasági termékek, mint az ipari anyagok és termékek átlagos index-számánál egyaránt mutatkozott, az előbbi kategóriánál nagyobb, az utóbbinál kisebb mértékben.

A fontosabb árúcsoportok közül a gabonafélék ára általában csökkent. A búzánál, rozsnál és árpanál július végén már az újtermésű árú került jegyzésre a készárúüzletben is. Az újbúza jelentékenyen olcsóbban indult, mint az óbúza; a 76 kg-os tiszavidéki búza közel 15%-kal volt olcsóbb július 31-én, mint az előző hónap végén. A többi gabonaféléknél a különbség nem volt ily jelentős. A tengeri ára ezzel szemben 25.000 koronával emelkedett. A kenyérmagvak áresése még nem éreztette hatását a lisztáraknál s ezek a júniusi-nál magasabbak voltak. Számottevően emelkedett a burgonyának, vajnak, tojásnak az ára is. Az állatáraknál a marha- és borjúárak megszilárdultak, míg a sertésárak néhány száz koronával estek.

Nagykereskedelmi árak index-számai.

Nombres-indices des prix de gros en Hongrie.

(1913 = 1).

Időpont Epoque	Élelmiszeri cikkek és mezőgazdasági termékek	Termékek art. alimentaires	Ipari anyagok és termékek	Műanyagok és termékek	Összes árak átlaga	Moyenne de toutes les marchandises
a) papirkoronaalapon sur la base de la couronne-papier						
1924 XII. 31 . . .	22.940	23.883	23.466			
1925 XII. 31 . . .	17.447	19.929	18.832			
1926 I. 31 . . .	16.517	19.747	18.319			
II. 28 . . .	16.270	19.428	18.031			
III. 31 . . .	15.913	19.275	17.788			
IV. 30 . . .	16.148	18.901	17.683			
V. 31 . . .	16.300	18.681	17.628			
VI. 30 . . .	16.260	18.684	17.612			
VII. 31 . . .	16.517	18.728	17.750			
b) aranykoronaalapon — sur la base de la couronne-or						
1924 XII. 31 . . .	1.56	1.63	1.60			
1925 XII. 31 . . .	1.20	1.38	1.30			
1926 I. 31 . . .	1.14	1.36	1.27			
II. 28 . . .	1.13	1.35	1.25			
III. 31 . . .	1.10	1.33	1.23			
IV. 30 . . .	1.12	1.31	1.23			
V. 31 . . .	1.12	1.29	1.22			
VI. 30 . . .	1.13	1.29	1.22			
VII. 31 . . .	1.14	1.30	1.23			

Az ipari anyagok és termékek csoportjában az áringadozások július hónapban is szűk keretek között mozogtak. Valamivel emelkedtek a nem nemesfémek árjegyzései (a horgany kivételével), valamint egyes bőrfajtáknak az ára. A szén- és vasárak változatlanok, a nyerspamut, szuperfoszfát és újságpapíros ára pedig valamivel csökkent. E főcsoport átlagos index-számának emelkedése a 0.3%-ot sem érte el.

A nagykereskedelmi árak index számát aranykoronaalapon számítva, július hó folyamán az index-szám 1.22-ről 1.23-ra emelkedett. Az emelkedésben része van a dollár-árfolyam némi gyengülésének is.

A létfenntartási költségek.

Coût de la vie.

Résumé. En juillet le nombre-indice du coût de la vie a augmenté dans la même mesure que celui des prix de gros, soit de 0·8%, s'élevant à 14.823, contre 14.704 en juin. En ne tenant pas compte du loyer, le nombre-indice a monté de 16.822 à 16.978, soit de 0·9%. Cette hausse était exclusivement due au renchérissement de certaines denrées, car le prix des autres articles n'a pas changé; l'indice du groupe du chauffage et de l'éclairage a même légèrement baissé, le prix du bois de chauffage ayant diminué.

Calculé en couronne-or et y compris le loyer, l'indice du coût de la vie s'est élevé de 1·02 à 1·03, et sans le loyer, de 1·16 à 1·18.

A létfenntartási költségek index-száma — beleértve a lakásbért is — július folyamán ugyanoly arányban emelkedett, mint a nagykereskedelmi árak index-száma, vagyis 0·8%-kal. A június 30-i index-szám 14.704 volt s ez július végére 14.823-ra emelkedett. Az emelkedés kizárólag egyes élelmiszerek drágulásával áll összefüggésben, mert a lakásbér és a ruházkodás költségei teljesen változatlanok maradtak, a fűtési kiadások pedig a tűzifa némi áresése következtében csökkentek is. Különösen a tejnek 600 koronás áremelkedése, valamint a sertéshús drágulása volt kedvezőtlen hatással, amit nem tudott ellensúlyozni a zsírnak és néhány egyéb élelmiciknek kisebb jelentőségű olcsóbbodása sem.

A lakásbér figyelmen kívül hagyásával számított index-szám 16.822-ről 16.978-ra, vagyis 0·9%-kal emelkedett.

Egy négytagú munkáscsalád heti kiadásainak alakulása index-számokban.

Formation des dépenses hebdomadaires d'une famille ouvrière de 4 membres, en nombres-indices.

(1913 = 1).

Időpont Epoque	Ételmezés Alimentation	Ruházat Habillement	Fűtés és világítás Chauffage, éclairage	Lakás Logement	Összes hetiköltség Frais hebdomadaires totaux	Összes hetiköltség a lakásbér nélkül Frais hebdomadaires totaux sans le loyer
a) Papírkorona alapon Sur la base de la couronne-papier						
1924 XII/31	21322	24435	17998	3697	17103	21834
1925 XII/31	16714	19024	18094	6597	14743	17306
1926 I/31	16087	19024	18094	6597	14418	16879
1926 II/28	16471	18552	17926	6960	14625	17037
1926 III/31	16668	18552	17926	6960	14728	17172
1926 IV/30	16322	18502	17674	6960	14512	16889
1926 V/31	16122	18273	17674	7975	14623	16714
1926 VI/30	16298	18273	17590	7975	14704	16822
1926 VII/31	16546	18273	17506	7975	14823	16978
b) Aranykorona alapon Sur la base de la couronne-or						
1924 XII/31	1·45	1·66	1·23	0·25	1·16	1·49
1925 XII/31	1·15	1·31	1·25	0·46	1·02	1·19
1926 I/31	1·11	1·31	1·25	0·46	1·00	1·17
1926 II/28	1·14	1·28	1·24	0·48	1·01	1·18
1926 III/31	1·15	1·28	1·24	0·48	1·02	1·19
1926 IV/30	1·13	1·28	1·23	0·48	1·01	1·17
1926 V/31	1·11	1·26	1·22	0·55	1·01	1·15
1926 VI/30	1·13	1·27	1·22	0·55	1·02	1·16
1926 VII/31	1·15	1·27	1·21	0·55	1·03	1·18

Aranykoronára átszámítva, a lakásbérrel együtt számított index-szám 1·02-ről 1·03-ra, a lakásbér nélkül számított index-szám pedig 1·16-ről 1·18-ra emelkedett.

A pénzüntézet betétek.

Dépôts en banque.

Résumé. L'effectif des dépôts en banque a continué à augmenter en juillet dernier. L'accroissement a été assez beau. L'effectif des dépôts d'épargne placés à la Caisse d'épargne postale et aux 13 principaux établissements de crédit de Budapest s'est élevé de 158·3 millions de couronnes-or à 170·4, soit de 7·6%; celui des dépôts sur comptes-courants montait à 375 millions de couronnes-or au 31 juillet, contre 357·7 millions fin juin. Dans les établissements mentionnés, l'effectif de dépôts d'épargne est environ le

cinquième — et l'effectif de dépôts sur comptes courants plus de la moitié — de celui d'avant-guerre.

A postatakarékpénztárnál és a budapesti 13 legnagyobb pénzüntézetnél elhelyezett betétek álladéka júliusban közel 30 millióval, pontosan 29·4 millió aranykoronával emelkedett. Az emelkedés jelentékeny és hasonló arányú növekedésre az 1926. évben még nem volt példa. Jelentősen felülmúlja a szanálási időszakkal megindult betét-tőkegyarapodásnak átlagos havi mértékét is. Az erőteljes gyarapodás következtében a szóbanforgó pénzünté-

A betétek alakulása.*Formation des dépôts.*

Megjelölés <i>Désignation</i>	1925	1 9 2 6			
	decemb. <i>fin déc.</i>	május <i>fin mai</i>	június <i>fin juin</i>	július <i>fin juil.</i>	
	h ó v é g é n				
a) millió aranykoronában <i>en millions de couronnes-or</i>					
Takarékbetétek — <i>Dépôts d'épargne</i>	123·4	150·8	158·3	170·4	
Folyószámlabeté- tek — <i>Dépôts sur</i> <i>comptes-courants</i>	326·5	344·4	357·7	375·0	
Együtt — <i>Ensemble</i>	449·9	495·2	516·0	545·4	
b) index-számokban — <i>en nombres-indices</i> (1913. évi állandék = 100) — (<i>Effectif de 1913 = 100</i>)					
Takarékbetétek — <i>Dépôts d'épargne</i>	14·3	17·4	18·3	19·7	
Folyószámlabeté- tek — <i>Dépôts sur</i> <i>comptes-courants</i>	44·2	46·6	48·4	50·8	
Együtt — <i>Ensemble</i>	28·1	30·9	32·1	34·0	

zeteknél elhelyezett betétek álladéka 516 millió aranykoronáról 545·4 millióra emelkedett. A betétek július havi növekedéséből 12·1 millió aranykorona esett a takarékbetétekre, melyek álladéka ezzel 170·4 millió aranykoronára emelkedett és 17·3 millió aranykorona a folyószámlabetétekre, mely utóbbiak álladéka ezzel elérte a 375 millió aranykoronát. A betéteknek júliusi növekedése a takarékbetétekénél 7·1%-nak, a folyószámlabetétekénél pedig 4·6%-nak felel meg. Az előbbieken gyarapodása tehát jelentékenyen nagyobb arányú volt. A kettőt összefoglalva, a betétek együttes gyarapodása 5·6% volt. Az emelkedést kizárólag a magyar korona-értékben elhelyezett betétek növekedése okozta, mert július folyamán az idegen pénznemekre szóló betétek 5·3 millió aranykoronával csökkentek. Ennek következtében azután míg júniusban az összes betétállománynak 20·3%-a volt idegen pénznemekben elhelyezve, július végén ez az arányszám 18·2%-ra csökkent.

Július hó végén a takarékbetétek 19·7%-át, a folyószámlabetétek pedig 50·8%-át érték el az 1913. évi állománynak.

A részvények értéke.*Valeur des actions.*

Résumé. Le niveau moyen du cours des actions cotées à la Bourse de Budapest a légèrement augmenté en juillet dernier. En ne tenant compte des changements de capitaux que jusqu'à la limite des droits de priorité d'achat affectant l'effectif d'actions de 1913, on voit que, d'après les cours du 31 juillet, une valeur d'avant-guerre de 100 fr. suisses représentait 10·3 francs suisses; mais si l'on prend en considération tous les changements de capitaux, la même valeur était à 14·8 fr. suisses. En juillet, dans aucune catégorie d'actions, il n'y a eu d'écart considérable. La hausse a porté principalement sur les actions de brasserie et de minoterie. Les actions de gaz, d'électricité et d'entreprises de transport ont fléchi.

A tőzsdeindex, mely a budapesti tőzsdén jegyzett részvények érték hullámzását jelzi, július hó folyamán valamivel emelkedett. Az 1913 óta beállott tőkeváltozásokat csak az 1913. évi részvényállományt érintő elővételi

Részvényindex.*Indice d'actions.*

(1913 = 100).

Megjelölés <i>Désignation</i>	1925	1 9 2 6			
	XII. 31 <i>31 déc.</i>	V. 31 <i>31 mai</i>	VI. 30 <i>30 juin</i>	VII. 31 <i>31 juil.</i>	
a) Az 1913. évi részvényállományt érintő változások számbavételével a) <i>En tenant compte des changements affectant l'effectif d'actions de 1913</i>	10·2	9·2	10·1	10·3	
b) Az összes tőkeváltozások számbavételével b) <i>En tenant compte des changements totaux de capitaux</i>	14·0	12·9	14·6	14·8	

jogok határáig véve figyelembe, az ily módon számított index-szám a júniusi 10·1-ről július végén 10·3-ra emelkedett, ami azt jelenti, hogy a részvényes által az 1913. évben befektetett bizonyos tőkemennyiség június végén 10·1%-át, július végén pedig 10·3%-át érte eredeti értékének. Erősebb árfolyameltolódás júliusban a részvények egyik kategóriájánál sem volt tapasztalható. Emelkedés leginkább

a sörgyári és malomipari részvényeknél, hatatlás a gáz- és villamossági, valamint a közlekedési vállalatok részvényeinél jelentkezett.

Ha a részvényindexet úgy állapítjuk meg, hogy a tőkeváltozásokat nemcsak az 1913.

évi részvényállományt érintő elővételi jogok által megszabott határig, hanem teljes egészükben vesszük számba, az ily módon számított index-szám a júniusi 14·6-ról július végén 14·8-ra emelkedett.

Fizetéseképtelenségek.

Insolvabilités.

Résumé. Le nombre des *insolvabilités* a diminué de 249 à 172 en juillet dernier, soit de 31%, mais les cas de juillet étaient en moyenne plus graves, le total des passifs déclarés n'ayant présenté qu'une diminution de 11·1%. Quoique le nombre des cas fût presque du tiers inférieur à celui des insolvabilités de juin, les passifs déclarés faisaient 102·2 milliards de couronnes, contre 114·9

milliards en juin. Le montant des actifs a diminué dans une moindre proportion encore (2·9%); il était de 56·7 milliards de couronnes contre 58·4 milliards en juin. Cette situation était due à une grande insolvabilité industrielle et à quelques considérables insolvabilités agricoles.

En juillet, 32·6% des nouveaux cas revenaient à Budapest. Cependant tant des actifs que des passifs, il revenait 60% à la capitale.

I. 1926 július havában előfordult új fizetéseképtelenségek.

I. Nouvelles insolvabilités en juillet 1926.

Foglalkozási főcsoport Groupe de profession	Az OHE-nél, ill. PK-nál bejelentett						A bíróságnál nyitott						Az összes új egységek Nouveaux con- cordats en- semble		Összes új esetek Nouvelles insolabili- tés ensemble
	magánegységek — Concordats privés			kényszeregyességek — Concord. judic.			csődök száma, melyeket kény- szeregyességi eljárás nem elő- zött meg — Nombre des fail- lites qui ne furent pas pré- cédées de concord. judic.			kényszeregyességek Conc. judic. ouverts devant les tribunaux					
	déclarés à l'OHE,*) respectiv. à la PK.**)														
	száma	aktívái actif	passzívái passif	száma	aktívái actif	passzívái passif	száma	aktívái actif	passzívái passif	száma	aktívái actif	passzívái passif	száma	aktívái actif	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—															

*) Association générale pour la protection du crédit.

**) Centrale des établiss. de crédit.

II. Kimutatás az OHE-nél befejezett fizetéseképtelenségekről 1926 július havában.

II. Insolvabilité terminée à l'OHE.*) en juillet 1926.

Foglalkozási főcsoport Groupe de profession	Egyességgel véget ért tiszta magán- egységek — Concordats privés clos par accord										Egyességgel véget ért kényszeregyes- ségek — Concordats judiciaires clos par accord										Egyesség nélkül vé- get ért és a bíróság- hoz továbbított kény- szeregyességek — Concordats judic. clos sans accord et remis aux tribunaux				Az összes befejezett egységek — En- semble des concor- dats clos					
	száma — nombre	aktívái actif	passzívái passif	költs. — frais	elfogadott há- nyadai — part acceptée					száma — nombre	aktívái actif	passzívái passif	költségei frais	elfogadott há- nyadai — part acceptée					száma — nombre	aktívái actif	passzívái passif	költségei frais	száma — nombre	aktívái actif	passzívái passif	költségei frais				
					40% alul — au- dessous de 40%									40% alul — au- dessous de 40%																
					40%									40%																
					41 — 60%									41 — 60%																
61 — 80%					61 — 80%																									
81 — 100%					81 — 100%																									
millió koronában en millions de cour.					millió koronában en millions de cour.					millió kor — en millions de cour.					millió kor. — en millions de cour.															
I. Ipar — Industrie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Budapest . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
II. Kereskedelem — Commerce . . .	17	2913	5950	—	4	12	—	—	1	50	9724	18601	—	1	17	30	—	2	55	7588	17195	—	—	122	20175	41746	—	—	—	—
Budapest . . .	6	1481	2843	—	1	4	—	—	1	23	5241	9753	—	—	6	16	—	1	19	4017	9738	—	—	48	10739	22334	—	—	—	—
I-II. Össz. — Total	17	2913	5950	—	4	12	—	—	1	50	9724	18601	—	1	17	30	—	2	59	10277	21058	—	—	126	22914	45609	—	—	—	—
Budapest . . .	6	1481	2843	—	1	4	—	—	1	23	5241	9753	—	—	6	16	—	1	20	4167	9982	—	—	49	10889	22578	—	—	—	—

*) Association générale pour la protection du crédit.

III. A bíróságoknál befejezett kényszeregyességek 1926 július havában.

III. Concordats judiciaires clos aux tribunaux en juillet 1926.

Foglalkozási csoport Groupe de profession	Egyességgel véget ért esetek Ont été clos par accord									Megszüntetéssel véget ért esetek Ont été terminés par clôture				Más módon véget ért esetek Ont été clos autrement				Az összes befejezett kényszeregyességek Ensemble des conc. jud. clos				
	száma — nombre	aktíváinak actif	passzíváinak passif	költségeinek fruits	egyeségi hányadai — part d'accord					száma — nombre	aktíváinak actif	passzíváinak passif	költségeinek fruits	száma — nombre	aktíváinak actif	passzíváinak passif	költségeinek fruits	száma — nombre	aktíváinak actif	passzíváinak passif	költségeinek fruits	
					összege a végleges mérleg szerint mill. kor. — d'après le bilan définitif, en millions de cour.	40%-on alul — au-dessous de 40%	40%	41—60%	61—80%													81—100%
I. Bányászat, kohászat — Mines, hauts fourneaux	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	269	933	—	—	—	—	—	1	269	933	—	
Budapest	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
II. Mezőgazdaság — Agriculture	3	4408	5202	173	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	3	4408	5202	173	
Budapest	1	567	1140	62	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	567	1140	62	
III. Ipar — Industrie . .	11	8527	10938	776	—	7	1	1	—	5	1637	2580	118	—	—	—	—	16	10164	13468	894	
Budapest	4	4946	5410	521	—	3	1	—	—	4	1526	2497	113	—	—	—	—	8	6472	7907	634	
IV. Kereskedelem — Commerce	35	18104	27341	887	1	24	8	—	1	16	4288	11547	350	1	64	112	1	52	22456	39000	1238	
Budapest	12	13308	18297	775	1	10	1	—	—	11	3846	10589	332	—	—	—	—	23	17154	28886	1107	
V. Pénz, hitel és bizto- sítás — Etabliss. de crédit et assurances . .	1	2042	2967	101	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2042	2967	101	
Budapest	1	2042	2967	101	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2042	2967	101	
VI. Egyéb — Autres . .	3	830	919	53	—	—	1	—	2	1	600	593	20	1	880	2498	—	5	2310	4010	73	
Budapest	1	436	484	44	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	436	484	44	
I—VI. Összesen — Total.	53	33911	47367	1990	1	32	10	2	5	23	6794	15603	488	2	944	2610	1	78	41649	65580	2479	
Budapest	19	21299	28298	1503	1	14	2	—	2	15	5372	13086	445	—	—	—	—	34	26671	41384	1948	

IV. A bíróságoknál megszüntetett csődök 1926 július havában.

IV. Faillites cessées aux tribunaux en juillet 1926.

Foglalkozási főcsoport Groupes de profession	A felosztással — Cessées par répartition						Vagyonh. miatt Cessées faute d'actif			Egyéb módon Cessées autrement			A megszüntetett összes csődök Ensemble des faillites cessées							
	v é g e t é r t e s e t e k																			
	során való dinak elis- mert Créances de		vagyonából kifizettetett De l'actif, il a été payé			során való dinak elis- mert Créances de					során való dinak elis- mert Créances de					során való dinak elis- mert Créances de				
	I. Ire classe	II. Ile classe				I. Ire classe	II. Ile classe				I. Ire classe	II. Ile classe				I. Ire classe	II. Ile classe			
	száma — nombre	oszt. köve- telések reconnues véridiques		költségekre pour les frais			hitelezőknek à des créan- ciers			száma — nombre	oszt. köve- telések reconnues véridiques		költségei — frais			száma — nombre	oszt. köve- telések reconnues véridiques		költségei — frais	
millió koronákban en millions de couronnes						száma	mill. kor.-ban en millions de c.		száma	mill. kor.-ban en millions de c.		száma	mill. kor.-ban en millions de c.		száma	mill. kor.-ban en millions de c.				
I. Mezőgazdaság — Agriculture .. Budapest	—	—	—	—	—	1	1	252	—	—	—	—	—	—	1	1	252	—	—	
II. Ipar — Industrie	—	—	—	—	—	4	25	94	15	2	—	—	—	—	6	25	94	15	—	
Budapest	—	—	—	—	—	2	15	73	15	2	—	—	—	—	4	15	73	15	—	
III. Kereskedelem — Commerce ..	1	8	23	—	—	19	227	981	112	1	—	—	—	—	21	235	1004	112	—	
Budapest ..	—	—	—	—	—	8	221	680	77	1	—	—	—	—	9	221	680	77	—	
I—III. Összesen — Total	1	8	23	—	—	24	253	1.327	127	3	—	—	—	—	28	261	1.350	127	—	
Budapest ..	—	—	—	—	—	10	236	753	92	3	—	—	—	—	13	236	753	92	—	

Az OHE-nél és a bíróságoknál újonnan bejelentett fizetéseképtelenségek száma júliusban az előző hónaphoz képest jelentős csökkenést mutat. Júniusban 249 új fizetéseképtelenséget jelentettek, júliusban már csak 172 esetet, vagyis közel 31%-kal kevesebbet. A júliusi esetek azonban átlagosan súlyosabbak voltak, mert a bejelentett passzívák összege csak 11,1%-os csökkenést mutat. Júniusban ugyanis 114,9 milliárd korona volt a bejelentett passzívák összege, míg júliusban a csaknem harmadával kevesebb számú esetnek is 102,2 milliárd K volt a passzívája. Igaz, hogy a kimutatott aktívák összege még kisebb arányú csökkenést mutat. Az előző hónap 58,4 milliárd koronányi összegéről 56,7 milliárd, mindössze 2,9%-kal csökkent. A helyzet így alakulását főleg egy nagy ipari és néhány hasonlóképpen jelentékeny mezőgazdasági fizetéseképtelenség idézte elő, melyek erősen megduzzasztották az aktívák és passzívák rovatait. Egyébként a fizetéseképtelenségek zömét most is, mint máskor, a kereskedelem szolgáltatta.

Az előfordult eseteknek több mint 80%-a a kereskedőket érintette júliusban, éppúgy, mint júniusban. Az előbb említett körülmény folytán azonban júliusban a passzíváknak csak 61,3%-a esett a kereskedelemre (júniusban 82,8%), ellenben 23,7% az iparra (júniusban 16,8%) és 11,2% a mezőgazdaságra (júniusban semmi). A bíróságoknál nyitott csődök száma (melyeket egyességi eljárás nem előzött meg) jelentősen csökkent, amennyiben júliusban csak 14 eset történt, míg az előző hónapban 38. Csökkenést mutat a befejezett fizetéseképtelenségi esetek száma is, és pedig úgy az OHE-nél, mint a bíróságoknál befejezett magán-, illetőleg kényszeregyességek száma. Csupán a megszüntetett csődök száma növekedett kettővel. A júliusban előfordult 28 csődmegszüntetés közül 24 történt vagyonhiány miatt.

Az új fizetéseképtelenségi esetek közül júliusban 32,6% volt budapesti (az előző hónapban 33%) s ezekre az összes passzíváknak 60%-a (júniusban 58%) és az aktíváknak is 60% a (júniusban 54%-a) esett.

© KONZULI JELENTÉSEK ©

Bulgária.

Bulgarie.

A szófiai m. kir. követség gazdasági jelentése az 1925. évről.

Az 1925. év a bolgár közgazdaság szempontjából nem teljesítette azokat a reményeket, amelyeket hozzá fűztek. A magángazdaság fejlődésének főfeltételei, stabil valuta és rendezett államháztartás ugyan megvan, de oly külső körülmények járultak ezekhez, amelyek a két fontos alapot ugyan meg nem ingatták, de a kereskedelem és ipar fejlődésére bénítólag hatottak.

1925 első felében még az 1924. évi rossz termés következményeit érezte a bolgár gazdasági élet, később pedig az 1925. évi rekordtermés áldásos hatását paralizálta a világszerte nagy gabonatermés, amelynek következményeként nagy áresés köszöntött be. A gabona- és dohányexport csak lassan indult meg, úgyhogy idegen valuták alig folytak be a Nemzeti Bankba. Az ősszel termésszerűleg nagyobb mértékben meginduló import tehát a Nemzeti Bank valuta- és devizakészletének nagyfokú apadására vezetett. A külkereskedelemre csak az év vége hozott egy kissé kedvezőbb konjunktúrát.

A kommunistáknak a Sveta Nedelja templom ellen intézett bombamerénylete és az ennek kapcsán előállott nyugtalanság, továbbá a Petrics-melletti görög betörés a külföldi kereskedelmi köröket Bulgáriával szemben egy bizonyos ideig tartózkodóvá tette. Külföldi tőke 1925 folyamán sem jött be számottevőbb mennyiségben.

1925-ben a bolgár ipari és kereskedelmi életben egy fontos, új tényező jelentkezett a Gorna-Oréhovitzai árumintavásár, amelyet tavasszal március 26-tól április hó 5-ig, ősszel pedig szeptember hó 17—27-ig tartottak meg. Az őszi vásár a tavaszihoz képest, mind a látogatók, mind a kiállítók számát és a kiállított tárgyak mennyiségét és minőségét illetőleg örvendetes fejlődést mutatott.

Őstermelés.

Mezőgazdaság. A termés a főgabonaneműekben az 1925. év folyamán rendkívül kedvező volt, sőt még az 1904. évi rekordtermést is felülmulta, pedig utóbbi a legjobb termés volt Bulgáriának a török fennhatóság alól való felszabadítása óta. A terméseredmények a következők:

Termény	Bevetett terület ezer hektárban	Termés métermázsákban		Átlagtermés hektáronként (métermázsákban) 1925-ben
		1924-ben	1925-ben	
Búza	1026	7.706.000	13.510.754	13
Rozs	183	1.121.000	2.257.520	12
Kétszeres	94	757.000	1.187.152	12
Árpa	220	1.729.000	3.190.073	14
Zab	143	1.074.000	1.484.564	10
Tar búza	9	59.000	120.263	13
Köles	9	75.000	91.172	11
Tengeri	619	6.925.000	7.000.000	11
Összesen	2303	19.446.000	28.841.498	—

Az 1925. évi termés kb. 50%-kal jobb az 1924. évinél, amely utóbbi a gabona- és lisztneműek behozatalát szükségessé is tette. Ez a behozatal nagyjából az Egyesült-Államokból, a Sz. H. Sz. királyságból és Franciaországból származott. Magyarország az év elején szintén exportált gabonát és lisztet Bulgáriába, azonban csak csekély mennyiségben. A magyar import értékét a szófiai statisztikai hivatal 3,535.200 levára becsüli.

Az utolsó 15 év átlagában a lakosság fogyasztására és mezőgazdasági célokra fejenként búzából, rozsból és kétszeresből 265 kg, tengeriből 115 kg esik. Ez adatok alapján az 1925. évi termésből exportálható mennyiség, búzából, rozsból és kétszeresből 381.500, tengeriből 346.000 tonnára becsülhető.

Ennek ellenére a kivitel 1925 őszen még nem indult meg oly mértékben, amint az kívánatos lett volna.

Rizstermelés. Bulgáriának délkeleti része klíma és talaj szempontjából különösen alkalmas a rizs termelésére. A bolgár rizs minőség tekintetében felülmúlja az olaszt és az ázsiait, a termelt rizs mennyisége azonban évenként még kedvező esetben sem éri el a 6¹/₂ millió kg-ot, Bulgáriának rizsfogyasztása pedig évi 8 millió kg, úgyhogy az ország évenként 2—2¹/₂ millió kg behozatalra szorul, ami a kereskedelmi mérleget kb. 50 millió levával terheli meg.

A rizst főleg Plovdiv (Filippopolisz), Tatar Pazardzsis és Nevrokop vidékén termelik. Tatar Pazardzsis területében a termés 1925-ben oly bőséges volt, hogy hektáronként 20—25 métermázsát is adott.

Bulgáriában a rizs termelése nagyobb hasznot hajt, mint akár a gabonaneműeké, akár pedig a tengerié. Rendkívül fontos volna tehát, hogy kellő tőkék álljanak rendelkezésre a csatornázás kiépítésére és a földek öntözésére. Plovdiv és Tatar Pazardzsik vidékén eddig csak 7500 hektár van mesterséges öntözésre berendezve. Amerikai tőkésekből álló csoport ajánlatot tett a bolgár kormánynak, hogy a fentebb említett vidékeken öntözés céljából a töltések és vízfogómedencék egész rendszerét kiépíti, ami lehetővé tenné, hogy 100.000 hektár kerüljön rendszeres öntözés alá. A munkálatok 5 évre terjednének és 10 millió dollárba kerülnének, amely összegből 3 millió dollárt kellene a bolgár kormánynak készpénzben fizetnie, hét millió dollárt pedig a társaság fizet be. E kérdés jelenleg tanulmányozás tárgya.

Bulgária rizstermése 1925-ben kb. 7 millió kg volt, ezzel szemben 1924-ben csak kerekén 6 millió kg termett.

Gyümölcstermés. Bulgáriának fő gyümölcstermő vidéke Kűsztendil városa Szófiától délnyugatra. 1925-ben különösen bő volt itt a szilvatermés és a Kűsz-tendil tájékán termett gyümölcsöt Bulgária minden részébe elszállítják. 1925-ben 4¹/₂ millió kg friss gyümölcsöt és 250.000 kg szárított gyümölcsöt szállítottak Bulgária többi részébe.

A kivitel friss gyümölcsben főleg Ausztria és Németország felé irányult. A bolgár dió Németországban, Ausztriában és az Sz. H. Sz. királyságban talált piacra.

Szőlő- és bortermelés. Klíma, talaj és fekvés tekintetében Bulgária rendkívül alkalmas a szőlő termelésére. A szőlő nagyon jóminőségű, a belőle préselt bor azonban a borászati eszközök primitív volta és a rendszertelen kezelés miatt nem mondható jónak.

A fő szőlőtermő vidékek a Balkán-hegység déli lejtőjén vannak. Burgasz vidékén az évenként termelt szőlőt és bort 220 millió levára, Plovdiv környékén 500 millió levára és Stara Zagora környékén 160 millió levára becsülik.

Dohánytermelés. Bulgáriának a török fennhatóság alól való felszabadulása utáni első időkben a *dohánytermelés* csak az ország déli részére szorítkozott és a termesztett mennyiség oly csekély volt, hogy a belső szükséglet fedezésére is alig volt elégséges.

A dohánytermelés nagy és hirtelen fejlődése összeesik a háború kezdetével. A háború a központi hatalmakat megfosztotta attól a lehetőségtől, hogy dohányszükségletüket tengerentúlról fedezzék és így a közeli kelet dohánytermő vidékei iránt kezdtek érdeklődni. Bulgária és Törökország először Hollandia és Svájc közvetítésével, majd pedig később a Szerbiába való bevonulás után közvetlenül szállították a központi hatalmak részére a nyersdohányt.

A bolgár dohánytermelés a XX. század első évtizedében évenként 40—60 ezer mázsa között mozgott, 1914-ben már 135 ezer mázsára emelkedett és 1915-től kezdve a következő fejlődést mutatja:

É v	Bevetett terület hektárokbán	Termelés ezer méter-mázsában	Hektáron-kinti átlag-termés méter-mázsában
1915	21.698	156	7.2
1916	15.231	123	8.1
1917	24.287	148	5.9
1918	40.518	261	6.4
1919	31.815	219	6.8
1920	38.590	293	7.6
1921	23.436	162	6.9
1922	32.771	264	8.0
1923	70.204	440	7.1
1924	43.555	417	9.5

A dohánytermesztésre rendkívül serkentőleg hatott a dohány árának a gabonaárhoz viszonyított aránytalan emelkedése. Előmozdította a dohánytermelést továbbá az a körülmény is, hogy a háborút követő első években a termelést, valamint a termés értékesítését és forgalmát szabályozó különböző intézkedések a dohányra nem vonatkoztak. A szabad tőke ennek folytán érdeklődött a dohánytermelés és kereskedelem iránt.

1925-ben a dohány a kiviteli cikkek között 2.329 millió leva értékkel az első helyen szerepel és az összkivitel értékének 41%-át teszi. A dohánykivitel összesen 33,647.241 kg-ra rúgott.

Jelenleg kb. 180 ezren foglalkoznak Bulgáriában dohánytermeléssel, akik 1925-ben 45.920 hektáron termesztettek dohányt.

A bevetett terület 2.365 hektárral nagyobb, mint 1924-ben, mégis az 1925. évi terméseredményt nem becsülik többre 180—200 ezer mázsánál, ami a tavalyi termésnek csak 50%-át jelentené. A mennyiségileg rossz termés részben a tavaszi esőzéseknek tulajdonítható, amely a fiatal palántáknak ártott, részben pedig egy betegségnek, amelyet Bulgáriában „peste des pépinières”-nek neveznek és amely az egész fiatal palánták közül pusztított el nagyon sokat.

A hosszú, napos ős azonban rendkívül kedvezett a dohány beérésének és így minőség tekintetében az 1925. évi termés lényegesen felülmúlja az előző évit.

Rózsajaj. A rózsatermés 1925-ben nagyon kedvezőtlen volt. Ugyanis az 1925-iki tél rendkívül enyhe volt, úgyhogy a rózsabokrok korán kezdtek fejlődni; az április elején beállott hideg és a hó ennek következtében a bimbóknak nagyon ártott. Ezenkívül a megmaradt virágokat a lisztharmat támadta meg.

A rossz termés következményeként az árak hirtelen felszöktek. A csekély mennyiségen kívül a termés minőségileg is csalódást okozott, mert míg máskor 3.500—4.000 kg rózsaszükség 1 kg rózsajaj előállításához, addig 1925-ben 4.500—5.000 kg rózsából tudtak csak 1 kg olajat lepárolni, ami természetesen nagyon megdrágította az olajat.

1925-ben mindössze körülbelül 10 mázsa olajat állítottak elő. A rózsajajipar, amely eredetileg háziipar volt, lassankint egészen átalakul gyáriparrá. 1925-ben már a termelt mennyiségnek $\frac{2}{3}$ -át nagy üzemekben állították elő. Nagyobb üzemek tökéletesebb eszközöket tudnak alkalmazni, ennek következtében tisztább olajat állítanak elő, amelyet azután magasabb áron tudnak értékesíteni. A parasztok tehát kénytelenek rózsatermésüket a gyáraknak eladni, mielőtt azt maguk desztillálnák, mert a gyárilag előállított olajjal a fenti okoknál fogva, nem tudnak konkurrálni.

1925 folyamán 2.169 kg rózsajaját exportáltak, főleg Franciaországba, az Egyesült-Államokba, Németországba és Angliába, 88 millió leva értékben.

Kendert főleg Plevna környékén termelnek. A termést 1925-ben 600.000 kg-ra becsülik. Ezzel szemben az ország szükséglete körülbelül 1.000.000 kg. *Gyapotot* körülbelül 2.000 hektáron termeltek. Főtermelési hely Haskovo. *Lennel* körülbelül 250 hektár volt bevetve. A lent Burgasz környékén termelik elsősorban.

Selyemhernyótenyésztés. 1925-ben a selyemhernyó gubójának termését 650—680.000 kg-ra becsülik. A tenyésztett peték 1925-ben a bolgár szükségletet fedezik, sőt még 50.000 unciának kivitelét lehetővé is teszik. A selyemhernyótenyésztés és a gubók exportja főleg a Banque Agricole kezében van.

Tojás. Bulgáriának tojásexportja a háború előtt jelentős tényezője volt a bolgár gazdasági életnek. A háború alatt ez az élelmicikk is állami kezelésbe ment át, úgyhogy a kivitel állandóan csökkent, míg végre egészen megszűnt és 1918-, 1919- és 1920-ban egyáltalában nem volt tojás kivitel. Csak 1921 őszén kezdődött meg az újabb kivitel, amely azután évről évre emelkedett. Így 1921-ben kivittek 373 vagón tojást, 1922-ben 810, 1923-ban 560, 1924-ben 1.285, 1925-ben pedig körülbelül 1.600 vagónt.

A háború előtti kivitel évenként körülbelül 2,500 vagón volt. Jelenleg a kiviteli cikkek sorában a tojás a második helyen áll (1925-ben 738 millió leva értékben került exportra).

Bulgáriában a *baromfitenyésztés* meglehetősen kezdetleges fokon áll és nem eléggé céltudatos. A tenyésztésnek modern alapokon való berendezésével a tojástermelést a háromszorosra lehetne emelni. A tojásexport különböző nehézségekkel küzd: már a háború előtt is aránylag csekélyszámú vagón állott e célra rendelkezésre; ezeknek nagy része elpusztult a háború alatt és az utánpótlás még nagyon gyenge. A bevagonírozásnál így nagyon gyakran előfordul, hogy az állomásfőnökség több vagónt bocsát az exportőr rendelkezésére, amelyekből azután egy használhatót kiválaszthat magának. De még így is megtörténik, hogy az eső a kocsiba beesik, az árú rendeltetési helyére átvázva érkezik meg, aminek számtalan reklamáció és árleszállítás a következménye. — A tojásnak Ausztriába való szállítása az Sz. H.

Sz. államon keresztül 3—4 napig eltart, a rövidebb utat Magyarországon keresztül a kereskedők nem szívesen veszik igénybe.

A tojás kivitel fokozására szolgált a kiviteli vámnak leszállítása; a kiviteli vám jelenleg körülbelül 650 leva ládánként. A kivitel elsősorban Németország felé irányult. A háború előtt Belgiumba, Svájcba és Franciaországba is szállítottak tojást, Belgiumban azonban a háborút követő években a baromfitenyésztés annyira fejlődött, hogy az azelőtti tojásimport helyett Belgiumnak most már exportja is van, úgyhogy a bolgár tojásnak a német piacon a belga tojás komoly konkurrensé. Svájc saját szükségletére aránylag keveset vásárol. Franciaország nem vásárol bolgár tojást, mert a belföldi termelés fedezi saját szükségletét. Ausztriába csak kevésbé jóminőségű tojást szállítanak. Budapest a háború előtt a másodrendű tojás számára alkalmas piac volt, a háború alatt Magyarországra irányuló tojás kivitel nem volt, újabban azonban ismét kezdenek Budapesten bolgár tojás iránt érdeklődni.

Halászat. A bolgár kormány az 1925. év folyamán is kellő figyelmet fordított a halászat fejlesztésére. Elsősorban a Fekete-tengeri halászatot igyekszik fejleszteni, mert a Fekete-tenger halbősége aránylag olcsó élelmicikket nyújt a lakosság nagy részének.

A Várnában levő halászkiskolából 1925-ben kerültek ki először a tanfolyamot végzett fiatal halászok, akik egy halászszövetkezetet fognak alakítani. A kormány valamennyiüknek ad telket, amely elég nagy ahhoz, hogy rajta egy kis családi házat a szükséges melléképületekkel együtt felépíteni lehessen. A szövetkezetnek anyagi eszközök is állanak rendelkezésre. A kormány ugyanis kamatmentesen átengedte a szövetkezet céljaira azokat az összegeket, amelyek a halászati iskola halászatai alkalmából fogott halak eladásából befolytak. Ez az összeg kb. 900.000 leva.

A halászati iskola növendékei a foglalkozásuk közben elhunyt halászok gyermekeiből sorozódnak.

A bolgár tengeri és édesvízi halászat eredménye 1925-ben összesen 2,494.000 kg. 1924-hez viszonyítva a halászott mennyiség lényeges visszaesést mutat és kb. egy magasságban van az 1923. évi mennyiséggel.

Erdészet. A bolgár erdőállomány a nemzeti vagyonnak egy nagy részét alkotja. Bulgária erdei összesen 2,9 millió hektár területet fűdnek be, amelyből 30% az államé, 52% a községeké és 18% magánosoké. Az erdők kitermelése tökéhiány miatt nagyon kezdetleges fokon áll, a kitermelt fának elszállítása pedig az utak nagyon rossz állapota miatt a legnagyobb nehézségekbe ütközik.

Bányászat. Bulgáriának szénbányászata 9/10 részben az állam kezében van. Az államnak három szénbányája van: Pernik, Bobov-Dol és Maritza. Az állami szénbányákat az 1925. év folyamán autonóm kereskedelmi vállalatokká alakították át, úgyhogy azok az 1925/6. évi költségvetésben már nem szerepelnek.

Mind az állami, mind a magánbányák termelése évről évre nő; 1925-ben ugyan még volt némi szén-behozatal, Bulgária azonban évi szükségletét rövidesen saját bányáiból fogja fedezni, sőt esetleg még kivitelre is fog maradni megfelelő szénmennyiség.

Az utóbbi évek termelése már lényegesen felülmulta a háború előtt kitermelt mennyiséget. A kőszéntermelés emelkedéséről az alábbi táblázat tesz tanúságot (tonnában):

É v	Állami bányák	Magán- bányák	Összesen
	t e r m e l é s e		
1921	871.793	39.871	911.664
1922	940.950	80.377	1,021.327
1923	964.076	99.586	1,063.662
1924	1,085.935	128.905	1,214.840
1925	1,094.446	128.340	1,222.786

1925. év folyamán egyéb bányászati termékekben a következő mennyiségeket termelték ki:

Ólom, cink és ezüst vegyesen	27 tonna
Ólom	8.969 "
Réz	28.270 "
Réz és ólom vegyesen	120 "
Réz, ólom és cink vegyesen	11 "
Mángánérc	450 "

Ipar.

Bulgária kedvező feltételeket nyújt különböző iparágaknak fejlődésére, még pedig elsősorban azoknak, amelyek a mezőgazdasági termeléstől, a bányák és erdők kincseinek kiaknázásától függenek. Az alacsony vámok, amelyek még a török időkből érvényben voltak. Bulgária önálló állami életének első éveiben a belföldi ipar fejlesztésének nem kedveztek. A török vámoknak elsősorban pénzügyi jellegük volt. 1895-ig Bulgáriának 100 ipartelepe volt, amelyek főleg élelmiszerek, italok, textilneműek és bőrárúk készítésével foglalkoztak. 1896-ban hozták az első iparfejlesztési törvényt. 1906-ban pedig az új vámtarifa lépett érvénybe, amely iparvédelmi jelleggel bírt.

Az intézkedések hatását az ipartelepek számának fejlődése is igazolja. Volt ugyanis

1895-ben	100 ipartelep	4244 munkással
1904-ben	166 "	6149 "
1909-ben	261 "	10.746 "
1912-ben	381 "	12.827 "
1921-ben	1323 "	23.535 "

Ezenkívül volt még 167 dohánygyár és 25 grafikai műhely.

A leva devalvációja a gyáriparra ugyanazon következményekkel járt, amelyeket más országokban is tapasztaltunk; a forgó tőke lassan elfogyott, a gépek utánpótlása nehézségekkel járt, az üzemek intenzitása és a munkások teljesítménye csökkent stb.

Az 1909-ben hozott iparfejlesztési és védelmi törvény 1925 december 31-én lejárt és egyelőre csak 1926 április 30-ig hosszabított meg.

A tervezett új törvényjavaslat kedvezményt biztosít a telek megszerzésénél, vasúti díjszabásnál, állami adóknál, behozatali vámoknál stb.

Az idegen tőke, amelyre a tőkében szegény Bulgáriának nagy szüksége van, egyelőre még várat magára, pedig a bolgár ipar fellendülésében már a háború előtti időkben is nagy szerepet játszott. 1922-ben 79 ipari vállalatban volt érdekelve a külföldi tőke, 62,053.320 arany leva értékben, ami a bolgár iparvállalatokba fektetett egész tőke 37,2%-ának felel meg. A cukoripar majdnem kizárólag külföldi tőkével alapított. Nagy szerepet játszik a külföldi tőke a villamossági, dohány-, malom- és a kémiai iparban.

A főbb származási országok szerint az idegen tőke következőképen oszlik meg: Belgiumból származott 33,6%, Franciaországból 23,8, Csehországból 22,0, Olaszországból 5,2, Magyarországból, valamint Ausztriából 3,5—3,5%.

Az 1925. év folyamán alakult iparvállalatok kizárólag belföldi tőkéből létesültek.

Malomipar. A malomipar Bulgáriának legjelentősebb iparágai közé tartozik. Jelenleg Bulgáriában kb. 4000 malomvállalat van, amelyek közül a jelentősebbek exportra dolgoznak, míg a kisebbek a belső szükségletet látják el. A malmok 1925-ben 936 munkást alkalmaztak.

A lisztexport az utóbbi években a következőképen alakult:

1922-ben	19.500 tonna	110 millió leva
1923-ban	11.100 "	100 " "
1924-ben	12.000 "	199 " "
1925-ben	18.750 "	223 " " értékben.

A búzaliszten kívül korpát és tengeri lisztet is exportálnak. A kivitel Görögország, Egyiptom, Olaszország, Ausztria és Törökország felé irányul.

A világpiac kedvezőtlen helyzete 1925-ben a jó termés dacára megnehezítette a liszt kivitelt. Részben a beviteli országok magas vámjai, részben pedig a közvetlen hajóforgalom hiánya következtében a felvételre legkedvezőbb országokkal (Anglia, Hollandia és Finnország) a bolgár malomipar nem volt versenyképes.

Cukoripar. Bulgáriának cukoripara 1897-ben vette kezdetét, amikor Szófiában az első cukorgyárat alapították. 1912-ben alapítottak további 4 gyárat (Gorn-Orechovitzán, Ruszesukban, Filippopoliszban és Kayaliban); mind az 5 cukorgyár kizárólag külföldi tőkével alakult.

Minthogy Bulgáriában a cukorfogyasztás sokkal csekélyebb, mint más országokban (fejenként csak

5 kg), az 5 gyár termelése túlprodukcióna vezetett, úgyhogy 1925 elején kb. 25–30 millió kilogramm volt a cukorkészlet, amihez még a belföldinél olcsóbb importcukor is járult.

A cukorfelesleget külföldi piacon elhelyezni részben a nádcukor erős konkurrenciája, részben pedig a magas termelési költségek miatt alig lehetett.

A cukoripar tehát válságba került; a válság megoldásául az kínálkozott, hogy vagy csökkenteni kell a termelést vagy pedig megfelelő külföldi piacot kell találni. Minthogy utóbbi megoldási lehetőségre nem volt alkalom, 1925 folyamán egyáltalában nem termesztettek cukorrépát és ennek következtében 1925-ről 1926-ra cukorcampagne sem volt. A belföldi cukor további védelmére a cukorvámot is felemelték.

Söripar. Bulgáriában 16 sörgyár van, amelyek közül azonban három nem dolgozik. A söriparban majdnem kizárólag cseh tőke van érdekelve. 1925-ben 117.204 hektoliter sört gyártottak; ez az eredmény az előző évekhez képest nagy visszaesést jelent.

Szeszipar. A szeszipar Bulgáriában válságon megy keresztül. Piac hiányában a termelés minimumra redukálódott. A cukorgyártás kifejlődése óta a szeszgyárak inkább gyártanak melasse-ból szeszt, mint tengeriből.

Bulgáriában hat nagyobb szeszgyár van üzemben. Ezek a gyárak 1912-ig évenként 4–5 millió liter szeszt gyártottak. 1914-ben ez a mennyiség 7 millió literre emelkedett. A háború alatt és az utána következő években a szesztermelés lényegesen csökkent és 1924-ben csak 1.7 millió liter volt.

Az 1925. évben desztillált szesz mennyiség megfelel az előző évinek. A bolgár szeszipar kivitele főleg Törökország és Görögország felé irányul.

Olajipar. Az olajipar Bulgáriának újabb keletű iparágai közé tartozik és különösen a háború után kezdett fejlődni; az országnak 19 ilyen vállalata van, amelyek 1925-ben 290 munkást foglalkoztattak.

A termeléshez szükséges nyersanyagok 82%-át a belföldi piacon fedezték, míg 18%-ot külföldről importáltak. A múlt év folyamán főleg a következő termékek állítottak elő: napraforgóolaj, szézámolaj, egyéb olajok és olajpogácsák, amelyeknek egész mennyisége megközelíti a 3000 tonnát.

Dohányipar. Bulgáriában a dohányiparnak két ága van: az egyik a dohányleveleknek exportcélra való kikészítésével, válogatásával és csomagolásával, a másik pedig a dohánylevelek vágásával, továbbá dohányneműek (szivar, szivarka stb.) gyártásával foglalkozik. A dohánynak exportcélra való elkészítésével foglalkozó ipar teljesen függ a termésmennyiségtől. A dohányexportnak a háború alatt és az azt követő években való hirtelen fellendülése ezt az iparágat is nagyon fejlesztette, úgyhogy 1922-ben már 120 ilyen gyár volt (17.255 munkással).

A dohányipar másik ágával foglalkozó tulajdonképeni dohánygyárak száma 1924-ben 54 volt (3200 munkással).

Textilipar. A textilipar Bulgáriának legrégebbi iparágai közé tartozik. Eleinte mint háziipar jelentkezett az egyes falvakban és termékei a helyi szükséglet fedezésére szolgáltak. A török kormány, felismerve a bolgár szövetek magas értékét, a hadsereg felruházására kezdte használni e termékeket és a hadsereg teljes szükségletének fedezésére Slivenben gyárat létesített. Ez a sliveni és azonkívül a Gabrovóban létesült gyár látta el a világháborúig az egyszerűbb bolgár lakosságnak majdnem teljes ruha-szükségletét.

A világháború alatt a hadsereg szükségletének fedezésén kívül a textilgyárosok a gyáraikat a polgári lakosság számára való finomabb szövetek előállítására is berendezték. Ezeknek a berendezéseknek különösen a háborút követő első években vették hasznát, amikor a lakosság ruha- és szövetkészlete teljesen kifogyott és a textiliparnak nagy konjunktúrája volt. 1924-ben Bulgáriának már 33 nagy textilvállalata volt, nem számítva számos kisebbet, finom textilárúknak azonban az ország még nem tudja saját szükségletét fedezni.

Cementipar. A cementipar terén a legnagyobb vállalat a „Granitoide”, amely teljesen modern eszközökkel dolgozik. Termelése 1924 folyamán 55 ezer tonna volt; 1925-ben 70.000 tonnán felül termelt cementet. Van ezenkívül két kisebb gyár is, az egyik Plevnában, a másik Burgaszban, de ezeknek termelése együttesen sem halad meg 10–12 ezer tonnát. A belföldi termelés a szükségletet fedezi.

Bőripar. A háborús és a háborút követő évek szükséglete alkalmat adtak a bolgár bőriparnak a kifejlődésre. Különösen Gabrovo környékén alakultak cserzőműhelyek nagyobb számban. Egész Bulgáriában 24 ipari vállalat van, amely cserzéssel foglalkozik; ebből Gabrovóban van 7 vállalat, amely együttvéve 326 lóerővel dolgozik, míg a többi 17 összesen 509 lóerő felett rendelkezik. Gyártmányaik főleg a lábbeli készítéséhez szükséges talp- és felsőbőrök.

A cserzőanyagok közül a „Sumach” érdemel megemlítést, amelyben 1925-ben nagyon jó termés volt és amelyből nagyobb mennyiségeket exportáltak Ausztriába.

A gépgyártás Bulgáriában oly kezdetleges fokon áll, hogy majdnem az egész szükséglet behozatallal kell fedezni.

Hasonlóképpen kedvezőtlen a helyzet vasipari szempontokból; vas és vasárak tekintetében Bulgária kizárólag importra szorul.

Fa- és bútóipar. A bolgár fűrésztelepek száma kb. 42 (nem számítva azon kis műhelyeket, amelyeknek nincs számottevő mechanikai berendezésük) mindössze 626 munkással. Ez iparág fellendülése elsősorban a Balkán, Rhodope és a Sztrandzsa hegységeiben levő nagy erdőségek kitermelésétől függ, ami azonban idegen tőkének nagyobb méretű beözönlése előtt nem következhet be.

A bútóipar annyira ki van fejlődve, hogy a legfinomabb bútorneműtől eltekintve fedezi az ország szükségletét. Számos kis iparműhelyen kívül 53 nagyobb bútorgyár van az országban, amelyek 922 munkást alkalmaznak. A gyárak termékei a múlt évben 47 millió leva értéket képviseltek.

Kereskedelem és közlekedés.

Külkereskedelem. Bulgáriának külkereskedelmi forgalma a háború óta állandóan emelkedett.

A külforgalom 1922—1925. évi értékeit alábbi táblázat mutatja be:

É v	Behozatal	Kivitel	Behozatali többlet (-), ill. kiviteli többlet (+)
	e z e r l e v a		
1922	4,037.662	4,329.718	+ 292.056
1923	5,123.840	3,537.135	— 1,586.705
1924	5,557.311	4,902.226	— 655.085
1925	7,291.341	5,642.466	— 1,648.875

Minthogy a bolgár valuta az utolsó 4 évben nem mutatott nagy kilengéseket, a kereskedelmi forgalom értékalakulása a táblázatból átszámítás nélkül is eléggé áttekinthető.

Bulgária elsősorban mezőgazdasági állam lévén, külkereskedelmi mérlegének alakulására a termés eredménye nagy hatást gyakorol. Az 1923. évi jó termés után a kereskedelmi mérleg passzívuma lényeges javulást mutatott, míg az 1924. évi rossz termés az 1925. évi passzívumot a két év előtti magasságra emelte.

A *behozatal* fontosabb árucikkei 1925-ben a következők:

Á r u c i k k	A behozatal értéke	
	levában	az összbehozatal %-ában
Textilárúk és anyagok	2 726,919.214	37.3
Fémek és fémárúk	944,547.962	12.9
Gépek és eszközök	743,855.413	10.2
Gabonaneműek és liszt	451,796.441	6.2
Bőrök és bőröndösárúk	358,260.482	4.9
Fa és faárúk	285,102.216	3.9
Olajok és zsiradékok	248,041.769	3.4
Gyarmatárúk	241,496.260	3.3
Gyanták és ásványi olajok	192,820.074	2.6
Papír és papírárúk	173,777.858	2.4
Cserző- és festőkészítmények	153,286.091	2.1
Üveg-, agyag- és kőipari termék	133,397.662	1.8
Kémiai termékek	116,387.766	1.6
Vasúti kocsik, autók, járművek	109,235.621	1.5

Az 1925. évi *kivitel* fontosabb árucikkeit az alábbi összeállítás foglalja össze:

Á r u c i k k	A kivitel értéke	
	levában	az összérték %-ában
Dohánylevelek	2,329,022.621	41
Tojás	738,439.425	13
Tengeri	638,901.171	11
Búza	279,910.442	4.9
Búzaliszt	223,279.563	3.9
Selyemhernyógubó	208,960.497	3.7
Juhok, birkák, kosok	174,653.653	3.1
Marhák és tehenek	121,185.537	2.1
Árpa	105,442.505	1.9

Az 1924. évben *importált* cikkekhez viszonyítva legnagyobb fokú emelkedést a gabonaneműek behozatala mutatja, ami az 1924. évi rendkívül rossz termés következménye. Ezt követi a textilárúk, gépek és eszközök, gyarmatárúk, nyersbőrök és bőrárúk importjának emelkedése. Kisebb emelkedést mutatnak még: a fogyasztáshoz szükségelt állati termékek, cserzőanyagok, festékek, növényolajok, papír, kaucsukcikkek stb. Ezzel szemben a következő cikkek behozatala csökkent: gyümölcs, zöldségnagvak, tüzelőanyag, kő- és üvegipar termékei.

A legerősebb emelkedést a *kivitelben* a dohány mutatja. Ezt követi a tojás, amely a kivitelben a második helyre emelkedett. Az élő állatok, nyersbőrök és ércek kivitele szintén tetemesen emelkedett. Ezzel szemben csökkent a gabonaneműek, zöldségfélék és a tengeri kivitele.

A behozatal az egyes országokból 1925-ben a következőképpen alakult:

O r s z á g n e v e	A behozatal	
	levában	az összbehozatal %-ában
Németország	1.429,631.657	19.6
Olaszország	1.019,522.109	14.0
Anglia	958,564.367	13.1
Ausztria	701,780.995	9.6
Cseh Szlovákia	570,422.283	7.8
Franciaország	492,508.226	6.8
Románia	420,643.687	5.8
Belgium	251,975.783	3.5
Egyesült Államok	229,278.827	3.2
Törökország	198,832.909	2.7
Németalföld	193,020.712	2.6
Sz. H. Sz. királyság	181,663.661	2.5
Görögország	148,535.725	2.0
Magyarország	145,083.537	2.0
Svájc	77,793.671	1.1
Oroszország	31,579.973	0.4
Svédország	16,918.668	0.2
Egyéb	223,579.313	3.1
Összesen	7.291,341.103	100.0

Az 1925. évi kivitel az egyes rendeltetési országok közt a következőképen oszlott meg:

Ország neve	A kivitel	
	levában	az összkivitel %-ában
Németország	1.130,562.305	20·0
Olaszország	771,265.583	13·7
Görögország	743,929.991	13·2
Ausztria	460,781.046	8·2
Svájc	400,806.306	7·1
Cseh-Szlovákia	349,738.240	6·2
Franciaország	311,152.674	5·5
Németalföld	242,354.741	4·3
Belgium	240,273.366	4·3
Törökország	224,378.662	4·0
Lengyelország	192,066.044	3·4
Egyesült-Államok	90,660.149	1·6
Egyiptom	41,248.491	0·7
Anglia	28,450.623	0·5
Románia	24,085.011	0·4
Sz. H. Sz. királyság	9,857.217	0·2
Oroszország	2,483.342	0·0
Egyéb államok	379,372.217	6·7
Összesen	5.643,466.008	100·0

A kereskedelmi mérleg csak Görögországgal szemben aktív.

A Magyarországból Bulgáriába való behozatal értéke 145,083.537 levára rúg. Ha egy aranykoronát kereken 30— levával veszünk egyenértékűnek, akkor ennek az importnak értéke aranykoronában 4·8 millió, amely összeggel szemben a magyar hivatalos kimutatás a Magyarországból Bulgáriába való exportot 7·3 millió aranykoronára becsüli.

1924 hez viszonyítva a behozatal emelkedése szempontjából az egyes országokkal való viszonylatban első helyen Németország szerepel, amelyet sorrend szerint Anglia, Cseh-Szlovákia, az Egyesült-Államok, a Sz. H. Sz. királyság és Olaszország követnek.

A kivitel növekvése terén ismét Németország áll első helyen; utána Svájc majd Olaszország és Lengyelország következnek. Csökkent a kivitel Franciaországba, Törökországba, Ausztriába és Romániába.

A Magyarországból Bulgáriába exportált áruk közül megemlítendő a következők: fémek és fémárak (41,008.104 leva); gépek, szerszámok és készülékek (38,194.367 leva); gyarmatárak (22,351.436 leva); élő állatok (10,306.450 leva); gabona- és termékek (6,845.100 leva) stb.

Bulgária eddig (1921-től 1926-ig) a következő államokkal kötött kereskedelmi egyezményt: Dánia, Magyarország, Németország, Norvégia, Spanyolország, Hollandia, Ausztria, Svédország, Egyiptom, Svájc, Cseh-Szlovákia, Franciaország, Olaszország, Anglia.

A szerződések majdnem kivétel nélkül ugyanazon tartalommal bírnak, a legtöbb kedvezmény elvén alapulnak és bizonytalan időre kötöttek, háromhavi felmondással.

Tengeri kikötők forgalma. Bulgária két tengeri kikötőjének, Várnának és Burgasznak fejlődése a hozzájuk vezető vasúti vonalak kiegészítésével indult meg. 1903 óta észlelhető e kikötőkben számottevőbb forgalom, úgyhogy 1911-ben a burgaszi kikötőben már 4.310 hajó fordult meg 1,700.000 tonnatartalommal, míg Várnában 3.884 hajó fordult meg 2,105.000 tonna ürtartalommal.

A háborút követő években a forgalom tonnákban kifejezve az egyes kikötőkben a következő volt:

É v	Burgasz	Várna
	hajóforgalma tonnákban	
1921	121,000	101,000
1922	198,000	152,000
1923	148,000	158,000
1924	169,000	199,000
1925 I. félév	205,000	98,000

Háború előtt Ausztria-Magyarország kereskedelmi flottája bonyolította le túlnyomórészt a bolgár tengeri kikötők forgalmát. Az elsőbbség most olasz kézbe ment át, amelyet Anglia, majd harmadik helyen, de körülbelül ugyanazon tonnatartalommal Bulgária követ. Ezek után Hollandia, Franciaország és Görögország kereskedelmi tengerészete következnek.

Automobilok. Annak dacára, hogy a bolgár kormány az utak építésére és karbantartására gondot fordít, azoknak nagy része oly állapotban van, hogy gépkocsikkal való közlekedésre alkalmatlan, vagy legalább is a járműveket nagyon rontja, ami a gépkocsik használatát lényegesen megdrágítja. Ez az oka annak, hogy kevés automobil van egész Bulgáriában. A gépkocsialományt összesen 2200 kocsiira becsülik, amely számban azonban a motorkerékpárok kis száma nem foglaltatik benn. Az automobilbehozatal évről-évre emelkedik.

Pénzügy.

Az államháztartást az 1925. év folyamán a bevételek és kiadások egymással való kiegyenlítése jellemzi. A Czankoff kormánynak törekvései, hogy az államháztartása egyensúlyát ismét helyreállítsák, már az 1924/1925. költségvetési év végével meghozták gyümölcsüket, amennyiben az 1925 március hó 31-én lezárt költségvetési év a 6 és fél milliárdos költségvetésnél 200 millió levánál valamivel magasabb felesleggel zárult.

Az április hó 1-én kezdődő költségvetési év első 9 hónapjában az állami bevételek 5 milliárd levát meghaladtak.

1925 folyamán az állam bevételei a jövedelmi források szerint a következőképen oszlottak meg:

Egyenes adók	459.3	millió	leva
Közzetett adók	2.946.4	"	"
Illetékek	648.0	"	"
Bírságok és elkobzások	72.1	"	"
Áll. vasutak, kikötők, posta, táv- írda és távbeszélő hozadéka	1.221.2	"	"
Állami birtokok és javak hoza- déka	313.5	"	"
Községek és kerületek közokta- tásügyi járuléka	389.0	"	"
Különféle	699.9	"	"

Összesen 6.749.4 millió leva

A felsorolt jövedelmi forrásokból eredő bevétel egy része még az 1924/25. költségvetési év utolsó negyedében (1925 jan.—márc.) folyt be.

A bevételekkel szemben a kiadások a különböző tárcák szerint a következőképen irányoztattak elő:

Udvartartás	56.2	millió	leva
Államadósság	1.388.0	"	"
Legfőbb számvevőszék	23.0	"	"
Külügyi és Kultuszminisztérium:			
Minisztérium	84.9	"	"
Bolgár orthodox egyház . . .	37.9	"	"
Belügyminisztérium:			
Közigazgatás és rendőrség . .	291.3	"	"
Közegészségügy	176.2	"	"
Közügyminisztérium	680.2	"	"
Pénzügyminisztérium	229.7	"	"
Igazságügyminisztérium	142.5	"	"
Hadügyminisztérium	1.232.1	"	"
Kereskedelemügyi minisztérium .	143.3	"	"
Földművelésügyi minisztérium .	239.5	"	"
Közmunkaügyi minisztérium:			
Ütőgyek igazgatása	282.2	"	"
Kényszermunka	162.8	"	"
Vasúti-és postaügyi minisztérium:			
Vasúti igazgatóság	869.0	"	"
Postai igazgatóság	194.1	"	"
Légügyi igazgatóság	25.3	"	"
Békeszerződésből eredő terhek .	46.8	"	"
Ipari szakoktatás céljaira . . .	30.0	"	"
Közalkalmazottak illetményeinek feljavítása	330.0	"	"
Elbocsátott alkalmazottak segé- lyezése	40.0	"	"
Régi adósságok törlesztése . . .	70.0	"	"
Rendkívüli hitelek fedezésére .	100.0	"	"

Összesen 6.875.0 millió leva

Az 1925. év folyamán a havi bevétel összegei magasabbak voltak mint az 1924. év ugyanazon hónapjaiban. Ha tehát az 1925/1926.

költségvetési év utolsó negyedének bevételeit nem is becsüljük magasabbra, mint az előző költségvetési év utolsó negyedét, az előirányzatnak megfelelőleg a költségvetési év nem fog hiánnyal zárulni. A pótdadók a rendes adóknak körülbelül 105%-át teszik ki.

Bulgária 1925. év bevételeit hónapok és bevételi források szerint részletezve a túloldali táblázat mutatja be.

Vámügyek. A bolgár kormány vámpolitikáját az elmúlt év folyamán sem változtatta; a behozatali és kiviteli tilalmak, továbbá a kiviteli vámok rendszere továbbra is érvényben maradt.

Pénzügyintézetek. A bolgár pénzügyintézeteknek az 1925. év folyamán nehéz helyzetük volt. A pénztelenség krónikussá vált. Az 1924. évi rossz termés a pénzügyintézeteket is érintette, az 1925. év jó termése viszont nem érezte hatását oly mértékben, mint ahogy azt remélni lehetett volna.

Az 1925. évi jó termés arra készítette a kereskedőket, hogy nagy őszi üzletre készüljenek elő és ennek megfelelően nagy rendeléseket eszközöltek külföldön. A várt konjunktúra azonban nem következett be, mert bár gabonában és dohánytermékekben jó termés mutatkozott, a kivitel e két fő nyerstermékben némileg mögötte maradt a várakozásnak. A dohányt illetőleg Bulgáriával szemben versenytársaként lépett fel Törökország és Görögország; ami a gabonaneműeket illeti, ezeknél a világpiacon bekövetkezett áresés lassította meg az üzletet. Az év utolsó hónapjaiban a gyenge kivitel folytán különösen nehéz pénzügyi viszonyok keletkeztek be. Új bankalapítás 1925-ben nem fordult elő.

Minthogy az idegen pénzekkel és devizákkal való kereskedelem joga a törvény értelmében kizárólag a bolgár *Nemzeti Bank* monopóliuma, a bank devizakészletének az 1924 dec. 31-i 822 millió leváról 1925 dec. 31-én 478 millióra való tetemes csökkenése leghívebb képét mutatja nehéz gazdasági viszonyoknak.

A devizakészlet legalacsonyabb pontját 1925 október 14-én érte el, amikor már csak 315 millió levára rúgott. Azóta azonban emelkedett és így megállapítható hogy mindazon híreszteléseknek, amelyek a devizakészlet teljes kiapadásáról beszéltek, nem volt alapjuk. A devizakészlet emelkedése elsősorban a tengeri- és dohánykivitel fokozódásának köszönhető.

A bankjegyforgalom nem mutat nagy kilengést és az 1925. év eleji (jan 31-i) 4.458 millióról dec. 31-én 3.655 millióra szállott csak le. A postatakarék-pénztári betétek összege 1922 óta 96 millióról 116 millió levára emelkedett.

A *valutakereskedelem* 1925-ben is az állam monopóliumát képezte. A leva külföldi árfolyama, valamint a külföldi valuták szófiai jegyzése az egész év folyamán majdnem stabil képet mutat. Irányító árnak a dollárt veszik 138.10 árfolyamon.

Bulgária bevételei 1925 január 1-től december 31-ig.

H ó		A b e v é t e l m e g n e v e z é s e								A havi bevétel összege
		Egyenes adók	Közvetett adók	Illetékek	Bírságok és elkob- zások	Állami vasu- tak és kikö- tők és a pós- ta, távirda és telefon hozadéka	Állami birtokok és javak hozadéka	Községek és kerületek közoktatás- ügyi járu- léka	Külön- féle	
		l e v a								
1924/25 évi költségve- tési év utolsó negyede	Január	34,253.324	217,276.504	49,170.626	3,811.505	92,848.588	19,151.330	24,538.566	43,606.524	484,656.967
	Február	62,987.985	232,898.379	55,653.952	6,031.817	87,861.632	68,283.497	69,854.880	95,740.277	679,270.449
	Március ..	51,604.626	227,456.664	71,667.201	8,063.263	93,662.229	47,293.187	32,782.186	48,784.590	581,313.946
	Összesen	148,795.935	677,631.547	176,491.779	17,911.615	274,375.449	134,728.014	127,175.632	188,131.391	1,745,241.362
1925/26. évi költség- vetési év első kilenc hónapja	Április ..	14,152.741	195,655.154	49,829.078	3,749.641	108,279.601	21,922.371	—	36,591.867	430,180.453
	Május ..	36,956.943	264,431.161	48,488.267	4,862.288	83,912.655	20,356.640	72,401.571	70,165.266	601,574.786
	Június ..	52,275.464	255,074.295	51,380.393	7,211.506	105,898.966	27,440.552	13,000.000	66,031.937	578,313.113
	Július ..	37,265.642	255,388.468	50,956.752	4,643.293	101,369.362	13,162.151	—	55,546.305	518,329.973
	Augusztus	24,452.648	257,452.719	49,241.822	5,285.856	112,725.540	18,474.721	48,000.000	28,758.511	544,391.817
	Szeptemb.	33,117.781	299,470.314	58,459.863	6,928.938	118,154.585	20,091.794	—	47,175.996	583,399.271
	Október ..	46,340.764	294,218.284	57,038.718	6,929.082	128,568.475	21,993.854	7,850.000	99,078.420	662,017.597
	November	34,366.617	231,182.648	51,668.921	7,190.381	102,712.166	18,820.421	84,500.000	55,454.657	585,895.811
	December	31,557.895	215,912.906	54,474.279	7,294.332	85,208.248	16,517.504	36,052.105	53,031.265	500,048.534
	Összesen	310,486.495	2,268,783.949	471,538.093	54,095.312	946,829.598	178,780.008	261,803.676	511,734.224	5,004,151.355
1925 jan.—márc. ..	148,795.935	677,631.547	176,491.779	17,911.615	274,375.449	134,728.014	127,175.632	188,131.391	1,745,241.362	
" ápr.—dec. ..	310,486.495	2,268,783.949	471,538.093	54,095.312	946,829.598	178,780.008	261,803.676	511,734.224	5,004,151.355	
Összesen	459,282.430	2,946,415.496	648,029.872	72,006.927	1,221,205.047	313,508.022	388,979.308	699,865.615	6,749,392.717	

Észtország.

Estonie.

A tallinni m. kir. követség gazdasági jelentése az 1925. évről.

Az 1925. gazdasági év Észtországban nagyobb megrázkódtatás nélkül telt el. Mint az európai kontinens többi államai, Észtország is megérezte az általános gazdasági depresszió hatását, ami az országban főleg a tőke- és pénzhiányban nyilvánult. Az általánosan kedvezőtlen gazdasági feltételek mellett az ország természetesen nem tudott jelentékenyebb gazdasági evolúciót felmutatni, de ennek dacára örvendetes jelenség az, hogy a kereskedelmi mérleg 1925-ben legalább minimális összeggel aktív volt.

Észtország földje strukturájánál fogva mezőgazdasági állam; földrajzi fekvésénél fogva pedig a többi balti állammal együtt az orosz szovjetköztársaság és a többi európai állam között kapcsolt képez; az Oroszországból jövő és oda importált árúk egy részének tranzitókereskedelme Észtország területén bonyolódik le.

Östermelés.

Észtország lakosságának közel kétharmada földműveléssel foglalkozik. Főleg az ország délkeleti részén, ahol jó termőföld van, intenzív a mezőgazdaság; az ország északi részein a föld szikes és itt sok az erdő és mocsár; e vidékek lakossága a nagyobb városokba özönlik és ott ipari munkában keres alkalmaztatást.

A legfontosabb termények: burgonya, len és kender, téli rozs, árpa, zab és széna.

A bevetett terület és a terméseredmények 1925. évi adatai a következők:

T e r m é n y	Termőterület hektáro- kban	Termésmennyiség métermá- zsákban
Téli rozs	156.500	17,511.648
Téli búza	12.100	1,453.347
Árpa	117.100	11,688.922
Zab	145.400	13,506.290
Különféle gabonanemű .	60.600	6,663.790
Burgonya	65.600	57,243.872
Len és kender	45.400	2,748.431
Összesen	602.700	110,816.300

Az 1925. év terméseredménye nem felelt meg a várakozásnak, de azért jó közepesnek minősíthető.

Kivételre főleg len és kender (1.287 millió észt márka értékben), valamint burgonya (170 millió é. m.), kevesebb széna, rozs és zab került.

Ezeknek a terményeknek legnagyobb részét Finnországba exportálták, emellett Lettországra, Németországra, Angliára és Belgiumba is exportáltattak gazdaságtermények.

Az országban visszamaradt mennyiséget, valamint a lakosság élelmezésére nem elegendő mennyiségben termelt egyéb mező-

gazdasági cikkeket (főleg rozsot, búzát és lisztet, zabot, árpát) import útján kell kiegészíteni. A mezőgazdasági termények importja legnagyobb részét az Egyesült-Államokból és Oroszországból, kisebb mennyiségekben Lengyelországból, Lettországból, Dániából és Kanadából származott. Magyarország ebben a statisztikában nem szerepel.

Az egyes gazdaságok helyzete nem kielégítő. Állatállomány tekintetében nincs panaszra ok, de mezőgazdasági gépekben érezhető a nagy hiány. A földreform által birtokhoz jutott nincsteleneknek hosszúlejáratú hitelek bocsátott rendelkezésre az állam az így keletkezett új kisbirtokok instruálására, de az állami segítség a legtöbb esetben nem bizonyult elegendőnek.

A mezőgazdasági életben említésre méltóbb jelenségek nem fordultak elő, kivéve az úgynevezett „Badstüber“-törvény körül felmerült küzdelmeket. Badstüber alatt ugyanis azokat a vándor kézműveseket és egyéb munkásokat kell érteni, akik a kisebb-nagyobb földbirtokosoknál menedéket találtak és ott letelepedtek. Az állam azon gazdák földjéből, ahol a vándormunkások hosszabb ideig lakást találtak, 4—5 holdat ki akar hasítani ezek számára. Az erre vonatkozó törvényjavaslatot a parlament ugyan elfogadta, de erős mozgalom indult meg annak életbeléptetése ellen.

Az elmúlt gazdasági év folyamán megalakult a földreform útján elvett birtokok kárpótlásának mérvét és mikéntjét megállapító miniszterközi bizottság. A bizottság munkálatai alapján a kormány törvényjavaslatot nyújtott be a parlamentben, amely szerint a földművelésügyi minisztérium fogja felbecsülni az agrártörvény által kisajátított ingatlanok hozadék képességét. Ez a felértékelés szolgál a fizetendő kártalanítási összegek kiszámításának alapjául. A számítás alapját a régi orosz kormány által használt adórubel fogja alkotni. A földek újabb felmérésére nincs szükség, mert a régi területmértéket (az „Ader“-t, kb. 1 hektár) 150—300 adórubelre értékelve fogják mindenütt számbavenni. Kártalanításban nem részesülnek: a régi orosz kormány, a régi agrárbank, a lovagrend és a hazaárulók. A megállapított kártalanítási összegeket az állam 60 éven belül tartozik kifizetni; a kamatláb 5% lesz.

Az agrárreform 2,146.541 desjatinra¹⁾, vagyis 2,345.139 hektárra terjedt ki; a birtokhozadékat közel 4 millió adórubelre értékelték fel. Ehhez hozzászámítva a beépített terület értéke után 20%-ot, továbbá az említett 5% kamatot, összesen 93.5 millió adórubelt tesz ki az agrárreform által kisajátított földbirtokoknak a bizottság által megállapított értéke (1 adórubel = 20 észt márka). A volt kisbirtokosok tehát aranyalapon számítva régi vagyonuknak kb. 3%-át kapnák meg aranyvalutában.

¹⁾ 1 desjatin = 1,092.520 hektár.

A mezőgazdasági termelés mellett figyelmet érdemel az állattenyésztés. Észtországnak fejlett állattenyésztése van. Exportjának nagy részét az élőállatok, de főleg az állati termékek képezik. Külön ki kell emelni a tejtermékeknek az elmúlt gazdasági év folyamán nagyon fellendült ipari feldolgozását. Tulajdonképpen ezen tejtermékek (vaj, sajt stb.) feltűnően megnagyobbodott kivitele eredményezte a kereskedelmi mérleg aktivitását. Kivitelre került ugyanis 2.122 millió észt márka értékű vaj, 159 millió észt márkányi tojás, azonkívül nagyobb értékű szalonna, marha- és birkahús stb.

Magyarországból sem mezőgazdasági terményt, sem az állattenyésztéssel kapcsolatos egyéb terményt nem importáltak Észtországba.

Ipar.

Az 1923. krízisteljes, valamint a nem sokkal kedvezőbb 1924. év után az ezidőszerint még tökéletes és pénzszegény észt ipar kissé fellendült. Nagyobb megerősödést ugyan nem lehetett tapasztalni, de mindenesetre a kereskedelmi mérleg aktív lezárása, mely az élelmiszerárak exportja mellett másodsorban a megnövekedett textilkivitelnek köszönhető, arra enged következtetni, hogy az ipar egy része szerencsésen megúszta az előbbi évek kríziseit. Áll ez főleg a papír-, textil- és bőriparra, mely az elmúlt gazdasági év utolsó hónapjai óta többek között a Szovjet-unió rendelkezésére is dolgozik. Észtország legnagyobb ipara a textilipar, mindjárt utána következik a fémipar, majd a fa-, bőr-, papír-, nyomdaipar stb. Külön említést érdemel a turfa, mely iránt külföldi pénzesportok is érdeklődnek. Átmenetileg ugyan rövid időre a turfagyárak üzeme szünetelt, de újabban ismét erősebb mértékben foglalkoztatják üzemeiket.

Az ipari munkások száma összesen kb. 30.000, a gyári tisztviselőké 5000, tehát családostul számítva kb. 100.000 embernek ad kenyeret az észt ipar, ami a lakosság 9%-ának felel meg. Legtöbbet a textilipar (9.386 munkást), fémipar (4.557 munkást) és a faipar (3.906 munkást) foglalkoztat. A munkanélküliek száma 3.500—4.000 között váltakozik.

Nevezetesebb intézkedés az ipar fejlesztésére nem történt. Részben pénzügyi, részben azonban iparvédelmi szempontból az állam a külföldről behozott árúkra magas vám- és illetéktételeket szabott ki, ami által közvetett módon a hazai ipar erős támogatást nyer.

Kereskedelem és közlekedés.

Az 1923. év után, amely Észtország gazdasági életében a legkrízisteljesebb év volt, mindinkább javuló tendenciát mutatott a kereskedelmi mérleg. 1925-ben az importált árú mennyisége megnövekedett ugyan, de kivitelre is több árú került, mint az elmúlt esztendőben.

A jelentékenyebb észt áruk *kiviteli* mennyisége a következő:

Faanyagok	226.802 tonna
Papírok	36.152 "
Vaj	9.234 "
Kender és len	8.340 "
Textilanyag	4.088 "
Hal	550 "
Élőállat	10.794 darab.

A kivitelből 31% Németország felé irányult. Németország után Anglia (25%), Finnország, Lettország, Dánia, Oroszország, Belgium és Lengyelország stb. következnek.

Importszükségletét Észtország mint az eddigi években is, főleg Németországból fedezte; összimportmennyiségének 30%-a német áru. Második helyen áll Amerika 23.6%-kal, harmadik helyen Anglia 12.2%-kal. A fennmaradó kb. 35% legnagyobbbrészt a szomszéd országokra (Lettország, Oroszország, Finnország, Dánia és Lengyelország) esik. A legfontosabb importált árucikkek a következők:

Gabonanemű	1.947 millió észt márka
Rostosanyagok	1.692 " " "
Textilárúk	886 " " "

Magyarország 1,173.810 észt márka értékben importált árukat Észtországba, ú. m. műszereket 537.000 é. m., gépeket 534.000 é. m., textilárúkat 28.000 é. m., vegyszereket 26.000 é. m. és gabonaneműeket (mintafajokat) 21.000 é. m. értékben.

Észtország összesen 374.936 tonna 9.665 millió észt márka értékű árut *vitt ki*, míg *bevitele* 366.140 tonna 9.655 millió észt márka értékű áru. *Kereskedelmi mérlege* tehát 10 millió észt márka értékben *aktív* volt.

Földrajzi helyzeténél és fontosságánál fogva külön említést érdemel a szomszédos Szovjet-unióval való behozatal és kivitel, valamint a tranzitkereskedelem. Bár szerződéses viszonyban a két ország nem áll egymással, mégis elég élénk kereskedelmi forgalmuk van.

Az 1924. évben Oroszországba exportált 1.660 vagonnal szemben 1925-ben 2.214 vagon észt árut vett fel az orosz piac, ami 35%-os emelkedést jelent. Főleg nyomda-(rotációs)papírt (2.126 vagon), házi-eszközöket, halakat és textiltermékeket szállított Észtország Szovjetoroszországba.

Az átmenőkereskedelem az 1924. évhez képest erősen megcsappant. A Szovjet-unió ugyanis inkább tengeren, Leningrádon és Lettországon keresztül bonyolítja le forgalmát, minek következménye, hogy az 1924. évi 1.444 vagon kontingenssel szemben 1925-ben összesen csak 307 vagon áru ment Észtországon át

Oroszországba. A Szovjet-unióból pedig összesen 1.997 vagon jött be különböző árukkal az 1924. évi 8.879 vagonmennyiséggel szemben.

A kereskedelmi élet fellendülését, vagy inkább a kereskedelemnek szervezett alapokra való fektetését célozza az észt ipari és kereskedelmi kamarának az elmúlt évben történt megalakítása. Második fontos mozzanata volt még a kereskedelmi életnek az észt-orosz kereskedelmi kamarának a megszervezése, mely főleg az elmúlt gazdasági év végén jelentkező észt textil- és bőrárúkra irányuló nagyobb orosz érdeklődés szempontjából bír fontossággal, amennyiben ennek közvetítése folytán rendelt a Szovjet-unió kb. 9 millió aranyrubel értékű árut az észt papír, bőr- és textilgyáraknál. Az újonnan alakult észt-orosz kamara lesz arra hivatva, hogy az észt magánosok és az orosz állam közti kereskedelmi kapcsolatokat hathatósan fejlessze.

Észtország *hajóforgalma* az 1924. évhez képest kisebb emelkedést mutat. Az észt kikötőkbe befutott összesen 3326 hajó 745.898 nettó regiszter tonnával. A kifutott hajók száma 3329, 741.966 tonnával; a többlet 1924-hez viszonyítva 75.000 netto register tonnát tesz ki.

Pénzügy.

Az 1922. és 1923. kedvezőtlen gazdasági évek után még az 1924. év végén stabilizálódott az észt márka Strandmann akkori pénzügyminiszter erélyes pénzügyi politikája eredményeként. Azóta az észt márka kurzusa szilárd (1 dollár = 372—375 é. m.) s ez a stabil érték fennmaradt az egész elmúlt gazdasági évben is, anélkül, hogy az állam külföldi hitelt vett volna igénybe.

Már az 1924. év végén is a költségvetés csak csekély deficitel került egyensúlyba, az 1925. évi költségvetés pedig már bevételi többletet tud felmutatni, amely a következő:

Bevétel	7.749 millió é. m.
Kiadás	7.422 " " "
Bevételi többlet	327 " " "

Az állami költségvetésnek ilyen előnyös összeállítása csak azáltal vált lehetségessé, hogy a megkezdett eredményes pénzügyi politikát ebben az évben is szigorúan követték. Az állami tisztviselők számát tovább apasztották, a külföldi árúkra pedig magas vámot és egyéb illetéket vetettek ki, ami által érezhetően megnövekedett az állami pénztár készlete.

Ami Észtország *államadósságait* illeti, ezek túlnyomólag a szabadságharc idejéből származnak és kb. 7.680 millió észt márkára rúg összegük. Amerikával és Angliával már rendezve van az adósságügy külön megállapodás alapján; a többi állammal a rendezés folyamatban van. Észtországnak az „Eesti Pank”

az állami bankja. Egyéb, magánpénzügyintézetek: a dorpáti bank, a hitelbank, a városi bank stb.

Nevezetesebb eseménye az ország pénzügyi politikájának az a reform, amellyel stabil valutáját aranybázisra akarja fektetni. A pénzügyminisztérium már kidolgozott erre vonatkozólag egy törvényjavaslatot, melynek alapján 100 é. m. = 1 svéd koronával.

Észtország jelenleg abban a stádiumban van, amikor a papírmárka-rendszerrel (infláció) szakítva, aranyra átszámított stabil valutával bír s már csak a végleges, aranybázisos pénzegység hiányzik. A kereskedelmi, ipari, hitel stb. társaságok, szövetkezetek, vállalatok, jogi személyek, már 1926 január 1-től állandó értékű észt márkában kötelesek könyveiket vezetni s mérlegeiket elkészíteni.

A pénzügyminisztérium törvénytervezete szerint az „Eesti Pank“ lenne az új pénzt kibocsájtó bank.

A jelenleg forgalomban levő kb. 1·4 billió márka értékű államjegyeket az „Eesti Pank“ saját bankjegyeire váltja át.

A bankjegyek fedezete 25%-ban arany, ezüst és külföldi váltókból, továbbá kereskedelmi váltókból s egyéb könnyen realizálható értékből állana.

A tervezett egység a „Kroon“ (1 kroon = 100 é. m. = 1 svéd korona). Az arany- és ezüstpénz verését svéd mintára tervezik.

Ipari és kereskedelmi körökben örömmel tekintik azt a reformot, de jelenleg még bizonytalan, hogy mikor lesz törvény a javaslatból.

Az eddigi adókievetési és behajtási rendszer alapján a múlt gazdasági évben az állam 250 millió észt márka bevételre tett szert. Jelenleg tervbe van véve az egész adóügy reformja.

© IRODALMI SZEMLE ©

Könyvismertetések.

Chronique de livres.

Sonderhefte zu Wirtschaft und Statistik, 5. Jahrgang, Sonderheft 1. Zahlen zur Geldentwertung in Deutschland 1914 bis 1923. Bearbeitet im Statistischen Reichsamt 1925. A Németországban a Rentenmark 1923 november 20-án történt bevezetésével véget ért pénzelértéktelenedés egy sereg tanulságot hagyott hátra a gyakorlati élet és a tudomány számára. Erre való tekintettel hasznos feladatot végzett a német

birodalmi statisztikai hivatal, amidőn az elértéktelenedési folyamat egész menetét a Wirtschaft und Statistik e külön kiadványában könnyen áttekinthető számszerű kimutatásokban összefoglalta s közrebocsátotta. A füzet felöleli a kapcsolatos ár- és bérstatisztikai száanyagot is s igen használható forrásmunka azoknak, akik az elértéktelenedés problémájával és az azzal összefüggő kérdésekkel foglalkozni kívánnak.

A m. kir. közp. statisztikai hiv. könyvtárába érkezett munkák.

Ouvrages arrivés à la bibliothèque de l'Office central royal hongrois de statistique.

Nemzetközi vonatkozású művek. (*Publications d'intérêt international*). — *Les fluctuations des salaires dans différents pays de 1914 à 1925.* Bureau intern. du travail. Genève.

Ausztria. (Autriche.) — *Statistik der Ernte in der Republik Österreich, 1925.* Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft. Wien.

Die allgemeinen Volks-, Bürger- und Sonder-Schulen der Stadt Wien, 1925/6. Magistrats-Abteilung für Statistik, Wien. (Statistische Mitteilungen der Stadt Wien. 1926. Jg. 6. Sonderheft.)

Németbirodalom. (Allemagne.) — *Die Bewegung der Bevölkerung, 1922/1923 und die Ursachen der Sterbefälle, 1920/1923.* Statistisches Reichsamt. Berlin. (Statistik des Deutschen Reichs. 316.)

Das Reichsgesundheitsamt, 1876—1926. Festschrift herausgegeben vom Reichsgesundheitsamt aus Anlass seines fünfzigjährigen Bestehens. Berlin.

Statistisches Jahrbuch für den Freistaat Preussen. 22. Band. Preuss. Stat. Landesamt. 1926.

Die Geburten, Eheschliessungen, Sterbefälle und Ehescheidungen im Freistaat Preussen, 1924. Preuss. Stat. Landesamt. Berlin. (Preussische Statistik. 282.)

Bevölkerungsbewegung und Bevölkerungsbilanz in den einzelnen Gemeinden des Volksstaat Hessen, 1910/1925. Zentralstelle für die Landesstatistik. Darmstadt.

Das Volksbegehren und der Volksentscheid über die Enteignung der Fürstenvermögen, 1926. Stat. Landesamt. Hamburg. (Stat. Mitteilungen über den hamburgischen Staat. 19.)

Senatskommission für Landesstatistik und Zentralwahlkommission. (Statistisches Landesamt, Wahlamt und Einquartierungsamt.) *Jahresbericht, 1925.* Hamburg.

Folyóiratszemle.

Revues.

Archiv für Rassen u. Gesellschafts-Biologie (18. kötet 2. sz., München 1926, német.) — *Baumann R.*: Ugyanazonnemű szülötteknek egy családon belüli gyakorisága. — *v. Bonin G.*: Kina fajbiológiai viszonyai. — *Schmidt H.*: Kultúrnépek termékenységeinek összehasonlítása. — *Heermann H.*: Fajegészségügy és adótörvényhozás.

Bolletino dell' Istituto Statistico-Economico (1926. június, Trieszt, olasz). — *Livi L.*: Javaslatok az idegenforgalom újrendszerű nyilvántartására. — *Citter U.*: A jelenlegi földérték az annektált területeken. — *Sospisio E.*: Bauxit-probléma. — *Brunner A.*: Venezia Giulia tartomány iparosítása. — *Moscheni A.*: Trieszt kereskedelmi forgalmának statisztikája az 1925. évről.

Commerce Reports (1926. 24. sz., Washington, ang.). — Személyszállító vasúti kocsik nemzetközi forgalma. — Szovjet-Oroszország külkereskedelmi forgalma.

Commerce Reports (1926. 25. sz., Washington, ang.). — Kanada külforgalmának növekvése. — Bolivia, mint az Egyesült-Államok árúcikkeinek piaca. — A német kémiai ipar munkássága 1925-ben. — Mezőgazdasági gépek és eszközök Finnországban.

Commerce Reports (1926. 26. sz., Washington, ang.). — Franciaország 1926. évi végleges költségvetése. — Az amerikai motorkerékpárkivitel összehasonlítása az európaival. — Kanada fakivitele.

Földrajzi Közlemények (1926. 5–6. f. Budapest, magy.-német). — *Pécsi A.*: Népmozgalmi jelenségek. — *Mihalik L.*: A Tétényi-plató földrajza. — *Banner B.*: Aden. — *Sibelka A.*: A Connecticut völgye.

Közgazdasági Figyelő. (1926. 1. sz., Budapest, m.) — A vas- és gépipar 1925-ben. — A balasztbiztosítási IV. veszélyességi táblázat. — (1926. 2. sz.) — *Smolka J.*: Megvalósítható-e a hitelbiztosítás Magyarországon. (1926. 3. 12.). — *Smolka J.*: Megvalósítható-e a hitelbiztosítás Magyarországon. — Autóipar és autóforgalom. — A simulékony vámskála. (1926. 4. sz.) — *Hermann J.*: Az iparvállalatok kereskedelmi könyvelésének új irányai. — *Smolka J.*: A budapesti nagymalmok válsága. — Az exportkereskedelem finanszírozása. — (1926. 5. sz.) — *Fónagy A.*: Hitelbiztosítás az állam és kereskedelem szolgálatában. — *Feldmann M.*: Gazdasági világbéke. — *Hirschler Gy.*: A könyvelés új módja. — (1926. 6. sz.) — *Mihályfi D.*: A vas- és gépipari munkások életszínvonala. — A nagykereskedelmi árak hullámozása az 1925. év folyamán. — *Smolka J.*: A nemzetközi szénprobléma. — (1926. 7. sz.) — *Fischer E.*: A tavaszi vásár. — *Alapy V.*: Ipari munkások kereseti viszonyai 1925-

ben. — (1926. 8. sz.) *Schober J.*: A cseh-szlovák-magyar kereskedelmi szerződés. — *Alapy V.*: Ipari munkások kereseti viszonyai 1925-ben. — *Smolka J.*: Az árúelhelyezési verseny következményei. — Törökországi közszállítások. — (1926. 9. sz.) — *Alapy V.*: Ipari munkások kereseti viszonyai 1925-ben. — *Smolka J.*: A racionalizálási probléma. — (1926. 10. sz.) — *Smolka J.*: A koncentráció kérdése. — Az építkezés kérdése. — (1926. 11. sz.) — *Smolka J.*: Az exporthitelbiztosítás kérdése. — (1926. 12. sz.) Az építkezés kérdése. — A nemzetközi adósságok rendezésének kérdése. — A cseh-magyar vámkonfliktus. — Koncentrációs törekvések az európai vasiparban.

L'Est Européen (6. évf. 4–5. sz., Varsó 1926., fr.) — *Srocki B.*: Lengyelország a politikai felfordulás után. — *Katelbach J.*: A Népszövetség krízise. — *Warynski T.*: A közoktatásügy Lengyelországban. — *Wassan-Ghirey Djabagui*: Az európai hatalmak politikája a közeli keleten. — *Henry Ch.*: Finnország és a finn külpolitika. — *Dreszer Z.*: A katolicizmus térfoglalása és az orthodox egyház. — *Bihlman A.*: Mely utak nyíltak meg Lettország előtt? — *Pietkiewicz Z.*: Lengyelország jelenlegi gazdasági helyzete.

Revue internationale du travail (1926. június, Genf, fr.) — *Fischer J.*: A statisztikai összefüggések a munkanélküliség és az ármozgalom között. — *Biondi C.*: A törvényszéki orvosi gyakorlat a társadalombiztosításban és a társadalombiztosítás egységesítése. — A nyolcórás munkaidő bevezetésének következményei Svédországban.

Revue internationale du travail (1926. július, Genf, fr.) — *Lambert E., Pic. P. Garrand P.*: A francia munkatörvényhozás forrásai és értelmezése. — *Martin W. P.*: Hogyan orvosolható a túltermelés és a fogyasztáshiány? — *Walther L.*: Néhány foglalkozási pszicho-fiziológiai kísérlet. — Betegség- és rokkantbiztosítási reformtervezet Nagy-Britanniában.

The Economist (102 kötet 4.297. sz., London 1926., ang.) — A pénzpiac 1925-ben. — A tőke kibocsátások 1925-ben. — Az új angol nyugdíjtörvény. — (4.298. sz.) — Az angol vas- és acélipar helyzete 1913–1925. — A Népszövetség fennállásának hetedik évfordulója. — A külföldi valuták 1925-ben. — Az angol értéktőzsde 1925-ben. — (4.299. sz.) — Az ipari vállalatok nyereségei Angliában. — Az 1925. évi angol külkereskedelem. — A hajóépítések Nagy-Britanniában 1925-ben. — (4.300. sz.) — Az angol gyapotipar helyzete 1925-ben. — (4.301. sz.) — A délafrikai aranybányák kilátásai. — Anglia bankjainak üzleti eredményei 1920–1925. — (4.302. sz.) — Az angol bőrpar helyzete 1925-ben. — A londoni szállodatársaságok üzleti eredményei

1913—1925. (4.303. sz.) — A fasizmus teóriája. — A nyugat-kanadai „Wheat-Pool” szervezetek. — (Függelék.) — Jelentés az 1925. gazdasági évről. — (4.304. sz.) — A hajózás helyzete 1913—1925. — A dohányipari vállalatok üzleti eredményei 1922—1925-ben. — (4.305. sz.) — Az angol vasúttársaságok helyzete 1925-ben. — (4.306. sz.) — A bankok és a mezőgazdaság Nagybritanniában. — (4.307. sz.) — Az 1925—26. és 1926—27. évi angol költségvetések. — (4.308. sz.) — Az osztrák-magyar kereskedelmi szerződés. — A bőripari társaságok jövedelmei 1914—1925-ben. — (4.309. sz.) — A munkaidő nemzetközi egységesítése. — Oroszország gazdasági viszonyai. — (4.310. sz.) — Franciaország és a frank. — A puhafabehozatal Angliába 1923—1925. — (4.311. sz.) — Anglia népessége és a népesség foglalkozás szerinti megoszlása 1911-ben és 1921-ben. — Az angol motoripar fejlődése. — (4.312. sz.) — A londoni gázüzemek üzleti eredményei 1912—1925. — (4.313. sz.) — Az angol gyapotipar helyzete. — Danzig szabad kikötő gazdasági viszonyai. — (4.314. sz.) — Orosz valutaproblémák. — A londoni villamossági részvénytársaság üzleti eredményei 1913—1925. — (4.315. sz.) — Az általános sztrájk Angliában. — (4.317. sz.) — Az általános sztrájk munkaügyi oldala. — A svéd központi bank története. — (4.318. sz.) — Az egyiptomi választások. — A svéd központi bank története. — (Függelék.) — Jelentés az angol és a külföldi bankok helyzetéről. — (4.319. sz.) — A brit biztosítótársaságok 1925-ben. — Anglia keményfabehozatala 1924—1925. — (4.320. sz.) — A részvénytársasági törvény reformja. — Az indiai aranytermelés 1925-ben. — (4.321. sz.) — Európa jövője. — Az angol motor-

ipar üzleti eredményei 1922—1925. — Oroszország, mint a mezőgazdasági gépek piaca. — (4.322. sz.) — Franciaország állami adósságai. — (103. kötet, 4.323. sz.) — A frank javulása. — Az angol szén problémája. — (4.324. sz.) — A nyolcórás munkatörvény és a szénprobléma. — A francia valutareform. — Az angol tőzsde az elmúlt féleztendőben. — (Függelék.) — A biztosításügy 1925-ben. — (4.325. sz.) — A kínai kérdés. — Az angol-francia adóssági egyezmény. — A gyapotipar és kereskedelem 1913—1926. — Anglia 1926. évi I. félévi külforgalma. — A világhajóépítései 1926. I. felében. — A világ vízi ereje.

Vierteljahrshefte zur Statistik des Deutschen Reichs, (1926. 1. f., Berlin, német.). — A birodalmi statisztikai hivatal munkaköre 1926 elején, különös tekintettel az 1925. évi változásokra. — A szén-, vas- és kohóipar 1923. és 1924. évi termelése. — Az 1925. évi német terméseredmények. — A német tengeri halászat 1925-ben. — Borfogyasztás és boradóztatás a Németbirodalomban az 1924. pénzügyi évben. — Cukortermelés és adóztatás a vámterületen 1924—25-ben. — Árstatisztika. — Az egyetemi és egyéb főiskolai hallgatók statisztikája az 1924—25. téli félévben. — Német hajóépítések. — Az 1924. évi csődstatisztika. — (Függelék.) — A birodalmi örökösödési adó statisztikája 1924-ben.

Vierteljahrshefte zur Statistik des Deutschen Reichs, (1926. 2. f., Berlin, német.). — Szeszfőzés, szeszfogyasztás és megterhelés a német monopólium területén az 1924—25. üzemi évben. — Dohánystatisztika az 1924. pénzügyi évben. — A Vilmos császár-esatorna 1925. évi forgalma. — Az ipari, a kereskedelmi és az ideiglenes munkabírók 1925. évi munkássága.

Kisebb közlemények.

Petites Communications.

Románia petróleumtermelése. — *Production du pétrole de la Roumanie.* Az 1926. év első negyedéről közzétett adatok a román petróleumtermelés, finomítás és kivitel fellendüléséről adnak számot. Az 1925- és 1926. évek első negyedéveit összehasonlítva, a múlt évi 528.000 tonnával szemben az idén 698.000 tonna termeltetett, vagyis százalékarányban 32 2%-kal több. A finomítógyárak az 1926. év első negyedében 633.000 tonnát, vagyis mintegy 145.000 tonnával többet dolgoztak fel, mint a tavalyi első évnegyedben. Végül az exportált petróleum mennyiség 1926 első negyedében 224.000 tonna volt, ami az előző évi 143.000 tonna kivittel szembeállítva 81.000 tonna többkivitt, 56,6%- növekedést mutat.

A japán külkereskedelem. — *Commerce extérieur du Japon.* A japán külforgalom 1925-ben első ízben lépte át az 5 milliárd yent. A bevétel

adatai az utolsó három évben: 2.120, 2.598 és 2.735 millió yen, a kivitelé: 1.497, 1.872 és 2.378 millió yen. A külkereskedelem főiránya (43%) Ázsia, de jelentős az amerikai forgalom is (36%), mely csaknem kizárólag az Egyesült-Államokkal bonyolódik le. Európa Japán külforgalmában csak a harmadik helyet foglalja el (12%).

A zsidók száma és országok szerinti megoszlása. — *Nombre et répartition par pays des Juifs.* A zsidóság számának megállapítása s demográfiájukra vonatkozó adatok összeállítása nehézségekbe ütközik, elsősorban azért, mert Oroszországban, ahol a háború előtt a zsidóság mintegy fele élt, 1897 óta népszámlálást nem tartottak. *Lestschinsky* Jakab a földön élő összes zsidók számát — az 1925. évben — 148

¹⁾ L. M. Kantorowicz cikkét az *Archiv für Soc. Hyg. u. Demographie* 1926. 5. számában.

millióra becsüli, ami a világ népességének csaknem 1%-a. Geográfiai megoszlásuk 1897-ben és 1925-ben a következő volt:

	1897	1925
Európa	83.66	63.03 %
Amerika	9.53	29.32 „
Ázsia	4.00	4.47 „
Afrika	2.73	3.03 „
Ausztrália	0.08	0.15 „

A szóbanforgó 28 év alatt a zsidóság száma 4.5 millióval szaporodott. Feltűnő a zsidók számának nagy növekedése — fenti időszak alatt 75% — Amerikában. Az egyes országokat tekintve, 1897-ben a zsidók 50.43%-a élt Oroszországban, (1925-ben a mai orosz területen) csak 18.3%-a; e két százalék-szám országok szerint a következő:

	1897	1925
Egyesült-Államok	9.06	26.95
Lengyelország	—	19.20
Oroszország	50.43	18.30
Franciaország	0.75	11.10
Románia	2.51	5.86
Németország	5.61	4.11
Magyarország	8.00	3.30
Anglia és Írország	1.84	2.04
Ausztria	11.60	2.02

Az egyes országok összlakosságában a zsidóság a következő %-kal részesedik: Palesztina 11.1, Lengyelország 10.4, Litvánia 7.6, Ukrajna 6.9, Magyarország 5.9, Lettország 5, Románia 4.8, Ausztria 4.6%.

Hírek. — Nouvelles.

Tormay Bélának a központi statisztikai hivatal aligazgatójának kineveztetése a póstatakarékpénztár vezérigazgatójává.

M. Béla de Tormay, sous-directeur de l'Office centr. royal hongrois de statistique, nommé directeur général de la Caisse d'épargne postale.

Résumé. Le 27 juillet 1926, sous la proposition du Ministre du Commerce chargé de l'intérim du Ministère des Finances, S. A. S. le Régent de la Hongrie a nommé M. Béla de Tormay, conseiller ministériel et sous-directeur de l'Office central royal hongrois de statistique, directeur général de la Caisse d'épargne postale.

Né en 1881, M. Béla de Tormay entra en 1900 à l'Office central de statistique, dont il devint sous-directeur en juin 1925. Déployant, au cours du quart de siècle qu'il y passa, une éminente activité surtout sur le terrain de la statistique économique, il a rédigé, entre autres, une importante publication, éditée par l'Office de statistique et traitant le développement des établissements hongrois de crédit en 1897—1909, où il a écrit une précieuse introduction.

Officier de uhlands pendant la guerre, il a été plusieurs fois décoré pour sa conduite héroïque. Lors du couronnement du roi Charles IV, il fut fait chevalier de l'Eperon d'or.

Après la guerre, M. de Tormay fut chargé, à l'Office de statistique, de la direction de la section du commerce extérieur. On lui doit, pour une part considérable, le texte de la loi LII de 1921, réglant le relèvement des données statistiques du commerce extérieur, ainsi que l'instruction détaillée y relative et la réorganisation remarquable de cette branche statistique, faite en vertu de la loi mentionnée. C'est également lui qui rédigeait, satisfaisant

largement les besoins de la vie pratique, le Bulletin Mensuel Statistique publiant des données du commerce extérieur.

Parmi ses travaux, se sont distingués particulièrement, ces derniers temps, les articles et les études richement documentés, parus dans cette revue même, où il exposait à fond le mouvement du commerce extérieur de la Hongrie.

A kormányzó úr Ötömértósága 1926. évi július hó 27-én kelt intézkedésével a pénzügy-minisztérium ideiglenes vezetésével megbízott magyar királyi kereskedelemügyi miniszter előterjesztésére Tormay Béla miniszteri tanácsost, a magyar királyi központi statisztikai hivatal aligazgatóját a magyar királyi postatakarékpénztár vezérigazgatójává nevezte ki.

Tormay Béla 1881-ben született s 1900-ban lépett a központi statisztikai hivatalba, melynek aligazgatójává 1925 június havában nevezetett ki. A hivatalos statisztika szolgálatában töltött negyedévszázados munkássága alatt különösen a gazdasági statisztika terén fejtett ki kiválóan eredményes működést. A hivatalnak a magyar hitelintézetek 1897—1909. évi fejlődését ismertető terjedelmes kiadványát ő szerkesztette s ugyancsak ő írta e kötet értékes bevezető tanulmányát.

A háborút mint dzsidás tiszt küzdötte végig s a hősiességéért számos kitüntetésben részesült. IV. Károly király koronázásakor arany sarkantyús vitézzé avatta.

A háború után a statisztikai hivatal külkereskedelmi osztályának élére került. A külkereskedelmi statisztikai adatgyűjtést szabályozó 1921. évi LII. t.-c., annak részletes végrehajtási utasítása, ezek kapcsán a statisztikai ágazatnak magas színvonalú reorganizálása, valamint a külkereskedelmi adatokat közlő Statisztikai Havi Közleményeknek a gyakorlati élet követelményeit messzemenően kielégítő szerkesztése jelentékeny részben Tormay Béla érdeme.

Termékeny irodalmi tevékenységének eredményei közül újabban különösen kiváltak az ország külkereskedelmi forgalmát ismertető és Szemlénkben is megjelent mélyreható és sokoldalú cikkei és hosszabb tanulmányai.

Corrado Gini dr, az újonnan alakított olasz Központi Statisztikai Intézet elnöke.

M. le Dr Corrado Gini, président de l'Institut Central de Statistique récemment créé en Italie.

En vertu d'une loi promulguée en juillet dernier, le service statistique d'Italie a été mis sur une base tout à fait nouvelle. Au lieu de l'ancienne „Direzione generale della statistica“ qui faisait partie du Ministère de l'Economie Nationale, a été créé un Institut Central de Statistique (Istituto centrale di statistica), qui est placé sous l'autorité directe et exclusive du Chef du Gouvernement. Cet Institut a la plus grande autonomie scientifique et administrative. Sa création ne signifie pas une plus grande centralisation des relevements statistiques; elle n'a pour but que de mettre en harmonie le plus possible, de coordonner et de placer sous un contrôle central d'experts, les statistiques faites par les autres Administrations publiques et par les Organisations reconnues par l'Etat.

L'activité de l'Institut est dirigée par un Conseil (Consiglio superiore di statistica), dont les membres, au nombre de 11, appartiennent à l'Administration, aux corps scientifiques et aux milieux économiques.

La place du Président du Conseil et de l'Institut a été confiée à M. Corrado Gini.

Professeur de la statistique à l'Université de Padoue, M. Corrado Gini est un des plus éminents représentants de la science statistique d'Italie. Par la réforme de l'enseignement de la statistique à l'Université de Padoue, il a fourni naguère une nouvelle preuve de son haut talent d'organisateur. (Voyez le numéro 2, année 1926, page 118 de la Revue). Il est fondateur et directeur de la Revue Internationale de Statistique Metron, laquelle est un des organes les plus importants du monde scientifique international. De ses œuvres les plus considérables, citons :

Il sesso dal punto di vista statistico. Palermo 1908.

I fattori demografici dell'evoluzione delle nazioni. Torino 1912.

L'ammontare e la composizione della ricchezza delle nazioni. Torino 1914.

Problemi sociologici della guerra. Bologna 1924.

Membre de l'Institut International de Statistique depuis 1923, M. C. Gini fait partie de plusieurs Sociétés scientifiques étrangères. En 1924 il a été élu membre honoraire de la Société Hongroise de Statistique.

Olaszországban egy f. évi július hóban hozott törvénnyel teljesen új alapokra helyezték a hivatalos statisztikai szolgálatot. A nemzetgazdasági minisztérium kebelében működő „Direzione generale della statistica“ helyébe közvetlen a kormányfő alá rendelt Központi Statisztikai Intézet (Istituto centrale di statistica) létesült. Ez intézet széleskörű adminisztratív és tudományos önkormányzattal rendelkezik. Az intézet felállítása nem jelenti a statisztikai adatgyűjtések nagyobbfokú központosítását, hanem csupán a különböző közigazgatási és helyhatósági szerveknél működő hivatalos statisztikai munkák legmesszebbmenő összehangolását, koordinálását és központi szakfelügyelet alá helyezését.

Az intézet működését az állami kormányzat, a tudományos élet és a gazdasági érdekképviselők tagjaiból alakított 11 tagú tanács (Consiglio superiore di statistica) irányítja.

Az Intézetnek s egyúttal a Tanácsnak első elnöke Corrado Gini, a padovai egyetem tanára lett.

Corrado Gini egyik legkiválóbb képviselője a fejlett olasz statisztikai tudománynak. 1913 óta az ősi padovai egyetemen a statisztikai tanszéket tölti be. Kiváló szervező képességének csak nemrégiben a padovai egyetem statisztikai oktatásának megreformálása (l. Szemle 1926. 2. sz. 118. old.) által is tanújelét adta. A nemzetközi tudományos világ egyik legtekintélyesebb statisztikai szaklapjának, a „Revue Internationale de Statistique Metron“-nek megindítója és szerkesztője. Nagyobb művei közül kiemelkednek:

Il sesso dal punto di vista statistico. Palermo 1908.

I fattori demografici dell'evoluzione delle nazioni. Torino 1912.

L'ammontare e la composizione della ricchezza delle nazioni. Torino 1914.

Problemi sociologici della guerra. Bologna 1924.

Corrado Gini 1923 óta tagja a Nemzetközi Statisztikai Intézetnek s számos külföldi tudós társaságának. A Magyar Statisztikai Társaság 1924-ben választotta meg tiszteletbeli tagjává.

M. F. Y. Edgeworth. †. (1845—1926). Le 13 février 1926 est mort à l'âge de 81 ans, M. F. Y. Edgeworth, membre du All Souls Collège d'Oxford, un des plus éminents représentants de l'économie politique théorique, qui s'était retiré il y a quelques années seulement de la chaire où il enseigna pendant de longues années. Après avoir fait son droit, M. Edgeworth devint avocat, s'attirant bientôt l'attention du monde scientifique par ses conférences de logique et d'économie politique, faites au King's Collège de Londres. Professeur d'économie politique à l'Université d'Oxford en 1891, il y enseigna plus de trente ans et prit sa retraite en 1922. Remplissant plusieurs positions importantes, il fut secrétaire de la Soc. Anglaise d'Economie Politique; de 1890 à 1908, un des éditeurs de l'Economic Journal; entre 1912 et 1914, président de la Société Royale de Statistique. Membre de l'Institut International de Statistique en 1889, il prit part en 1905 au congrès statistique de Londres et en 1909, à celui de Paris. Son oeuvre maîtresse, intitulée „Mathematical Psychics“ et parue en 1881, a pour objet le rôle que jouent les mathématiques dans les sciences sociales. Peu avant sa mort furent rééditées, en trois volumes, ses études parues en 1891—1921. Il s'occupait en outre de questions de l'enseignement statistique, de nombres-indices et de problèmes financiers nés de la guerre. Les articles relatifs au calcul des probabilités qu'il écrivit dans l'Encyclopaedia Britannica, éveillèrent vivement l'attention des milieux scientifiques.

Philippe Falkenburg. †. Le 9 août 1926 mourut à Luzerne M. le Dr Philippe Falkenburg, secrétaire de la ville d'Amsterdam. Il fut longtemps directeur de l'Office Municipal de Statistique d'Amsterdam, déployant une activité statistique extrêmement intense et très précieuse, et ayant d'éminents mérites pour le développement de cet institut renommé. M. Falkenburg s'occupa à fond de plusieurs questions statistiques (nombres-indices, mortalité infantile, fécondité, etc.). Membre depuis 1909 de l'Institut International de Statistique, il a pris part à plusieurs congrès internationaux, et dernièrement, au congrès de Bruxelles tenu en 1923; seule une longue et grave maladie l'a empêché d'assister, l'année dernière, à la session de Rome. Il était membre de la Commission centrale statistique des Pays-Bas et de la Société Allemande de Statistique. En la personne de M. Falkenburg, la Société Hongroise de Statistique a perdu un de ses éminents membres honoraires; il y fut élu en 1924.

Sir T. A. Coghlan. †. En août 1926 mourut Sir T. A. Coghlan, qui fut de 1886 à 1905, à la tête du service statistique de la Nouvelle Galles du Sud, y développant une excellente activité. Sir T. A. Coghlan qui eut depuis un important rôle pour l'administration de l'Australie, était membre du Conseil de la Société Royale de Statistique. Membre de l'Institut International de Statistique depuis 1907, il prit part à plusieurs congrès statistiques; c'est à la session de 1923, à Bruxelles, qu'il assista la dernière fois.

Edgeworth F. Y. † (1845—1926). Az elméleti közgazdaságtudomány egyik legjelesebb angol képviselője Edgeworth Y. F., az oxfordi All Souls College tagja hosszú tanári működés és csak néhány évi visszavonultság után 1926 február 13-án 81 éves korban elhunyt. Edgeworth széleskörű tanulmányai befejeztével ügyvédi pályára lépett. A tudományos világ figyelmét a londoni Kings College-ben tartott logikai és közgazdaságtani előadásaival vonta magára. 1891-ben lett az oxfordi egyetem közgazdaság-professzora és három évtizeddel később, 1922-ben vált meg az állásától. Több fontos közéleti pozíciót töltött be; titkára volt az angol közgazdasági társaságnak, 1890-től 1908-ig egyik kiadója az „Economic Journal“-nak, 1912—1914 közt pedig az angol királyi statisztikai társaságnak elnöki tisztségét töltötte be. Edgeworth 1889-ben választott a Nemzetközi Statisztikai Intézet tagjai sorába; résztvett az Intézet 1905. évi londoni és 1909. évi párizsi kongresszusán. Legkiválóbb irodalmi műve „Mathematical Psychics“ címen 1881-ben jelent meg; e munkája a matematikának a társadalomtudományokban való szerepével foglalkozik. Edgeworth 1891—1921. években megjelent értekezései három kötetben összefoglalva közvetlenül halála előtt ismét közrebocsátattak. Számos közgazdasági értekezésén kívül foglalkozott a statisztikai oktatás, az indexszámok kérdésével, valamint háborús pénzügyi problémákkal is. Ezenkívül az „Encyclopaedia Britannica“-ban jelentek meg Edgeworthnak, aki egy szersmind a mennyiségtannak is tudós művelője volt, a valószínűségszámításról szóló s tudományos körökben nagy figyelmet keltő dolgozatai.

Falkenburg Fülöp †. — 1926 augusztus 9-én halt meg Luzernben Amsterdam város titkára, Falkenburg Fülöp dr. Falkenburg, mint az amsterdami városi statisztikai hivatal igazgatója, hosszú időn át rendkívül tevékeny és igen értékes statisztikai munkásságot fejtett ki s kiváló érdemei vannak e nagyhirű intézet fejlesztése körül. A statisztika számos kérdésével (indexszámok, csecsemőhalálozás, termékenység stb.) behatóan foglalkozott. A Nemzetközi Statisztikai Intézetnek 1909 óta volt tagja; számos nemzetközi kongresszuson, legutoljára az 1923. évi brüsszeli kongresszuson vett részt és a múlt évi római ülésszaktól is csak súlyos, hosszadalmas betegsége miatt maradt távol. Tagja volt a németalföldi központi statisztikai bizottságnak és a Német Statisztikai Társaságnak is. Halálával a Magyar Statisztikai Társaság 1924-ben megválasztott tiszteletbeli tagját gyászolja.

Sir Coghlan T. A. †. — 1926 augusztusában elhunyt Sir Coghlan T. A., aki 1886—1905-ig Új-déli-Wales statisztikai szolgálatának élén állott és kiváló munkásságot fejtett ki, később pedig Ausztrália közgazdászában töltött be fontos szerepkört. Igazgatósági tagja volt az angol királyi statisztikai társaságnak, 1907 óta pedig tagja a Nemzetközi Statisztikai Intézetnek is, melynek több kongresszusán résztvett és legutoljára 1923-ban tartott brüsszeli ülésén szerepelt.

Magyarország gazdasági jelzőtáblája. — *Tableau économique de la Hongrie.*

Megnevezés <i>Désignation</i>	Egység <i>Unité</i>	Háború előtti adatok <i>Données d'avant- guerre¹⁾</i>	1925	1 9 2 6		
				május <i>mai</i>	június <i>juin</i>	július <i>juillet</i>
1. Népmozgalom. — Mouvement de la population.		1909—1912. évi átlag <i>moyenne de 1909—1912.</i>				
Házasságkötés — <i>Mariages</i>	száma <i>nombre</i>	68.000	72.986	8.392	4.140	—
1000 lélekre — <i>Pour 1000 âmes</i>	"	9.1	8.8	11.8	6.0	—
Élve született — <i>Nés-vivants</i>	"	263.000	230.061	19.234	17.142	—
1000 lélekre — <i>Pour 1000 âmes</i>	"	35.2	27.7	27.0	25.0	—
Halálozás — <i>Décès</i>	"	174.000	140.351	12.177	10.904	—
1000 lélekre — <i>Pour 1000 âmes</i>	"	23.3	16.9	17.1	15.9	—
Egy éven aluli elhalt — <i>Décédés au-dessous d'un an</i>	"	55.000	38.534	2.848	2.812	—
100 élveszülettre — <i>Pour 100 nés-vivants</i>	"	20.9	16.7	14.8	16.4	—
Gümőkórban elhalt — <i>Décès causés par la tuberculose</i>	"	27.000	19.977	2.200	1.748	—
1000 lélekre — <i>Pour 1000 âmes</i>	"	3.5	2.4	3.1	2.6	—
Szaporodás — <i>Accroissement</i>	"	89.000	89.710	7.057	6.238	—
1000 lélekre — <i>Pour 1000 âmes</i>	"	11.9	10.8	9.9	9.1	—
Kivándorolt — <i>Émigrés</i>	"	—	2.986	285	210	—
Visszavándorolt — <i>Rémigrés</i>	"	—	450	37	62	—
2. Munkapiac. — Marché du travail.						
Munkaközvetítés: — Placement: ⁵⁾						
Hatósági munkaközvetítők — <i>Offices publics de placement: ⁵⁾</i>						
Munkahelyek — <i>Offres d'emploi</i>	száma <i>nombre</i>	—	54.467	6.381	5.802	6.964
Munkakeresők — <i>Demandes d'emploi</i>	"	—	98.340	13.131	12.273	12.802
100 munkahelyre esett munkakereső — <i>Proportion des demandes d'emploi pour 100 offres d'emploi</i>	"	—	181	206	212	184
Munkaközvetítés — <i>Placements</i>	"	—	39.451	3.711	3.396	4.196
100 munkahelyre esett közvetítés — <i>Proportion des placements pour 100 offres d'emploi</i>	"	—	72	58.2	58.5	60.3
Munkanélküliek: — Chômeurs: ²⁾						
Keresztényszocialista szakszervezetek — <i>Syndicats socialistes-chrétiens</i>	"	—	⁴⁾ 1.267	1.410	1.490	1.498
Szociáldemokrata szakszervezetek — <i>Syndicats socialistes-démocrates</i>	"	—	⁴⁾ 31.241	27.598	25.558	24.041
Együtt — <i>Ensemble</i>	"	—	⁴⁾ 32.508	29.008	27.048	25.539
Munkabérek — Salaires: ³⁾	órabér kor. <i>salaires à l'heure en cour.</i>					
Bádgos — <i>Ferblantiers</i>	"	—	9.320	9.750	10.289	9.149
Asztalos — <i>Menuisiers</i>	"	—	8.180	7.680	7.646	7.522
Szabó — <i>Tailleurs</i>	"	—	9.587	8.155	8.564	7.755
Kőműves — <i>Maçons</i>	"	—	9.936	9.404	8.341	8.841
Napszámos — <i>Journaliers</i>	"	—	6.366	7.667	6.217	5.883
Gyári munkásnő — <i>Ouvrières de fabr.</i>	"	—	3.877	—	4.144	3.854
Napszámosnő — <i>Journalières</i>	"	—	5.514	5.193	5.997	4.563
3. Termelés. — Production.		1911/13. évi átl. <i>moyenne de 1911—1913</i>				
Búza — <i>Froment</i>	q	22,206.183	19,506.881	—	—	18,766.338
Rozs — <i>Seigle</i>	"	8,248.424	8,261.662	—	—	7,718.056
Árpa — <i>Orge</i>	"	7,869.244	5,536.820	—	—	4,899.270
Zab — <i>Avoine</i>	"	4,449.918	3,705.931	—	—	3,678.189
Tengeri — <i>Maïs</i>	"	15,024.289	22,345.481	—	—	21,709.879

¹⁾ Az adatok Magyarország mai területére vonatkoznak. — *Ces données se rapportent au territoire actuel de la Hongrie.* —
²⁾ A hó végén. — *Fin du mois.* — ³⁾ A munka-közvetítés alkalmával felajánlott munkabérek mérlegelt átlaga. Csak budapesti adatok. —
Moyenne pondérée des salaires offerts par les bureaux de placement de Budapest. ⁴⁾ Átlag. — *Moyenne.* — ⁵⁾ Heiyesbített végleges
1925. évi adatok. — *Données de 1925 définitives et rectifiées.*

(folytatás — suite)

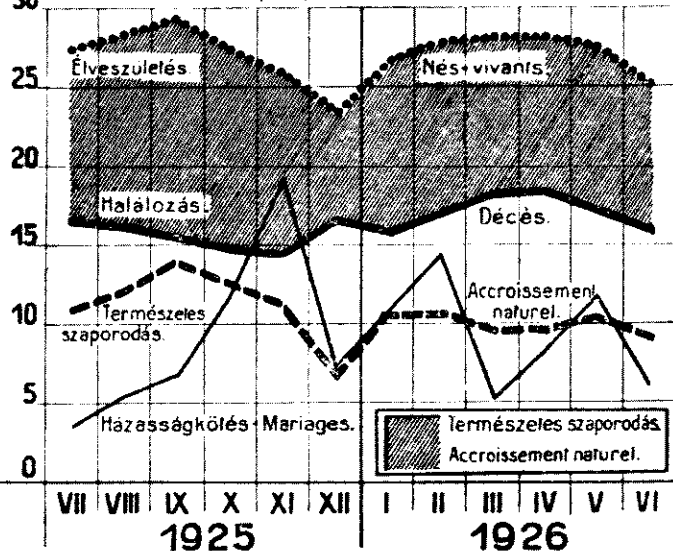
Megnevezés Désignation	Egység Unité	Háború előtti ad. Données d'avant- guerre	1925	1 9 2 6		
				május mai	június juin	július juillet
Burgonya — Pommes de terre .	q	1911/13. évi átl. moyenne de 1911—1913 19,507.196	23,095.057	—	—	20,559.249
Cukorrépa — Betteraves à sucre	"	15,867.212	15,274.108	—	—	14,539.063
Bor (mustterm.) — Vin (production de moût)	hl	1,997.622	3,589.523	—	—	—
Köszén { évi termés összesen — Howille ¹⁾ prod. annuelle . .	q	8,060.857	7,054.555	3,213.822	3,847.035	—
havi term. — prod. mens.	"	671.738	587.880	602.269	633.213	—
Barnaszén { évi term. összesen — Lignite ¹⁾ prod. annuelle . .	"	54,525.932	50,368.373	20,944.774	24,751.187	—
havi term. — prod. mens.	"	4,543.828	4,197.364	3,492.709	3,806.413	—
Szesz { idényterm. összesen — Alcool prod. de la camp. ²⁾ .	hl	—	278.665	306.358	311.611	—
havi term. — prod. mens.	"	—	23.222	12.730	5.253	—
Cukor { (nyerscukorértékben) Sucre idényterm. összesen — prod. de la camp. ²⁾ .	q	2,758.927	2,021.570	1,659.380	1,655.730	1,654.140
(en valeur de sucre brut) havi term. — prod. mens.	"	229.911	168.464	1.890	³⁾ —3.650	³⁾ —1.590
4. Pénz és hitel. — Monnaie et crédit.						
A korona zürichi árfolyama — Cours de change de la cou- ronne à Zurich	100K = sv. fr. 100 cour. = franc suiss. 1 sv. fr. = kor. 1 fr. suiss. = couronnes.	1913 105.01 0.952	0.007255 13.784	0.00723 13.831	0.00723 13.831	0.007235 13.822
Postatakarékpénztári betétek — Dépôts à la Caisse d'épargne post.	millió kor. en millions de cour.	—	1,331.328	1,152.119	1,308.297	1,344.952
13 legnagyobb pénzint. betétáll. — Dépôts des 13 établ. de crédit les plus importants	"	—	5,179.657	6,039.671	6,185.758	6,570.424
Magyar Nemzeti Bank — Banque Nationale de Hongrie: Érckészlet — Encaisse métall. (devizák és valuták — devises et monnaies)	pengő pengős	—	267,242.447	239,996.977	229,176.042	235,731.707
Leszámitolt váltók, és előlegek — Traites escomptées et avances	"	—	134,181.302	174,946.838	165,097.858	161,528.059
Jegyforg. — Billets de b. en circul.	"	—	415,514.996	387,503.781	395,419.001	424,311.012
Kamatláb — Taux en banque	"	—	7	7	7	7
Részvényindex sz. — Indice d'act. ⁵⁾	arany K. cour.-or papír K. cour. p.	100 1 1	10.2 18.832 14.743	9.2 17.628 14.623	10.1 17.612 14.704	10.3 17.750 14.823
Nagyk. index sz. — Indice de prix de gros	"	—	—	—	—	—
Megélh. index sz. — Ind. de cout de la vie	"	—	—	—	—	—
5. Külkereskedelmi forgalom. Commerce extérieur.						
Behozatal — Importations . . .	drb — pièces q ezer ar. kor. en milliers de couronn.-or	— — —	752.098 44,756.933 739.680	44.675 3,878.534 58.406	29.430 4,206.332 60.100	— — —
Kivitel — Exportations . . .	drb — pièces q ezer ar. kor. en milliers de couronn.-or	— — —	335.739 21,859.600 700.058	28.303 1,468.034 49.587	29.726 1,514.830 53.023	— — —

¹⁾ Az 1926. évi adatok a bruttó, a többiek a nettó termelésre vonatkoznak. — Les données de 1926 se rapportent à la production brute et les autres, à la production nette. — ²⁾ A feltüntetett évvel végződő gazdasági év adatai. — Données de la campagne finissant dans l'année indiquée. — ³⁾ Átdolgozás következtében előállott csökkenés. — Diminution résultant de raffinage. — ⁴⁾ Év-, illetve hóvégi adatok — Fin de l'époque. — ⁵⁾ Az 1913. évi részvényállományt érintő tőkeváltozások számbavételével. — En tenant compte des changements de capitaux affectant l'effectif d'actions de 1913.

NÉPMOZGALOM.

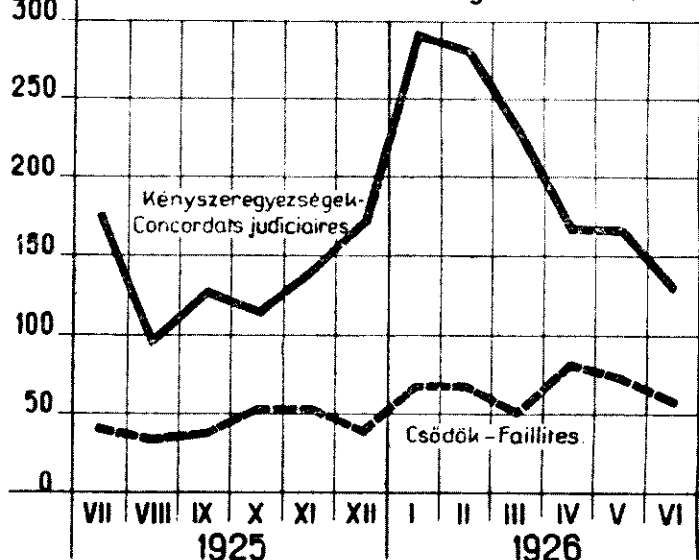
Mouvement de la population.

30 Ézer lélekre esett - Proport p 1000 habit

CSÖDÖK ÉS KÉNYSZER-EGYEZSÉGEK.

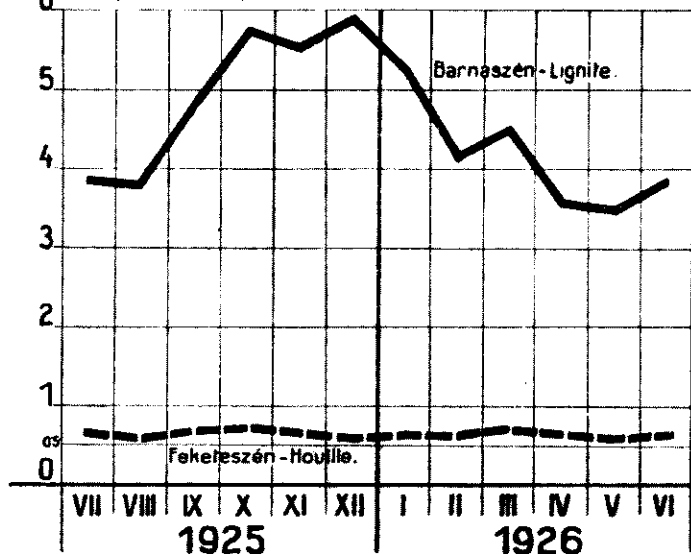
Szám
Nombre. Faillites et concordats judiciaires.

TERMELÉS.

(Bruttó adatok.) Production. (Données brutes.)

6 Milliő q. Millions de q.

KÜLKERESKEDELMI FORGALOM.

Commerce extérieur.

